

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statsbudget för 2006

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag.....	13
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	13
3	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
4	Politikområde Effektiv statsförvaltning.....	19
4.1	Omfattning.....	19
4.2	Utgiftsutveckling	20
4.3	Mål	21
4.4	Insatser	21
4.5	Resultatredovisning	21
4.5.1	Resultat.....	21
4.5.2	Analys och slutsatser	23
4.6	Revisionens iakttagelser.....	24
4.7	Politikens inriktning	25
5	Styrning, ledning, verksamhetsutveckling	27
5.1	Omfattning.....	27
5.2	Mål	27
5.3	Insatser	27
5.3.1	Styrning och ledning.....	27
5.3.2	Ekonomisk styrning	29
5.3.3	Förvaltningens organisation och struktur.....	29
5.3.4	Kompetensförsörjning och kunskapshantering.....	30
5.3.5	Verksamhetsutveckling.....	31
5.4	Resultatredovisning	32
5.4.1	Övriga resultat.....	33
5.5	Politikens inriktning	33
5.5.1	Regeringens stabsstöd	34
6	Statliga arbetsgivarfrågor	37
6.1	Omfattning.....	37

6.2	Mål och resultatindikatorer.....	37
6.2.1	Mål.....	37
6.2.2	Resultatindikatorer.....	37
6.3	Politikens inriktning.....	37
6.3.1	Arbetsgivarpolitisk delegering.....	38
6.3.2	Strategisk kompetensförsörjning.....	38
6.3.3	Arbetsgivarpolitiska prioriteringar.....	38
6.4	Insatser.....	39
6.4.1	Insatser inom verksamhetsområdet.....	39
6.4.2	Insatser utanför verksamhetsområdet.....	40
6.5	Resultatbedömning.....	41
6.5.1	Resultat.....	41
6.5.2	Enskilda myndigheters m.fl. resultat.....	44
6.5.3	Analys och slutsatser.....	45
7	Statistik.....	47
7.1	Omfattning.....	47
7.2	Mål och villkor.....	47
7.3	Insatser.....	47
7.3.1	Insatser inom politikområdet.....	47
7.3.2	Insatser utanför politikområdet.....	48
7.4	Resultatredovisning.....	49
7.4.1	Mål.....	49
7.4.2	Resultat.....	49
7.4.3	Analys och slutsatser.....	50
7.4.4	Politikens inriktning.....	51
8	Prognos- och uppföljningsverksamhet.....	53
8.1	Omfattning.....	53
8.2	Mål.....	53
8.3	Insatser.....	53
8.3.1	Insatser inom politikområdet.....	53
8.3.2	Insatser utanför politikområdet.....	54
8.4	Resultatredovisning.....	54
8.4.1	Resultat.....	54
8.4.2	Analys och slutsatser.....	55
8.5	Politikens inriktning.....	56
9	Fastighetsförvaltning.....	57
9.1	Omfattning.....	57
9.2	Mål.....	57
9.3	Politikens inriktning.....	57
9.4	Insatser.....	58
9.5	Resultatredovisning.....	59
9.5.1	Resultat.....	59
9.5.2	Analys och slutsatser.....	59
10	Budgetförslag.....	61
10.1	1:1 Konjunkturinstitutet.....	61
10.2	1:2 Ekonomistyrningsverket.....	62
10.3	1:3 Statskontoret.....	62
10.4	1:4 Täckning av merkostnader för lokaler.....	63

10.5	1:5 Statistiska centralbyrån.....	64
10.6	1:6 Kammarkollegiet.....	64
10.7	1:7 Nämnden för offentlig upphandling.....	65
10.8	1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten.....	66
10.9	1:9 Ekonomiska rådet.....	67
10.10	1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	67
10.11	1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.	68
10.12	1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb.....	69
10.13	1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader	69
10.14	Statens fastighetsverk.....	70
10.15	Fortifikationsverket.....	72
11	Politikområde Finansiella system och tillsyn.....	75
11.1	Omfattning.....	75
11.2	Utgiftsutveckling.....	76
11.3	Mål.....	76
11.4	Insatser.....	76
11.5	Resultatbedömning.....	77
11.5.1	Resultat.....	77
11.5.2	Analys och slutsatser.....	79
11.6	Revisionens iakttagelser.....	79
11.7	Politikens inriktning.....	79
12	Reglering och tillsyn av det finansiella systemet.....	81
12.1	Omfattning.....	81
12.2	Mål.....	81
12.3	Politikens inriktning.....	81
12.4	Insatser.....	81
12.5	Resultatredovisning.....	83
12.5.1	Resultat.....	83
12.5.2	Analys och slutsatser.....	86
13	Statsskuldsförvaltning.....	89
13.1	Omfattning.....	89
13.2	Mål.....	89
13.3	Politikens inriktning.....	89
13.4	Resultatredovisning.....	89
13.4.1	Resultat.....	89
13.4.2	Analys och slutsatser.....	90
14	Statliga garantier och särskilda åtaganden.....	91
14.1	Omfattning.....	91
14.2	Mål.....	91
14.3	Politikens inriktning.....	91
14.4	Insatser.....	92
14.5	Resultatbedömning.....	92
14.5.1	Resultat.....	92
14.5.2	Analys och slutsatser.....	93
15	Övrig finansiell förvaltning.....	95
15.1	Omfattning.....	95
15.2	Mål.....	95

15.3	Politikens inriktning.....	95
15.4	Insatser	96
15.5	Resultatbedömning.....	97
15.5.1	Resultat.....	97
15.5.2	Analys och slutsatser.....	101
16	Internationella finansiella institutioner	103
16.1	Omfattning	103
16.2	Mål.....	103
16.3	Insatser	103
16.4	Resultat.....	103
17	Tillsyn av spelmarknaden.....	105
17.1	Omfattning	105
17.2	Mål.....	105
17.3	Politikens inriktning.....	105
17.4	Insatser	105
17.5	Resultatbedömning.....	106
17.5.1	Resultat.....	106
17.5.2	Analys och slutsatser.....	107
18	Budgetförslag	109
18.1	2:1 Finansinspektionen	109
18.2	2:2 Insättningsgarantinämnden	110
18.3	2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader.....	110
18.4	2:4 Bokföringsnämnden	112
18.5	2:5 Avsättning för garantiverksamhet	112
18.6	2:6 Finansmarknadsrådet	113
18.7	Premiepensionsmyndigheten.....	113
19	Riksrevisionen.....	117
19.1	90:1 Riksrevisionen.....	117
20	Försöksverksamhet med trängselskatt i Stockholms kommun	121
20.1	Bakgrund	121
20.2	90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm	121
Bilaga 1	Statsförvaltningens utveckling	

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	12
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2.....	15
3.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	16
3.3 Precisering av förändringar i denna proposition för Utgiftsområde 2 åren 2005–2007, jämfört med vad som beräknats i budgetpropositionen för 2005 .	17
3.4 Konsekvensförändringar av tidigare beslutade tidsbegränsade förstärkningar inom Utgiftsområde 2.....	17
3.5 Ramnivå 2005–2008 realekonomiskt fördelad Utgiftsområde 2 Samhälls-ekonomi och finansförvaltning.....	17
3.6 Specifikation av Utgiftsområdets samlade inleveranser 2004	18
4.1 Utgiftsutveckling för politikområdet Effektiv statsförvaltning	20
4.2 Översikt över politikområdets finansiering.....	21
4.3 Specifikation av politikområdets inleveranser 2004	22
4.4 Politikområdets driftskostnader per årsarbetskraft.....	22
4.5 EA-värdering för politikområdets myndigheter 2000–2004.....	23
4.6 Nyckeltal för politikområdets personal	23
5.1 EA-värden 2002–2004	33
7.1 Antalet rättsakter och arbetsgrupper	48
7.2 Nyckeltal för SCB:s verksamhet	49
7.3 Fördelning av anslagsintäkter	50
7.4 Nyckeltal för det statistiska systemet	50
8.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år	55
8.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år	56
9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom	58
9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning.....	58
10.1 Anslagsutveckling för 1:1 Konjunkturinstitutet	61
10.2 Uppdragsverksamhet.....	61
10.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:1 Konjunkturinstitutet.....	61
10.4 Anslagsutveckling för 1:2 Ekonomistyrningsverket	62
10.5 Uppdragsverksamhet.....	62
10.6 Offentligrättslig verksamhet – Landstingsavtalen.....	62
10.7 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:2 Ekonomistyrningsverket	62
10.8 Anslagsutveckling för 1:3 Statskontoret	62
10.9 Uppdragsverksamhet.....	63
10.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:3 Statskontoret	63
10.11 Anslagsutveckling för 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler	63
10.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler.....	63
10.13 Anslagsutveckling för 1:5 Statistiska centralbyrån.....	64

10.14 Uppdragsverksamhet	64
10.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:5 Statistiska centralbyrån.....	64
10.16 Anslagsutveckling för 1:6 Kammarkollegiet.....	64
10.17 Uppdragsverksamhet	65
10.18 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:6 Kammarkollegiet.....	65
10.19 Anslagsutveckling för 1:7 Nämnden för offentlig upphandling	65
10.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:7 Nämnden för offentlig upphandling.....	65
10.21 Anslagsutveckling för 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten.....	66
10.22 Uppdragsverksamhet	66
10.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten.....	66
10.24 Anslagsutveckling för 1:9 Ekonomiska rådet.....	67
10.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:9 Ekonomiska rådet.....	67
10.26 Anslagsutveckling för 1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor	67
10.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor ..	67
10.28 Anslagsutveckling för 1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.	68
10.29 Uppdragsverksamhet	68
10.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:11 Statliga tjänste- pensioner m.m.....	68
10.31 Anslagsutveckling 1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb.....	69
10.32 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb.....	69
10.33 Anslagsutveckling för 1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader	69
10.34 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader	70
10.35 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk.....	70
10.36 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2005–2008	72
10.37 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket.....	73
10.38 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2005–2008.....	73
10.39 Detaljerad investeringsplan för Fortifikationsverket (2006-2008). Avser investeringar över 20 miljoner kronor	74
11.1 Utgiftsutveckling för politikområdet Finansiella system och tillsyn	76
11.2 Översikt över politikområdets finansiering.....	77
11.3 Specifikation av politikområdets samlade inleveranser 2004.....	77
11.4 Nyckeltal för politikområdets personal.....	78
11.5 Politikområdets driftskostnader per årsarbetskraft	79
12.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader per verksamhetsgren i löpande priser.....	83
12.2 Antal avslutade tillsynsärenden i riskklasserna	84
12.3 Totalt nedlagd tid i timmar på tillsynsaktiviteter i riskklasserna.....	84
12.4 Antalet ärenden som anmäldes till Ekobrottsmyndigheten	84
12.5 Avgifter enligt 20 § lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument.....	85
12.6 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningsärenden	85
12.7 Finansinspektionens regelgivning, föreskrifter/allmänna råd	85
14.1 Uppgifter om Riksgäldskontorets garantiverksamhet 2000-2004	92
14.2 Utveckling av resultat och eget kapital i Venantius AB.....	93
15.1 Resultat för kapitalförvaltningen, exkl. förvaltningskostnader.....	98
15.2 Resultat rullande femårsperioder	98

15.3	Antal registrerade fonder och fondförvaltare den 31 december resp. år.....	99
15.4	Andelen aktiva väljare.....	99
15.5	Värde fördelat på fondkategori.....	99
15.6	Avgifter som pensionsspararna betalar.....	99
15.7	Antal pensionssparare som gjort fondbyten uppdelat på kön.....	100
15.8	PPM:s kontakter med pensionsspararna fördelar sig enligt följande.....	100
17.1	Spel- och lotterimarknadens utveckling.....	106
18.1	Anslagsutveckling för 2:1 Finansinspektionen.....	109
18.2	Offentligrättslig verksamhet.....	109
18.3	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:1 Finansinspektionen.....	109
18.4	Anslagsutveckling för 2:2 Insättningsgarantinämnden.....	110
18.5	Offentligrättslig verksamhet.....	110
18.6	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:2 Insättningsgarantinämnden ...	110
18.7	Anslagsutveckling för 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader.....	110
18.8	Budget för Riksgäldskontorets garantiverksamhet.....	111
18.9	Budget för in- och utlåningsverksamheten i statens internbank i Riksgäldskontoret.....	111
18.10	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader.....	112
18.11	Anslagsutveckling för 2:4 Bokföringsnämnden.....	112
18.12	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:4 Bokföringsnämnden.....	112
18.13	Anslagsutveckling för 2:5 Avsättning för garantiverksamhet.....	112
18.14	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:5 Avsättning för garantiverksamhet.....	113
18.15	Anslagsutveckling för 2:6 Finansmarknadsrådet.....	113
18.16	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:6 Finansmarknadsrådet.....	113
18.17	PPM:s kreditnyttjande.....	114
18.18	Offentligrättslig verksamhet.....	114
19.1	Anslagsutveckling för 90:1 Riksrevisionen.....	117
19.2	Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna.....	118
19.3	Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558.....	119
19.4	Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag.....	120
19.5	Investeringsplan för Riksrevisionen.....	120
19.6	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 90:1 Riksrevisionen.....	120
20.1	Anslagsutveckling för 90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm.....	121
20.2	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm.....	122

Diagramförteckning

3.1 Översikt över utgiftsområdets samlade långsiktiga finansiering (mnkr)	18
6.1 Utveckling av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2003	42
6.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1998–2004	43
6.3 Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid 2003 och 2004	44

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (avsnitt 2.1 och 15.5.2),
2. bemyndigar regeringen att 2006 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 10 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.13),
3. godkänner förslaget till investeringsplan för Statens fastighetsverk (avsnitt 10.13),
4. bemyndigar regeringen att 2006 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån inom en ram av högst 6 925 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.14),
5. godkänner förslaget till investeringsplan för Fortifikationsverket (avsnitt 10.14),
6. bemyndigar regeringen att för 2006 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 3 000 000 000 kronor för att tillgodose Premiepensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 18.7),
7. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och finansförvaltning*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

8. godkänner förslaget till investeringsplan för Riksrevisionen (avsnitt 19.1),
9. bemyndigar Riksrevisionen att för 2006 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 45 000 000 kronor (avsnitt 19.1),
10. beslutar att för ramanslaget 90:1 *Riksrevisionen* skall finnas en anslagskredit på högst tre procent av anvisat anslag (avsnitt 19.1),
11. beslutar att det anslagssparande på ramanslaget 90:1 *Riksrevisionen* som vid slutet av budgetåret 2004 översteg tre procent av anslagsbeloppet av myndigheten skall föras bort som indragning av anslagsbelopp (avsnitt 19.1),
12. beslutar att Riksrevisionen för 2006 får ha en kredit på sitt räntekonto i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 32 499 000 kronor (avsnitt 19.1),
13. för 2006 anvisar anslag under utgiftsområde 2 *Samhällsekonomi och finansförvaltning*, såvitt avser anslag som är avsett för Riksrevisionen, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Konjunkturinstitutet	Ramanslag	48 082
1:2 Ekonomistyrningsverket	Ramanslag	94 645
1:3 Statskontoret	Ramanslag	61 713
1:4 Täckning av merkostnader för lokaler	Ramanslag	422
1:5 Statistiska centralbyrån	Ramanslag	444 330
1:6 Kammarkollegiet	Ramanslag	31 239
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	Ramanslag	8 171
1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten	Ramanslag	47 137
1:9 Ekonomiska rådet	Ramanslag	2 483
1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor	Ramanslag	7 443
1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.	Ramanslag	8 588 000
1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb	Ramanslag	360 000
1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader	Ramanslag	2 500
2:1 Finansinspektionen	Ramanslag	187 756
2:2 Insättningsgarantinämnden	Ramanslag	7 590
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	Ramanslag	267 805
2:4 Bokföringsnämnden	Ramanslag	8 291
2:5 Avsättning för garantiverksamhet	Ramanslag	1 400
2:6 Finansmarknadsrådet	Ramanslag	1 016
90:1 Riksrevisionen ¹	Ramanslag	279 987
90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm	Ramanslag	1 358 860
Summa		11 808 870

¹ Anslag avsett för Riksrevisionen.

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

Bestämmelserna i 10 kap. 1–6, 11 och 12 §§ samt 12 kap. 4–8 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall inte tillämpas före år 2007 i fråga om premiepension till efterlevande enligt 10 kap. 1 § samma lag.

Föreskrifterna i 10 kap. 1 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till myndigheten före den 1 maj 2007.

Bestämmelserna i 10 kap. 1–6, 11 och 12 §§ samt 12 kap. 4–8 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall inte tillämpas före år 2008 i fråga om premiepension till efterlevande enligt 10 kap. 1 § samma lag.

Föreskrifterna i 10 kap. 1 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till myndigheten före den 1 maj 2008.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:1331.

3 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ingår två politikområden, Effektiv statsförvaltning samt Finansiella system och tillsyn. Vidare finns anslag som inte inordnats i något politikområde, dels det på förslag av Riksrevisionens styrelse uppförda anslaget 90:1 *Riksrevisionen*, dels anslaget 90:2 *Försök med trängselskatt i Stockholm*.

I jämförelse med föregående års budgetproposition har utgiftsområdets innehåll och struktur förändrats något, främst vad avser politikområdet Effektiv statsförvaltning.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområdet Effektiv statsförvaltning	8 441,6	8 928,4	8 936,1	9 696,2	10 095,3	10 362,3
Politikområdet Finansiella system och tillsyn²	520,9	516,5	511,2	473,8	480,2	490,3
Anslag som inte ingår i något politikområde						
90:1 Riksrevisionen	258,2	278,1	281,1	280,0	284,4	289,3
90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm	–	1 532,9	1 522,9	1 358,9	929,9	0
2003 90:2 Riksdagens revisorer	0,5	–	–	–	–	–
2003 90:3 Riksdagens revisorer: Avvecklingskostnader	-0,1	–	–	–	–	–
Totalt för utgiftsområde 2	9 221,1	11 255,9	11 251,4	11 808,9	11 789,8	11 141,9

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Exklusive anslaget 2:1 Lotteriinspektionen i utgiftsområde 17.

Utgiftsutfallet 2004 liknar tidigare års utfall

Utgiftsområdets ekonomiska utfall 2004 på ca 9,2 miljarder kronor ligger på en tämligen normal och stabil nivå vid en jämförelse med utfallet under den senaste femårsperioden. Nivån motsvarar ca 1,1–1,2 procent av statsbudgetens omslutning.

Utfallet 2004 för politikområdet Effektiv statsförvaltning blev något lägre än vad som anvisades i statsbudgeten för 2004 och utfallet för politikområdet Finansiella system och tillsyn något högre. För anslaget 90:1 *Riksrevisionen* blev utfallet ca 11 miljoner kronor lägre än de medel som anvisades i statsbudgeten 2004.

Anslagssparandet fortsätter att minska

Utfallet 2004 innebar även att trenden med successivt minskade anslagssparanden (ingående överföringsbelopp) fortsatte. Ingående överföringsbelopp minskade med ca 30 procent eller 161 miljoner kronor till ca 355 miljoner kronor. Detta var i huvudsak en följd av indragningar samt förbrukning av tidigare års anslagssparande och medel på äldreanslag. Merparten, eller 150 miljoner kronor av det minskade anslagssparandet, är hänförligt till politikområdet Effektiv statsförvaltning och resterande 19 miljoner kronor till politikområdet Finansiella system och tillsyn. För anslaget 90:2 *Riksrevisionen* ökade ingående överföringsbelopp med ca 10 miljoner kronor till 22 miljoner kronor vid ingången av 2005.

Lägre utfall 2005 än tidigare beräknat

Främst på grund av försöket med trängselskatt ökade utgiftsområdets ekonomiska omslutning kraftigt fr.o.m. 2005. Till följd av förslag på tilläggsbudget såväl i 2005 års ekonomiska vårproposition som i denna proposition minskas utgiftsområdet med totalt ca 180 miljoner kronor.

Utgiftsprognosen för 2005 uppgår till ca 11,3 miljarder kronor. I sammanhanget kan nämnas att ackumulerat utfall t.o.m. juni 2005 uppgick till ca 5,3 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 46 procent av tilldelade medel. Det låga ackumulerade utfallet förklaras främst av lågt utfall för trängselskattförsöket som försenats ett halvår. För de båda politikområdena ligger det ackumulerade utfallet på 50–51 procent.

Förutom att trängselskatt tillkommit 2005 och att tjänstepensioner ligger ca 60 miljoner kronor högre än 2004, finns det inga större skill-

nader mellan halvårsutfallen 2004 och 2005. Majoriteten av anslagen har dock i dagsläget ett ackumulerat utfall för 2005 som understiger det ackumulerade utfallet vid samma tidpunkt i fjol.

Budgetförslag för 2006–2008

Budgetförslagen för kommande år sammanfattas i nedanstående tabell.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	11 432	11 432	11 432
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning	29	54	82
Beslut	-4	-446	-1 741
Övriga makroekonomiska förutsättningar	42	168	416
Volym	344	609	974
Överföring till/från andra utgiftsområden	-34	-27	-21
Övrigt	–	–	–
Ny Ramnivå	11 809	11 790	11 142

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Försöket med trängselskatt i Stockholms kommun kommer att genomföras under de sju första månaderna 2006. Under 2005 avser utgifterna i huvudsak investeringar i tekniska system samt i kollektivsatsningen, med tillhörande bussdepåer och infartsparkeringar. Utgifterna för försöket beräknas bli högre än tidigare beräknat och få en delvis annan fördelning mellan åren till följd av bl.a. stilleståndet under domstolsprövningen av upphandlingsförfarandet och tillkommande kostnader för fordonsfotografering. Mot bakgrund av detta beräknas behov av ytterligare ca 500 miljoner kronor 2006. Även för 2007 beräknas utgifterna öka i förhållande till tidigare beräkningar.

I regeringens sysselsättningspaket ingår en åtgärd som skall bidra till kompetensöverföring vid de statliga myndigheterna och därmed underlätta kommande generationsväxling. Satsningen är tvåårig och beräknas ge 1 000 arbetstillfällen. För detta ändamål föreslår regeringen att utgiftsområdet tillförs 360 miljoner kronor 2006 respektive 2007. På tilläggsbudget i denna proposition tillförs 10 miljoner kronor för att myndigheterna skall kunna påbörja sina rekryteringsprocesser och därmed ansöka om bidrag.

Tabell 3.3 Precisering av förändringar i denna proposition för Utgiftsområde 2 åren 2005–2007, jämfört med vad som beräknats i budgetpropositionen för 2005

Miljoner kronor

	TB2 2005	2006	2007
<i>Förändring till följd av:</i>			
Trängselskatt	-157	499	160
St. kompetensöverföringsjobb	10	360	360
St. Tjänstepensioner		32	-40
Förändrad PLO		10	10
Generell anslagsminskning (0,6%)		-7	-7
Finansiell tillsyn		14,5	12
Mångfaldsarbete inom staten		5	5
Omstrukturering av Statskontoret		10	
Samordning av internrevision		3	3
TB1-förändringars konsekvenser			
- Auktorisation kontakttolkar		1,8	1
- Marknadsmisbruk		-2,5	-2,5
- Energistatistik		-0,5	-0,5
Statistikenkät		0,1	0,1
Nettoförändring Uo2	-147	925	501
Interna omföringar pga. förändrad stabsorganisation		52	2,5

Statliga tjänstepensioner ökar med ca 386 miljoner kronor, varav ca 90 procent är relaterat till ökade pensionsavgångar och resterande 10 procent till ändrade inkomstbasbelopp.

Pris- och löneomräkningen för 2006 blev något högre än vad som tidigare preliminärt beräknats i budgetpropositionen för 2005. Samtidigt minskas företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål med 0,6 procent (se volym 1, avsnitt 7).

Kraven på den tillsyn och regelgivning som Finansinspektionen bedriver har ökat. För 2006 ökas därför anslaget 2:1 *Finansinspektionen* med 14,5 miljoner kronor. Från 2007 beräknas resurserna öka med 12 miljoner kronor.

Staten skall vara ett föredöme när det gäller etnisk mångfald. Regionala projekt i fem län planeras därför för att underlätta myndigheternas arbete med den etniska mångfalden. För detta ändamål tillförs 5 miljoner kronor 2006 respektive 2007.

I samband med renodlingen av regeringens stabsstöd sker omfördelning av medel främst till den nya förvaltningspolitiska myndigheten, från Statskontoret och Statens kvalitets- och kompetensråd. Samtidigt uppstår omställningskost-

nader. Därför tillförs anslaget 1:3 *Statskontoret* 10 miljoner kronor för 2006.

Ekonomistyrningsverket tillförs medel för samordningsfunktionen för internrevision. Kammarkollegiet, Finansinspektionen och Statistiska centralbyrån får samtidigt förändrade anslag till följd av de permanenta uppgiftsändringar om kontakttolkar, marknadsmisbruk och energistatistik som redovisades på tilläggsbudget i anslutning till 2005 års ekonomiska vårproposition.

Slutligen innefattar budgetförslaget ett antal tidigare tillfälliga förstärkningar, som upphör 2006–2007, enligt nedanstående tabell.

Tabell 3.4 Konsekvensförändringar av tidigare beslutade tidsbegränsade förstärkningar inom Utgiftsområde 2

Miljoner kronor

	2006	2007
<i>Förändring till följd av:</i>		
Hermesutveckling (ESV)	-8	
Ekonomisk statistik (SCB)		-2
Finansiell tillsyn (FI)	-5	
EU-möte (RiR)	-5	
Antidiskrimineringsklausuler (NOU)	-0,3	
Återföring Ekonomiska rådet	0,3	
Nettoförändring Uo2	-17	-2

Föränderlig realekonomisk sammansättning

Tabell 3.5 Ramnivå 2005–2008 realekonomiskt fördelad Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2005	2006	2007	2008
Transfereringar ¹	8 640	9 625	10 284	9 622
Verksamhetsutgifter ²	1 567	1 628	1 486	1 500
Investeringar ³	1 224	556	19	19
Summa ramnivå	11 432	11 809	11 790	11 142

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Som framgår av tabellen domineras utgiftsområdet i realekonomiska termer av transfereringar, dels i form av tjänstepensioner, dels trängselskatt. Båda dessa anslag svarar för ca 88 procent av utgiftsområdets omslutning. Åren 2005–2006 är ca 35 procent av trängselskatten transfereringar och ca 56 procent investeringar. År 2007 för-

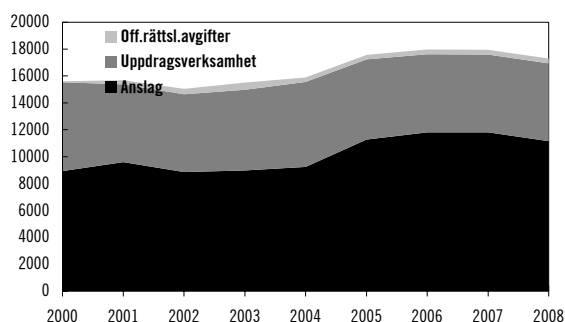
ändras trängselskattens realekonomiska sammansättning så att 100 procent är transfereeringar. Trängselskatteförsöket svarar därmed för absoluta merparten (97–98 procent) av utgiftsområdets investeringar 2005–2006 och är förklaringen till att utgiftsområdets investeringar minskar kraftigt efterföljande år. Resterande investeringar åren 2005–2008 är fördelat på ett flertal förvaltningsmyndigheter, varav särskilt tre myndigheter (Riksrevisionen, Riksgäldskontoret och Statistiska centralbyrån) tillsammans svarar för merparten, totalt ca 17 miljoner kronor per år.

Återstoden av utgiftsområdet, motsvarande ca 13–14 procent, består av förvaltnings- eller verksamhetskostnader för ett femtontal myndigheter samt några enstaka sakanslag.

Utgiftsområdets samlade finansiering

I det ovanstående har endast den anslagsfinansierade verksamheten inom utgiftsområdet behandlats. Utgiftsområdet har haft och beräknas ha en samlad finansiering enligt nedanstående diagram.

Diagram 3.1 Översikt över utgiftsområdets samlade långsiktiga finansiering (mnkr)

Eftersom i princip samtliga myndigheter inom utgiftsområdet har uppdragsintäkter ökar omslutningen kraftigt. Enstaka myndigheters dispo-

sition av vissa offentligrättsliga avgifter bidrar också till att öka omslutningen med 2–3 procent. I vissa avseenden underskattades omslutningen i början av 2000-talet beroende på att en fjärde finansieringskälla inte redovisades, nämligen Premiepensionsmyndighetens utnyttjande av räntekontokredit för uppbyggnaden av premiepensionssystemet (rörelsekapitalet). Denna var betydande i 2000-talets början, men för innevarande och kommande år bedöms den vara marginell i sammanhanget. Kostnaderna kommer dock successivt att fördelas på kommande år.

Inleveranser hänförliga till utgiftsområdet

Utgiftsområdets myndigheter levererade in avsevärda medel till statsbudgetens inkomstsida, varav bara ca hälften kan räknas till utgiftsområdet.

Tabell 3.6 Specifikation av Utgiftsområdets samlade inleveranser 2004

Miljoner kronor	
	Belopp
Totala inleveranser från Uo2:s myndigheter	20 653
Inleveranser som hänförs till andra Uo	-10 111
Summa inleveranser hänförliga till Uo2	10 542
- Varav PO Effektiv statsförvaltning	10 254
- Varav PO Finansiella system och tillsyn	319

Från utgiftsområdet exkluderas Kammarkollegiets och Riksgäldskontorets inleveranser i form av Riksbankens och AB Svenska Spels överskott, samt räntor och återbetalningar av olika näringslån.

Av de inleveranser som räknats till utgiftsområdet utgjorde ca 78 procent s.k. kalkylmässiga inkomster och ca 21 procent inkomster av statens verksamhet. Resterande 1 procent är inkomster av försåld egendom och återbetalning av lån.

4 Politikområde Effektiv statsförvaltning

4.1 Omfattning

Politikområdet omfattar verksamhet inom skilda områden som förvaltningsutveckling och ekonomisk styrning, statliga arbetsgivarfrågor, statistik, prognosverksamhet samt fastighetsförvaltning.

Inom politikområdet verkar följande myndigheter: Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Kammarkollegiet, Nämnden för offentlig upphandling, Arbetsgivarverket, Statens pensionsverk, Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet, Ekonomiska rådet, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket samt vissa nämnder.

Statens kvalitets- och kompetensråd, Nämnden för elektronisk förvaltning och 24-timmarsdelegationen kommer att avvecklas. En organisationskommitté har i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för bildandet av en ny förvaltningspolitisk myndighet (dir. 2005:65).

Vidare ingår några sakanslag som regeringen eller berörda myndigheter disponerar.

Med anledning av ovanstående myndighetsförändringar samt till följd av åtgärder för att öka sysselsättningen tillkommer anslagen 1:8 *Nya förvaltningspolitiska myndigheten*, 1:12 *Statliga kompetensöverföringsjobb* samt 1:13 *Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader*.

Vidare har verksamhetsområdet Ekonomisk styrning och kontroll inordnats i verksamhetsområdet Styrning, ledning, verksamhetsutveckling.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling för politikområdet Effektiv statsförvaltning
Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 2</i>						
1:1 Konjunkturinstitutet	46,1	47,3	46,7	48,1	48,8	49,7
1:2 Ekonomistyrningsverket	81,0	95,8	95,0	94,6	96,2	98,0
1:3 Statskontoret	89,6	89,7	87,2	61,7	52,5	53,5
1:4 Täckning av merkostnader för lokaler	0,6	0,4	0,6	0,4	0,4	0,4
1:5 Statistiska centralbyrån	433,0	436,9	431,1	444,3	449,3	456,9
1:6 Kammarkollegiet	26,8	31,5	28,8	31,2	30,9	31,5
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	8,0	8,4	8,3	8,2	8,3	8,4
1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten	–	–	–	47,1	50,4	51,3
1:9 Ekonomiska rådet	2,9	2,1	2,1	2,5	2,5	2,6
1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor	4,6	2,5	3,3	7,4	7,4	2,4
1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.	7 709,0	8 191,1	8 192,0	8 588,0	8 988,3	9 607,6
1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb	–	10,0	0	360,0	360,0	–
1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader	–	–	–	2,5	–	–
2005 02 1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd	13,7	12,7	12,5	–	–	–
2004 02 1:12 Utveckling av 24-timmarsmyndigheten	2,4	–	3,0	–	–	–
2003 02 1:6 Folk- och bostadsstatistik	14,5	–	15,9	–	–	–
2003 02 1:11 Utvecklingsarbete	1,7	–	–	–	–	–
2003 02 1:14 Riksrevisionsverket	0,1	–	–	–	–	–
2003 02 1:15 Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader	4,0	–	–	–	–	–
1998 14 D0 03 Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området	3,8	–	9,9	–	–	–
Totalt för politikområde Effektiv statsförvaltning	8 441,6	8 928,4	8 936,1	8 696,2	10 095,3	10 362,2

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i denna budgetproposition.

Utfallet för politikområdet Effektiv statsförvaltning 2004 blev ca 7 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten för 2004. Detta skedde trots att utfallet bland annat belastades med 24 miljoner kronor för fyra äldreanslag. Anledningen till det lägre utfallet för politikområdet är främst att Ekonomistyrningsverket och statliga tjänstepensioner vardera underskred anvisade medel i statsbudgeten med 10–15 miljoner kronor samt att 24-timmarsmyndigheten utnyttjade knappt 6 miljoner kronor mindre än anvisat.

För innevarande år har vissa mindre förändringar skett på tilläggsbudget i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen vad avser Kammarkollegiet, SCB och statliga tjänstepensioner. För politikområdet motsvarar det en minskning på ca 30 miljoner kronor. På tilläggs-

budget i denna proposition föreslås 10 miljoner kronor till ett nyinrättat anslag 1:12 *Statliga kompetensöverföringsjobb*.

Budgetförslaget innebär i korthet följande förändringar jämfört med innevarande år:

- Satsningar på 1 000 statliga kompetensöverföringsjobb motsvarande 730 miljoner kronor i huvudsak fördelat på två år.
- En tvåårig satsning på mångfaldsarbete inom staten (5 miljoner kronor per år).
- Statliga tjänstepensioner ökar med 386 miljoner kronor, varav merparten (344 miljoner kronor) till följd av ändrade volymer och resterande 42 miljoner kronor till följd av förändrade inkomstbasbelopp.
- Förändringar av regeringens stabsmyndigheter, som bl.a. innefattar omfördelningar

av ca 52 miljoner kronor från Statskontoret och Statens kvalitets- och kompetensråd till framför allt den nya förvaltningspolitiska myndigheten samt avvecklingen av Statens kvalitets- och kompetensråd.

- Pris- och löneomräkning som blev något högre än vad som preliminärt beräknats.
- Inrättandet av en samordningsfunktion för internrevision inom Ekonomistyrningsverket, motsvarande 3 miljoner kronor per år.
- Överföring på knappt 2 miljoner kronor från andra utgiftsområden till Kammarkollegiet och Statistiska centralbyrån för auktorisation av kontakttolkare och en statistikenkät.

4.3 Mål

Målet för politikområdet är att skapa en effektiv statsförvaltning som i sin helhet kännetecknas av hög produktivitet, god kvalitet och bra service till nytta för beslutsfattare, medborgare och näringsliv.

4.4 Insatser

Politikområdet skall bidra till att hela statsförvaltningen bedrivs effektivt och utvecklas i önskad riktning samt att statsförvaltningen uppfyller höga krav på rättssäkerhet, effektivitet och demokrati.

De viktigaste statliga medlen för att nå målen inom politikområdet är framför allt inomstatlig förvaltnings-, stöd- och främjandeverksamhet inom ett brett tjänsteområde.

En stor del av insatserna under 2004–2005 har avsett normal löpande produktion och utvecklingsverksamhet.

Stabsverksamheten har dock varit föremål för översyn samtidigt som tillsynen av offentlig upphandling och fastighetsförvaltning berörts eller berörs av offentliga utredningar respektive av försvarsbeslut. Som en följd av stabsöversynen arbetar för närvarande en organisationskommitté med inrättande av en myndighet med förvaltningspolitisk inriktning.

Väsentliga myndighetsinsatser och händelser i övrigt under 2004–2005 är bl.a. följande:

- Stormen Gudrun har fått och kommer att få stora konsekvenser för dels fastighetsförvaltningen (skador på stormfälld skog och byggnader), dels i form av två större skadefall i Kammarkollegiets försäkringsverksamhet.
- Förvärv av Centralposthuset (Kv. Blåmannen) i Stockholm och Försäkringskassafastigheter samt tidigare lagd avyttring av sju kasernområden till Vasallen AB p.g.a. försvarsbeslutet 2004. Färdigställande av ett antal större byggprojekt såsom Världskulturmuseet i Göteborg samt upprustningen av Wrangelska palatset (Svea hovrätt) och Moderna Museet i Stockholm.
- Överlåtelsen av Ekonomistyrningsverkets Agressoöverksamhet till Agresso AB och fortsatt utveckling av Hermes-systemet.

4.5 Resultatredovisning

4.5.1 Resultat

Ekonomiskt utfall

Tabell 4.2 Översikt över politikområdets finansiering

Miljoner kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Anslag (inom po)	8 250	8 286	8 341	8 323	8 442
Uppdragsverksamhet	6 561	5 746	5 746	5 971	6 094
- varav tjänsteexport	86	48	75	66	88
4§ AvgF	11	13	18	16	20
Disp. off.rättsliga avgifter	0	0	0	0	0
Summa	14 822	14 045	14 105	14 310	14 556
Ej disp off.rättsl. avg.	10	12	12	20	21

Källa: ESV avgifter i staten, ESV:s tidsserier över utfallet av statsbudgeten.

Anslagsutfallet för 2004 har kommenterats i avsnitt 4.2. Ingående överföringsbelopp (anslags-sparandet) minskade med 32 procent eller 151 miljoner kronor till totalt 310 miljoner kronor. Cirka 70 procent av sparandet eller 215 miljoner kronor var hänförligt till äldreanslaget (2003) 1:6 *Folk- och bostadsstatistik*. Minskningen förklaras i huvudsak av en större indragning (131 miljoner kronor) avseende statliga tjänstepensioner samt förbrukning av medel på sex äldre-

anslag. Anslagssparandet på äldreanslagen förväntas minska betydligt under kommande år.

Utfallet för tjänstepensionerna, som sedan början av 2000-talet svarat för stora delar av politikområdets anslagssparande, gick nära nog jämt upp 2004.

Flertalet myndigheters ekonomiska situation bedöms som god. Några i huvudsak anslagsfinansierade myndigheterna har dock en mera ansträngd ekonomisk situation.

Resultatet i politikområdets uppdragsfinansierade verksamhet 2004 uppgick till ca 500 miljoner kronor, varav merparten från fastighetsförvaltningen. Överskottet av statens fastighetsförvaltning 2004 blev dock något lägre än vad som beräknats i statsbudgeten.

Ett flertal uppdragsfinansierade verksamheter gick med överskott 2004, med undantag för tre myndigheter (Ekonomistyrningsverket, Statens pensionsverk och Statskontoret) som tillsammans hade ett underskott på ca 40 miljoner kronor 2004, vilket minskade myndigheternas ackumulerade överskott från tidigare år. Därutöver kan nämnas att överskott i den uppdragsfinansierade verksamheten bl.a. finansierar underhållet av Fastighetsverkets s.k. bidragsfastigheter samt Kammarkollegiets stöd åt allmänna arvsfonden.

Samtliga avkastningskrav i den uppdragsfinansierade verksamheten är såväl för en längre period som för innevarande år uppfyllda.

De icke disponerade offentligrättsliga avgifter som redovisats i tabellen ovan utgör bara en mindre del av vad som inlevererats inom politikområdet. De övriga inleveranserna framgår av nedanstående tabell.

Tabell 4.3 Specifikation av politikområdets inleveranser 2004

Miljoner kronor

	Belopp
Statens pensionsverk (Pensionsavgifter m.m.)	7 678
Kammarkollegiet (Inkomster av statens verksamhet mm)	1 529
Fortifikationsverket (Överskott, amortering)	726
Statens fastighetsverk (Överskott, amortering)	297
Övriga myndigheter (Övriga inkomster)	24
Summa PO Effektiv statsförvaltning	10 254

Ett antal inleveranser från främst Kammarkollegiet har hänförts till andra utgiftsområden.

Låneramarna, som 2004 ökade med drygt 50 procent till ca 600 miljoner kronor, utnyttjades i högre grad än 2003 och låg i nivå med genomsnittet för staten. Räntekontokrediterna på ca 400 miljoner kronor utnyttjades bara i begränsad

utsträckning (ca 25 procent) och främst av Statens fastighetsverk. I övriga fall rörde det sig mest om inlåning. Merparten av inlåningen är hänförlig till fastighetsförvaltning, pensionshantering och försäkringsverksamhet.

Fastighetsverkens utnyttjande av sina särskilda krediter är tillfredsställande och på grund av investeringar i bl.a. Centralposthuset (Blåmannen) och Försäkringskassefastigheter ökade deras lån kraftigt. Utnyttjandet av de övriga två särskilda krediterna är däremot lägre.

Resultat i verksamheten

Den löpande verksamheten inom politikområdet har i allt väsentligt bedrivits enligt plan, med undantag för stormen Gudruns konsekvenser för försäkrings- och fastighetsverksamheten.

De åtta myndigheter som under 2004 har mätt kundattityder har i allt väsentligt fått tillfredsställande omdömen. Fortifikationsverket, som innevarande år skall undersöka kundattityderna, har gjort stora insatser under 2004 för att utveckla sina kundrelationer.

Uppdragsverksamheten fortsätter att expandera, vilket innebär att myndigheter som Kammarkollegiet och Ekonomistyrningsverket får en allt större uppdragsfinansierad del.

Som framgår av avsnitt 7 och 8 har ett antal kvalitetsförbättringar skett inom statistik- och prognosverksamheten. En genomgående trend är de allt mer välbesökta webbplatserna för politikområdets myndigheter, som har ökat tillgängligheten till myndigheternas information.

Politikområdets kostnadsförändringar, mätt som förändringar av driftskostnad per årsarbetskraft, framgår av nedanstående tabell.

Tabell 4.4 Politikområdets driftskostnader per årsarbetskraft

Tusental kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Genomsnitt	1 155	1 229	1 360	1 443	1 485
Max	4 488	4 691	4 143	5 052	4 828
Min	614	587	666	632	638

Statistiska centralbyrån, Statens pensionsverk och Kammarkollegiet är de myndigheter som genom åren haft de lägsta driftskostnaderna per årsarbetskraft. Statens fastighetsverk har haft de högsta kostnaderna samtliga år. Skillnaden mellan de båda fastighetsverken och övriga myndigheter inom politikområdet har successivt ökat på

grund av att fastighetsförvaltningen har minskat verksamheten i egen regi och i ökad utsträckning köpt externa tjänster.

Exkluderas fastighetsförvaltningen har den vägda genomsnittliga driftskostnader legat relativt stabilt på ca 750 000 kronor per årsarbetskraft, detta trots att det tidvis förekommit extra personalavvecklingskostnader. Ett exempel på kostnadsbesparingar i verksamheten är Statens pensionsverks omförhandlingar av sin IT-drift.

Vissa övriga verksamhetsresultat

Varje år mäter Ekonomistyrningsverket hur myndigheterna efterlever de ekonomiadministrativa reglerna inom staten, det s.k. EA-värdet (se vidare avsnitt 5). Politikområdets resultat i EA-värderingarna 2000–2004 framgår av nedanstående tabell.

Tabell 4.5 EA-värdering för politikområdets myndigheter 2000–2004

Omdöme	2000	2001	2002	2003	2004
Fullt tillfredsställande	7	8	5	10	11
Tillfredsställande	3	2	6	2	1
Ej tillfredsställande	–	–	–	–	–

Kammarkollegiet var en av de 18 myndigheter som klarade alla frågor i EA-värderingen 2004. I likhet med tidigare år finns två politikområdesnära frågor med generellt sett relativt dåliga omdömen, dels frågorna om matrikelföring av anställningsuppgifter, dels frågorna om riskanalyser.

Att många myndigheter under 2003–2004 har bytt sina löne- och PA-system, i kombination med förändrade rapporteringsrutiner på grund av avtalet PA-03, har påverkat resultatet. Under våren 2005 har Statens pensionsverk påbörjat lanseringen av Rapport Direkt, ett webbaserat verktyg som myndigheterna själva skall använda för att rätta sina egna fel månadsvis.

Personella nyckeltal

När det gäller områdets kompetensförsörjning kan följande redovisas.

Tabell 4.6 Nyckeltal för politikområdets personal

	2003	2004
Antal årsarbetskrafter	3 320	3 215
Medelantal anställda	3 530	3 420
Andel kvinnor	48%	48%
Andel kvinnor i ledande befattningar	39%	34%
Medelålder (vägd, år)	47,0	47,5
Personalomsättning (vägd)	8%	5%
Sjukfrånvaro (vägd)	4,7%	4,3%

Bakom sysselsättningsminskningen för politikområdet under 2000-talet finns Fortifikationsverkets fleråriga minskning, avvecklingen av Riksrevisionsverket samt förändringar för Statens pensionsverk och Ekonomistyrningsverket.

Cirka 58 procent av verksamheten inom politikområdet bedrivs utanför Storstockholm, bl.a. i Örebro och Sundsvall. Ytterligare drygt 10 procent kan betecknas som lokal stockholmsverksamhet.

Viktade medelvärden har använts för vissa nyckeltal för att ge en mera rättvisande bild av politikområdet. Jämfört med medelvärdena är spridningen stor mellan de olika myndigheterna.

Sjukfrånvarotalen, som ligger strax under genomsnittet för staten (4,5 procent 2004) har utvecklats positivt. Åldersstrukturen innebär stora pensionsavgångar inom den närmaste tioårsperioden, bl.a. berörs ca en tredjedel av personalen inom fastighetsförvaltningen. Även Statskontoret har en stor andel blivande pensionärer.

Tre myndigheter har angett att andelen med annan etnisk och kulturell bakgrund än den svenska har ökat, samtidigt som ytterligare två myndigheter redovisar relativt låga andelar jämfört med genomsnittet i statsförvaltningen. Ett antal myndigheter har inrättat praktikplatser riktade mot personer med annan etnisk och kulturell bakgrund.

4.5.2 Analys och slutsatser

Majoriteten av verksamhetsområden och myndigheter har i allt väsentligt uppfyllt målen. Endast i mindre utsträckning har vissa delmål inte uppfyllts.

Resultatindikatorer som på ett systematiskt sätt belyser politikområdesmålet saknas för när-

varande. Två utredningar om förvaltningspolitiska indikatorer bereds för närvarande. Men vissa övergripande indikatorer såsom utveckling av förvaltningskostnader och produktivitet har årligen redovisats till riksdagen i Årsredovisning för staten (senast i skr. 2004/05:101) samt i bilaga 1 till detta utgiftsområde vad gäller struktur- och organisationsförändringar samt sysselsättningsutveckling m.m. i statsförvaltningen.

Vad gäller utvecklingen i statsförvaltningen gör regeringen vissa övergripande bedömningar av resultatet och måluppfyllelsen inom förvaltnings- och arbetsgivarpolitiken (se vidare avsnitten 5 och 6). I korta drag bedöms det förvaltningspolitiska handlingsprogrammet ha fått ett brett genomslag i statsförvaltningen samtidigt som myndigheternas utvecklingsarbete har intensifierats. Skäl finns dock att ge förvaltningspolitiken en delvis ny inriktning och prioritering. Förvaltningspolitiken skall i framtiden i större utsträckning inriktas på att modernisera statsförvaltningen som helhet, att öka nyttan av insatta resurser samt att motverka sektorisering och fragmentering för en sammanhållen statsförvaltning i medborgarnas tjänst.

När det gäller arbetsgivarpolitiken (avsnitt 6) redovisas att generationsväxlingen uppmärksammas. Samtidigt är rekryteringsläget gott. Sjukfrånvaron fortsätter minska, men med viss ökning av sjukpensionerna. Löneutvecklingen har förhållandevis väl följt övriga arbetsmarknaden och den oförklarade löneskillnaden mellan kvinnor och män är förhållandevis liten och minskande. Myndigheternas arbetsgivarpolitiska arbete bedöms vidare fungera i huvudsak väl.

I avsaknad av övergripande resultatindikatorer bygger mycket av resultatredovisningen och bedömningen av måluppfyllelsen i övrigt i stället på bedömningar av verksamhetsområdenas och de enskilda myndigheternas måluppfyllelse (se vidare avsnitten 5–9).

Med dessa utgångspunkter bedöms målen, såväl ekonomiskt, verksamhetsmässigt och kvalitativt, som i allt väsentligt uppfyllda.

Verksamheten har i huvudsak genomförts planenligt och professionellt samt inom givna ekonomiska ramar och finansiella villkor. Vidare har politikområdet erhållit goda kundomdömen, höga EA-värden samt begränsade invändningar från revisionen.

Enstaka brister finns dock. Bland annat kan samverkan mellan berörda myndigheter i politik-

området i vissa avseenden förbättras ytterligare och en del uppgiftslämnarkostnader minska.

Slutligen borde såväl sjukfrånvaron på särskilt vissa myndigheter inom politikområdet minska, som den etniska och kulturella mångfalden samt andelen kvinnor i ledande befattningar öka inom politikområdet.

4.6 Revisionens iakttagelser

Samtliga årsredovisningar för myndigheterna inom politikområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande. Även delårsrapporterna har i allt väsentligt bedömts vara rättvisande av Riksrevisionen.

Riksrevisionen har dock i en fristående revisionsrapport våren 2005 redovisat en granskning av Fortifikationsverkets ekonomiadministrativa rutiner och fastighetsförvaltning. I rapporten lämnas rekommendationer kring precisionen i hyressättningen och kvaliteten i fastighetsregistret.

Regeringen konstaterar att Fortifikationsverket de senaste åren (jfr. Budgetpropositionen för 2003, utg.omr. 2, sid. 22), dels hanterat en omfattande avveckling av fastighetsbestånd, dels genomgått en omorganisation. Givet dessa omständigheter kan av revisionen efterlysta förändringar av rutiner och tekniska system få ta tid.

Området berörs vidare av rapporten Samordnade inköp (RiR 2005:10), vilken kommenteras i avsnitt 5.

Av de effektivitetsrapporter som redovisades i fjolårets budgetproposition beslutade Riksrevisionens styrelse att lägga tre av fyra rapporter till handlingarna, nämligen Vem styr den elektroniska förvaltningen? (RiR 2004:19), Höga statstjänstemäns representation och förmåner (RiR 2004:12) samt Uppdrag statistik – insyn i SCB:s avgiftsbelagda verksamhet (RiR 2004:8). Två motioner på den sistnämnda rapporten avslogs av riksdagen (bet. 2004/05:FiU2, rskr. 2004/05:138-139).

Riksdagen har behandlat Riksrevisionens styrelses framställan om den fjärde rapporten om tvingande s.k. offentligrättsliga avgifter (RiR 2004:17, 2004/05:RRS8, bet. 2004/05:FiU30, rskr. 2004/05:227). Denna rapport behandlas närmare i volym 1, avsnitt 9.

4.7 Politikens inriktning

Politikens inriktning redovisas utförligt i vissa verksamhetsområden, främst i avsnitten 5 och 6. Förändringarna avseende stabsorganisationen redovisas bl.a. i avsnitt 5.

För flertalet verksamhetsområden föreslås dock en oförändrad politisk inriktning jämfört med tidigare år.

5 Styrning, ledning, verksamhetsutveckling

5.1 Omfattning

I området ingår utveckling av statsförvaltningen, viss efterfrågestyrd stabsverksamhet och myndighetservice, tillsyn över offentlig upphandling samt förvaltning och utveckling av den ekonomiska styrningen och budgetprocessen. Stödverksamheterna omfattar bl.a. juridisk och administrativ service samt viss medelsförvaltning. Myndigheter som ingår är Statskontoret, Ekonomistyrningsverket (ESV), Kammarkollegiet, Nämnden för offentlig upphandling (NOU) samt Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) som avvecklas vid utgången av 2005. Från och med 2006 ingår en ny förvaltningspolitisk myndighet.

5.2 Mål

Målen för verksamheten är att utveckla styrning och ledning, ekonomisk styrning och organisering av statlig förvaltning samt att säkerställa att alla myndigheter systematiskt och kontinuerligt bidrar till förvaltningens verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning i syfte att uppnå en effektiv statsförvaltning. Förvaltningspolitiken syftar till att öka värdet av den statliga kärnverksamheten så att förvaltningens förmåga att lösa olika samhällsproblem stärks.

5.3 Insatser

5.3.1 Styrning och ledning

Handlingsplan för bättre styrning

Regeringen arbetar kontinuerligt med att utveckla styrningen av statsförvaltningen. Genomförandet av handlingsplanen för att stärka departementens arbete med styrningen av myndigheterna fortsätter. Handlingsplanen omfattar en mängd olika kompetenshöjande insatser på samtliga nivåer inom Regeringskansliet, bl.a. seminarier och utbildningar för chefer och handläggare om myndighetsstyrning.

Horisontell styrning

Utifrån KKR:s och ESV:s studie om processbaserad verksamhetsstyrning i staten (dnr Fi2003/6567) har interna seminarier hållits i Regeringskansliet för handläggare och chefer. De diskussioner som förts vid seminarierna stödjer problemanalysen i studien och slutsatsen att behovet av att hitta en bättre horisontell samordning och styrning är stort. Ett huvudsakligt problem anses vara att styrningen alltför mycket inriktas på enskilda myndigheters prestationer och inte på helheten för ett visst verksamhetsområde där flera myndigheter verkar. Vidare anses att regleringsbrevens överlastade och att det som återrapporteras bara i mycket begränsad omfattning visar hur väl man uppnått vissa effekter i samhället.

Det fortsatta utvecklingsarbetet syftar till att pröva om en processbaserad horisontell verksamhetsstyrning kan bidra till att effektivisera statsförvaltningen och att utveckla mål- och resultatstyrningen. Regeringens avsikt är därför att identifiera en eller ett par strategiska pro-

cesser kring vilka en försöksverksamhet kan bedrivas under 2006–2007.

Utvärdering och uppföljning

Som ett led i regeringens insatser att utveckla styrningen av förvaltningen har Statskontoret bl.a. genomfört utredningar som har haft till huvudsyfte att belysa statlig styrning och uppföljning av verksamheter i kommuner och lands-ting. Vidare har myndigheten deltagit i uppdrag och utredningar bl.a. kring den nya Försäkringskassans ledning, styrning och IT-organisation, den gemensamma europeiska förvaltningspolitiken, översyn av Migrationsverkets verksamhetsstyrning samt potential för inre effektivisering genom nya e-tjänster.

Mål- och resultatdialogen

Mål- och resultatdialogen med myndighetscheferna är ett viktigt instrument i regeringens styrning av myndigheterna. Dialogen syftar bl.a. till att följa upp myndigheternas verksamhet under det gångna året. Utifrån denna kunskap ges en återkoppling och bedömning av resultatet. Syftet är vidare att föra en diskussion om verksamheten i ett framåtriktat perspektiv där omprövning av verksamhet ingår. Arbetet med att utveckla mål- och resultatdialogerna fortsätter.

Översyn av verksamförordningen

En särskild utredare har på regeringens uppdrag utarbetat ett förslag till en ny verksamförordning. Ett syfte med översynen har varit att skapa större tydlighet när det gäller myndigheternas ledning, ledningens ansvar och uppgifter samt de förvaltningspolitiska kraven på myndigheterna. Betänkandet Från verksamförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23) har remissbehandlats och beredningen i Regeringskansliet sker med inriktningen att en ny förordning skall kunna träda i kraft den 1 januari 2007.

Myndigheternas ledningsformer

Frågan om myndigheternas ledningsformer har behandlats av tre större utredningar (SOU 1985:40, 1993:58 och 1997:57). Även Statskontoret har på uppdrag av regeringen lämnat förslag till förändringar (Statskontoret 2004:9). Samtliga utredningar har gjort bedömningen att ansvarsbilden kan göras tydligare. Vidare har det i remissvaren till betänkandet om en ny verksamförordning inkommit synpunkter från myndigheterna på ledningsformerna. Statskontorets

rapport hanteras inom ramen för beredningen av en ny verksamförordning.

Regeringens chefspolicy

Ett professionellt ledarskap i statsförvaltningen är en förutsättning för att uppnå en effektiv förvaltning. Regeringens chefspolicy syftar till en aktiv chefsförsörjning genom en kvalificerad rekrytering av nya myndighetschefer, individuella utvecklingsinsatser, årliga mål- och resultatdialoger, rörlighet samt rimliga löne- och anställningsvillkor. Sedan ett tiotal år erbjuds alla nya myndighetschefer introduktion och utveckling i anslutning till regeringens utnämningsbeslut. För att säkerställa en fortsatt hög kvalitet i det statliga ledarskapet följs chefsförsörjningsarbetet upp och regeringens chefspolicy utvecklas. Det prioriterade målet, att minst hälften av alla nya myndighetschefer skall vara kvinnor, följs fort- löpande upp.

Utbildning av ledamöter i statliga styrelser och råd

De statliga förvaltningsmyndigheternas styrelser har en viktig uppgift som instrument för regeringens styrning av myndigheterna. Styrelseledamöterna kommer från alla delar av samhället och bidrar med nya synsätt, fackkunskaper och medborgerliga erfarenheter i styrelsearbetet. Att vara styrelseledamot kräver kompetens, integritet och engagemang.

Regeringens styrelseprogram, som inleddes 2003, syftar till att stärka och stödja myndigheternas styrelser. Programmet består av seminarier där myndighetsstyrelser får diskutera sitt uppdrag och ansvar med företrädare för departementens politiska ledning och ansvariga tjänstemän. Under 2004 genomfördes ett 30-tal seminarier, lika många som under 2003.

Styrelseprogrammet innehåller även en introduktionsutbildning för nya ledamöter som genomförs två gånger om året.

Översyn av den statliga tillsynen

En särskild utredare har på regeringens uppdrag granskat den statliga tillsynen i syfte att göra denna tydligare och effektivare. I oktober 2004 överlämnade utredaren betänkandet Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn (SOU 2004:100) i vilket utredaren föreslår en allmän tillsynslag som slår fast grundläggande principer för statlig tillsyn. Betänkandet har remissbehandlats och beredning pågår i Regeringskansliet.

5.3.2 Ekonomisk styrning

ESV har haft regeringens uppdrag att analysera de olika budget- och styrdokumentens (regleringsbrev, årsredovisning och budgetunderlag) roll, funktion och användning i den statliga budgetprocessen.

Genom utförsäljningen av Agresso-verksamheten till Agresso AB har ett sista steg tagits för att ESV skall kunna agera som statens oberoende kravställare av administrativa stödsystem och ytterligare medverka till effektivisering av administrationen genom att i högre grad utnyttja IT. Verksamheten, omfattande bl.a. konsultverksamhet, utbildning, förvaltning och support, har flyttats över i ett närmast oförändrat skick. ESV har i avtalet med Agresso AB försäkrat sig om att prisnivån inte kommer att förändras mer än den skulle ha gjort i ESV:s regi under den kommande treårsperioden. Genom försäljningen gick 50 personer över från ESV till Agresso AB.

Informationssystemet Hermes har under året övergått från att vara huvudsakligen ett utvecklingsprojekt till att vara en förvaltningsverksamhet. Alla delar av informationssystemet Hermes är nu i princip på plats och projektet går in i en förvaltningsfas. För att stödja arbetet med den finansiella styrningen i staten på ett effektivt sätt måste dock systemet anpassas till förändringar i omvärlden vilket även i framtiden kommer att medföra periodvisa större utvecklingsinsatser.

Under 2005 har Statskontoret på regeringens uppdrag granskat informationssystemet och påtalat att rollerna och ansvaret för Hermes i många delar är oklart. Det gäller internt i Regeringskansliet, men framför allt i relationen mellan Regeringskansliet och ESV. Ett arbete kommer därför att inledas i syfte att förtydliga roller och ansvar. Målet är att arbetet skall vara klart under 2006.

5.3.3 Förvaltningens organisation och struktur

Statsförvaltningens utveckling

Statskontoret har regeringens uppdrag att redovisa utvecklingen inom statsförvaltningen, främst beträffande antalet myndigheter och den statliga sysselsättningen. I den delredovisning som överlämnades i juni 2005 (dnr Fi2005/3425) konstateras att följande förändringar av statsförvaltningen under 2000-talets första år varit

särskilt framträdande: sammanslagning av lokala och regionala myndigheter, bildande respektive nedläggning av allmänna förvaltningsmyndigheter, ökning av sysselsättningen inom högskoleväsendet och minskning av sysselsättningen inom försvaret. En utförligare beskrivning av organisations- och strukturförändringarna i statsförvaltningen lämnas i bilaga 1.

Modernisering genom samverkan

Bättre service till medborgare och företag var ett av huvudmålen i regeringens förvaltningspolitiska program från 2000. Regeringen tog våren 2003 initiativ till att genom en ökad samverkan över myndighetsgränser förverkliga detta mål.

Sedan maj 2003 har Statskontoret, Arbetsmarknadsstyrelsen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Skatteverket, Tullverket och sedermera också Migrationsverket på regeringens uppdrag arbetat med att utveckla, pröva och etablera gemensamma serviceformer för den offentliga förvaltningens möte med medborgare och företag. Utvecklingsarbetet, som givits arbetsnamnet VISAM, har bedrivits i form av 15 försöksprojekt runt om i landet.

En sammanfattande värdering av vad som uppnåtts inom VISAM överlämnades till regeringen den 1 september i år. Några av de slutsatser som dragits av denna tvååriga samverkan är:

- Samverkan vid erbjudande av tjänster kan leda till ökad nytta för medborgare och företag och en kostnadseffektivare tjänsteproduktion.
- Analyser av myndighetsövergripande verksamhetsprocesser är en mycket användbar arbetsmetod för att identifiera nya behov av samverkan.
- Det finns starka mekanismer som försvårar en horisontell samverkan. Resultatstyrningen är t.ex. i sin tillämpning för inriktad på enskilda myndigheters verksamhet.

Regeringen delar myndigheternas bedömning att samverkan över myndighetsgränser måste förstärkas. En sådan samverkan leder till såväl ökad effektivitet i myndigheternas verksamhet som bättre service för medborgare och företag. Regeringen avser att ta ytterligare initiativ i syfte att åstadkomma en ökad samverkan över myndighetsgränser inom olika delar av förvaltningen, inte bara inom kärnverksamheten utan också inom stödverksamheten (se bl.a. avsnitt 5.3.5).

Den nya förvaltningspolitiska myndigheten kommer att ha en viktig roll i detta arbete.

Det offentliga åtagandet

I den förvaltningspolitiska propositionen angav regeringen att en renodling av den statliga verksamheten skulle fortsätta. Renodlingen innebär att eftersträva en avgränsning av statens uppgifter. Syftet är att uppnå en större tydlighet mellan myndigheter och mellan staten och andra huvudmän. Regeringens inriktning är att värna om kärnverksamheterna i det fortsatta arbetet. Det statliga åtagandet måste prövas med stor omsorg.

Konkurrensverket har i en skrivelse till Finansdepartementet (dnr Fi2004/683) pekat på problem när det gäller den uppdragsverksamhet som myndigheter bedriver i konkurrens med privata aktörer på marknaden. Konkurrensverket har också på regeringens uppdrag lämnat vissa förslag när det gäller konkurrens mellan privata och offentliga aktörer. Förslagen omfattar, förutom tydligare riktlinjer och regler för hur myndigheternas näringsverksamhet skall särskiljas från övriga myndighetsuppgifter, även förslag om utvärdering av statliga myndigheters näringsverksamhet samt möjligheter att granska och pröva denna. Konkurrensverkets förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Inom ramen för Ansvarskommitténs arbete ser regeringen över gränsdragningen stat/kommun.

Frågor om det offentliga uppdragets omfattning och utformning samt förvaltningens ansvarsfördelning, styrning och organisering i relation till de olika värdena demokrati, rättssäkerhet och effektivitet är också utgångspunkter i det forskningsprogram om offentlig förvaltning som redovisats i propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) och som Vetenskapsrådet utlyser under 2006.

Effektivare statlig administration

Den del av myndigheternas resurser som används till stöd för kärnverksamheten, till exempel i fråga om ekonomi- och personalfrågor och juridiska frågor, dvs. kostnader för gemensam overhead, har kartlagts av ESV. Av rapporten Nyckeltal för OH-kostnader (ESV 2005:3) framgår att närmare hälften av de statliga myndigheternas förvaltningskostnader går till stödverksamhet inklusive lokalkostnader. Regeringen avser att ge ESV i uppdrag att fortsätta arbetet

med att utveckla instrument för att effektivisera statliga myndigheters administration. Syftet är att på det sättet frigöra resurser till myndigheternas kärnverksamhet.

I flera omgångar har statliga myndigheter omlokaliseras från Stockholm till andra delar av landet. Som en följd av den beslutade försvarsomställningen kommer ytterligare statlig verksamhet att omlokaliseras. De myndigheter som har sin hemvist utanför Stockholm har ett behov av att ha tillgång till kontorsutrymmen i samband med tjänsteresor till Stockholm för att kunna utnyttja tiden på ett effektivare sätt. Regeringen har därför inlett ett arbete för att åstadkomma en så effektiv lösning som möjligt, till gagn för de berörda myndigheterna.

5.3.4 Kompetensförsörjning och kunskapshandtering

Chefsutveckling

För andra chefer än myndighetschefer anordnar KKR längre utvecklingsprogram och mentorprogram. KKR ansvarar också för ett nätverk för chefsutvecklingsansvariga vid myndigheterna. För att underlätta för myndigheterna att själva ordna chefsutbildning har KKR tecknat ramavtal för chefsutvecklingsprogram.

Förvaltningskunskap

I syfte att stödja statsförvaltningens kompetensförsörjning med inriktning mot förvaltningskunskap och förvaltningsetik genomför KKR kvalificerade introduktionsprogram för nya handläggare i staten samt olika program riktade till chefer. I utbildningarna ingår bl.a. öppenhets-, insyns- och etikfrågor. Ett antal omgångar av kursen Introduktion till regler och värden i staten har anordnats. Två korta skrifter har utarbetats som riktar sig dels till nyanställda i staten, dels till den som svarar för introduktionen av nyanställda vid en myndighet.

För en samlad redovisning av insatser avseende kompetensförsörjningen, se avsnitt 6.

Kunskapshandtering

I syfte att förbättra förvaltningens möjligheter att snabbt och enkelt hitta relevant information har regeringen givit KKR i uppdrag att lämna ett förslag till hur en för statsförvaltningen gemensam webbaserad söktjänst för statliga myndigheters rapporter och skrifter skall kunna möjliggöra

ras. Förslaget skall redovisas senast den 30 september 2005.

5.3.5 Verksamhetsutveckling

Elektronisk förvaltning och offentliga e-tjänster

Nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden) har under våren 2005 tagit fram två vägledningar. Vägledningen för hantering av inkommande elektroniska handlingar (e-nämnden 05:02) ger riktlinjer för hur myndigheternas e-tjänster kan utformas på ett sätt som uppfyller rättsliga krav på tydlighet och förutsebarhet. Vägledningen om myndighetsföreskrifter vid införande av e-tjänster (e-nämnden 05:03) syftar till att stödja myndigheterna när de skall utforma föreskrifter för nya e-tjänster.

Med utgångspunkt i sitt delbetänkande – e-tjänster för alla (SOU 2004:56) har Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster bl.a. tillsatt tre arbetsgrupper för att möjliggöra en tydligare inriktning av arbetet. En arbetsgrupp skall kartlägga näringslivets uppfattningar om dagens tjänster och hur dessa tjänster kan förändras för ökad effektivitet. En annan arbetsgrupp skall utgå från konkreta händelser i människors vardag och ta fram en medborgerlig kravspecifikation för samhälleligt bemötande genom e-tjänster. En tredje arbetsgrupp skall skapa en bredare kännedom om e-tjänster inom den offentliga sektorn genom en informationskampanj. Målgruppen för insatserna är i första hand den politiska ledningen inom kommuner och landsting men även myndighetschefer och länsledningar inom statsförvaltningen.

Bättre förutsättningar att utnyttja information från offentlig sektor

Den 1 juli 2005 skulle EU:s direktiv 2003/98/EEG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn ha varit genomfört. Direktivet syftar till att förenkla för medborgare och företag att få tillgång till offentlig information inom unionen för att sammanställa den efter olika behov, bland annat för kommersiellt vidareutnyttjande. Direktivet är därmed också en viktig förutsättning för att öka tillväxten i den europeiska informationssektorn.

I direktivet fastställs en minimiuppsättning gemensamma regler, när det gäller vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, för att säkerställa att icke-diskriminerande

grundvillkor gäller för alla aktörer på den europeiska informationsmarknaden. Om vidareutnyttjande tillåts måste vissa villkor vara uppfyllda. Det gäller bl.a. hur handlingar skall göras tillgängliga, avgiftsprinciper och krav på att en myndighets villkor måste gälla lika för alla användare. Direktivet bygger på medlemsstaternas gällande bestämmelser om tillgång till handlingar.

För svensk del har konstaterats att inga regeländringar nu ansetts nödvändiga för att genomföra direktivet, men att det är viktigt att de praktiska förutsättningarna att uppfylla direktivets krav beaktas. Det kan därför bli aktuellt med andra åtgärder om det visar sig att de riktlinjer och regler som finns i dag inte är tillräckliga.

Utökade möjligheter till elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter

År 2002 skapades möjligheter till utökat elektroniskt informationsutbyte mellan Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna (prop. 2000/01:129, bet. 2001/02:KU3, rskr. 2001/02:18). Uppföljningar som kommit in till Regeringskansliet under sommaren 2005 visar bl.a. att reformen – utöver en stor minskning av s.k. dubbla utbetalningar – har resulterat i en effektivare ärendehantering, förbättrad service till den enskilde och en ökad rättssäkerhet då besluten redan från början fattas utifrån ett korrekt underlag. Information förmedlas i realtid mellan handläggningssystemen och den genomsnittliga svarstiden är cirka 2 sekunder per fråga. Mot bakgrund av att reformen slagit väl ut har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att pröva behovet och lämpligheten av att vissa utökade möjligheter till elektroniska informationsutbyten mellan myndigheter införs (dir. 2005:91). I uppdraget ingår bl.a. att se över om kommunernas socialtjänst bör få elektronisk tillgång till uppgifter från vissa andra myndigheter och om det är lämpligt att Skatteverket i ökad utsträckning lämnar ut uppgifter till andra myndigheter. Utredaren skall även överväga om Försäkringskassan bör få elektronisk tillgång till vissa uppgifter hos Migrationsverket, vilket bl.a. skulle ersätta cirka 70 000 telefonsamtal per år, motsvarande drygt 10 årsarbetskrafter.

Offentlig upphandling

Två nya EG-direktiv om offentlig upphandling håller på att implementeras i svensk lagstiftning. En översyn av de s.k. rättsmedelsdirektiven pågår inom EG-kommissionen.

NOU:s medverkan inom det internationella arbetet kring offentlig upphandling har ökat under året. NOU har arbetat med insatser som skall skapa förståelse för det europeiska samarbetet på området och med att harmonisera EG-rätten och den nationella rätten.

NOU har också arbetat med frågor inom tillsynsområdet, bl.a. avseende statliga bolag, vissa kommunala bolag, adoptionsverksamhet, friskolor och stiftelser. Nämnden för offentlig upphandling har tagit fram exempel på antidiskrimineringsklausuler som kan användas i offentlig upphandling. Regeringen har gett NOU i uppdrag att informera och stödja upphandlande enheter. Frågan om obligatorisk användning av antidiskrimineringsklausuler bereds inom Regeringskansliet.

5.4 Resultatredovisning

I bilaga 1 redovisas förändringar i statsförvaltningens organisation och struktur som enligt regeringens bedömning har lett till en effektivare statsförvaltning.

Förvaltningspolitisk uppföljning

En utgångspunkt för redovisning av resultat inom förvaltningspolitiken är att området är omfattande och mångfacetterat. Sambanden mellan regeringens åtgärder, myndigheternas prestationer och förvaltningens utveckling är svåra att mäta. Regeringens arbete med att utveckla resultatindikatorer fortsätter, bl.a. utifrån en förstudie om en modell för myndigheternas arbete med förvaltningsutveckling (dnr Fi2004/1056) och ett förslag till modell för återkommande uppföljning av 24-timmarsmyndigheten (dnr Fi2005/3009) som ESV respektive Statskontoret utarbetat på regeringens uppdrag.

Enligt SOM²-institutet är andelen svenskar som anger att de är mycket eller ganska nöjda med hur svensk demokrati fungerar fortsatt hög. Resultatet är bland det högsta i EU. En förklaring till detta torde vara att svensk förvaltning fungerar väl. I en internationell jämförelse av offentlig förvaltning, Public Sector Performance, publicerad 2004 av ett nederländskt statligt organ, bekräftas att svensk förvaltning tillhör de främsta i världen, bland annat med avseende på förtroende, upplevd kvalitet av medborgare och företag, öppenhet och avsaknad av korruption.

EU-kommissionen har sedan oktober 2001 årligen låtit göra en jämförande studie av utvecklingen av elektronisk förvaltning inom Europeiska unionen. Mätningen omfattar 20 grundläggande offentliga tjänster, 12 som riktar sig till medborgare och 8 som riktar sig till företag. Sverige har i dessa mätningar alltid visat goda resultat. I den rapport som redovisades i oktober 2004 intar Sverige tätpositionen.

EA-värderingen

ESV fastställer årligen ekonomiadministrativa värden (EA-värden) för myndigheter under regeringen. EA-värden mäter hur väl kraven i de statliga ekonomiadministrativa reglerna uppfylls. EA-värderingen tar sin utgångspunkt i områdena redovisning och finansiering men omfattar även andra områden såsom betalningar, upphandling och arkivering samt rapportering till statsredovisningen, budgetprognoser och systemet för matrikelföring.

Av de 223 myndigheter som ingick i värderingen under 2004 hade 50 procent högsta EA-värdet AA. Det innebär att någon förändring inte skett sedan 2003. År 2002 var andelen 32 procent.

² SOM-institutet är centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik och masskommunikation, Statsvetenskapliga institutionen samt Förvaltningshögskola vid Göteborgs universitet. SOM-rapport nr 35, Lyckan kommer, lyckan går (Göteborg 2005).

Tabell 5.1 EA-värden 2002–2004

EA-värde	2002	2003	2004
AA	73	108	113
AB	18	12	8
BA	104	71	76
BB	23	17	20
AC	0	2	0
BC	1	0	1
CA	3	4	4
CB	3	1	1
CC	0	0	0
Summa	225	215	223

ESV:s EA-värdering indikerar att myndigheternas redovisning, finansiering och interna kontroll är av fortsatt hög kvalitet.

Hermes

Arbetet med Hermes (e-budgetsystem för statliga myndigheters redovisning) har varit framgångsrikt, vilket medfört att informationskvaliteten i den finansiella styrningen har förbättrats, bl.a. har antalet fel i årsredovisningen för staten minskat.

Myndigheternas resultat

Regeringen konstaterar att samtliga myndigheter inom politikområdet har uppnått regeringens mål och att myndigheternas olika insatser stödjer regeringens strävan mot en effektivare förvaltning. Myndigheternas insatser består bl.a. i att tillhandahålla kunskapsunderlag, utbildningar och tjänster åt andra myndigheter och åt regeringen. Kundundersökningar och externa utvärderingar som myndigheterna har låtit göra visar att tjänsterna håller hög kvalitet och är efterfrågade.

I övrigt kan konstateras att det vid samtliga myndigheter inom politikområdet pågår ett strategiskt arbete för att säkerställa att erforderlig kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

Riksrevisionens granskning av förvaltningspolitiken

Riksrevisionen har i sina granskningar under 2004 haft förvaltningspolitiken som en prioriterad inriktning och har bl.a. granskat regeringens styrning av myndigheter och regeringens rapportering till riksdagen. I sin årliga rapport anger

Riksrevisionen vissa brister och ger rekommendationer om förbättringar.

Regeringen konstaterar att det utvecklingsarbete som pågår syftar till att ytterligare förbättra styrningen av myndigheterna.

5.4.1 Övriga resultat

Allmänna arvsfonden har genom Kammarkollegiets verksamhet med avveckling av dödsbon tillförts 317 miljoner kronor under 2004. Det är det högsta årsresultatet hittills i den verksamheten. Kammarkollegiets kapitalförvaltning fortsätter att expandera och marknadsvärdet för det förvaltade kapitalet uppgår nu till drygt 20 miljarder kronor.

5.5 Politikens inriktning

Regeringen redovisade i propositionen Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (prop. 1997/98:136, bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:294) riktlinjer för och krav på den statliga förvaltningen. Utöver propositionen har ett flerårigt handlingsprogram legat till grund för regeringens förvaltningspolitik. Regeringen har nu tagit initiativ på alla de 37 punkter som programmet omfattar.

De senaste åren har inriktningen legat på att utveckla enskilda myndigheter och verksamhetsområden. Denna inriktning behöver nu skifta mot att modernisera statsförvaltningen som helhet för att skapa en mer sammanhållen förvaltning i medborgarnas tjänst. Syftet är att åstadkomma mer med samma resurser för medborgare och företag och att tydliggöra och stärka Sverige som en enhetlig aktör i internationella sammanhang, inte minst i EU-arbetet. Det handlar också om att motbalansera sektorisering och fragmentering. Utmaningen ligger i att bevara den svenska modellens fördelar och samtidigt stärka helheten, bl.a. genom bättre utnyttjande av kunskap, teknik och nya arbetsformer, men också genom förbättrad styrning och ett klimat som främjar innovation, lärande och nytänkande i förvaltningen. Inriktningen för förvaltningspolitiken formuleras därför i tre sammanhängande strategier:

- En sammanhållen förvaltning 2010.
- En effektiv och rättssäker förvaltning.
- En innovativ och lärande förvaltning.

I syfte att stärka arbetet på detta område avser regeringen inrätta en ny förvaltningspolitisk myndighet från och med den 1 januari 2006. I den nya myndigheten samlas strategiska funktioner som tidigare legat på flera myndigheter, bl.a. KKR som därmed kommer att avvecklas. Huvuduppgiften för den nya myndigheten skall vara att driva på utvecklingen för en sammanhållen statsförvaltning och att stödja gemensamt utvecklingsarbete och förnyelse i statsförvaltningen. Den nya myndigheten skall också följa upp förvaltningsutvecklingen samt analysera den internationella utvecklingen och ta del av relevant forskning.

Regeringen avser att i samband med detta renodla Statskontorets verksamhet till att inriktas på utredning, uppföljning och utvärdering. Kvalitetssäkrade kunskapsunderlag och utvärderingar av olika områden är av stor betydelse för regeringens arbete.

Arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten fortsätter. En väl fungerande ekonomisk styrning skapar förutsättningar för att förverkliga regeringens politik inom området: att åstadkomma god kontroll av statens finanser, skapa förutsättningar för en resursfördelning i enlighet med politiska prioriteringar och att åstadkomma en effektiv resursanvändning.

I propositionen Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället (prop. 2004/05:175) anger regeringen att arbetet med att utveckla och effektivisera den offentliga förvaltningen bör förstärkas, bl.a. genom att gemensamma grundfunktioner för den elektroniska förvaltningen utarbetas och tillämpas. Samtidigt framhåller regeringen behovet av en ökad samverkan inom den offentliga förvaltningen i syfte att dra nytta av informationstekniken för utvecklingen och moderniseringen av förvaltningen.

I bilaga 1 redovisas regeringens riktlinjer för organisering av statsförvaltningen. Som framgår av redovisningen bör antalet små myndigheter minska. Nämndmyndighetsformen bör användas i begränsad omfattning. När inrättandet av en liten myndighet övervägs skall en noggrann prövning göras om det finns andra alternativ att välja, t.ex. att ge ansvaret för uppgiften till en befintlig myndighet. Myndigheter med färre än tio anställda bör förekomma endast i undantagsfall.

5.5.1 Regeringens stabsstöd

Ny organisering av regeringens stabsstöd

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1 utg. omr. 2 avsnitt 4) sin avsikt att se över det stabsstöd som lämnas av ESV, Statskontoret och KKR.

Regeringen tillkallade i november 2004 en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till en preciserad organisations- och ansvarsfördelning mellan ESV, Statskontoret och en ny förvaltningspolitisk myndighet. I direktiven angavs att KKR skall avvecklas och att verksamheten skall övergå till en ny förvaltningspolitisk myndighet.

Utredaren har i betänkandet Regeringens stabsmyndigheter (SOU 2005:32) föreslagit att Statskontoret skall ha ett renodlat utrednings-, uppföljnings- och utvärderingsuppdrag samt att viss verksamhet som rör lokalförsörjning och samordning av statlig inköpssamordning skall överföras till ESV. ESV skall även svara för samordningen av den statliga internrevisionen. Vidare föreslog utredaren att främjandeuppdrag kring elektronisk samhällsinformation, modernisering och uppdrag som i övrigt anknyter till förvaltningspolitiskt utvecklingsarbete skall överföras till en ny förvaltningspolitisk myndighet.

Utredaren föreslog också att inköpssamordningen inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) bör placeras på ESV. Regeringen anser emellertid att det finns goda skäl för att verksamheten flyttas till den nya förvaltningspolitiska myndigheten. Den samordnade upphandlingen på IKT-området är av strategisk betydelse för utveckling och modernisering av förvaltningen. Upphandlingen förutsätter att tydliga specifikationer tas fram för de interna och externa IT-lösningar som krävs vid utvecklingen av e-förvaltningen. Den kunskap som upphandlingen ger är också till direkt nytta i det dagliga utvecklingsarbetet för förvaltningspolitiken.

Regeringen har den 16 juni 2005 beslutat kommittédirektivet En ny myndighet med förvaltningspolitisk inriktning (dir. 2005:65). Enligt direktiven skall den särskilde utredaren vidta de åtgärder som krävs för bildandet av en ny förvaltningspolitisk myndighet. Den nya myndigheten skall inrättas den 1 januari 2006. Den nya förvaltningspolitiska myndigheten skall ansvara för att utveckla en sammanhållen statsförvaltning (se vidare avsnitt 10).

En utgångspunkt för regeringen i budgetpropositionen 2005 var att stabsmyndigheterna skall ha tydliga ansvarsområden och därmed stärka den förvaltningspolitiska utvecklingen. Regeringen anser att Statskontoret skall ha ett renodlat utrednings-, uppföljnings- och utvärderingsuppdrag. Statskontoret skall vidare på regeringens uppdrag biträda med underlag för omprövning, effektivisering och styrning av statlig verksamhet.

Regeringen anser att ESV, utöver nuvarande arbetsuppgifter, skall ansvara för samordningen av den statliga inköpsverksamheten. Uppgiften bedöms ligga väl i linje med ESV:s övriga uppdrag. Verksamheten innebär samverkan över myndighetsgränserna i syfte att åstadkomma besparingar för staten genom att verka för utveckling och effektiv samordning av statlig inköpsverksamhet. I uppgifterna ingår bl.a. att se till att avtal kommer till stånd, att informera om ramavtal och följa upp och rapportera utnyttjandet samt säkerställa efterlevnaden. Det ingår också att utveckla och effektivisera avropsprocesserna och att verka för att de ramavtalsslutande myndigheterna arbetar på ett likartat sätt.

ESV skall också ansvara för vissa lokalförslagsfrågor och bistå regeringen med underlag för prisomräkning av lokalkostnader och analyser av lokalkostnader och lokalanvändning.

Vidare skall ESV svara för samordningen av den statliga internrevisionen. Förändringarna skall gälla från och med den 1 januari 2006.

Riksrevisionens granskning av den statliga inköps-samordningen

I maj 2005 lämnade Riksrevisionen rapporten Samordnade inköp (RiR 2005:10) till regeringen. I den angavs att regeringens styrning av den statliga inköpsverksamheten var svag, att Statskontorets redovisningar brister i kvalitet samt att formella beslut saknas från regeringens sida. Enligt Riksrevisionen räcker inte de underlag som finns för att besvara frågan om vilka besparingar inköps-samordningen leder till. Riksrevisionen uppmanade regeringen att se över systemet för samordnade inköp i staten.

Som ovan redovisats har regeringen tillsatt en organisationskommitté (Fi 2005:65) som skall vidta de åtgärder som krävs för bildandet av en ny förvaltningspolitisk myndighet. I myndighetens uppgifter kommer att ingå att samordna upphandlingen på IKT-området medan ansvaret för inköps-samordningen, som tidigare legat på Statskontoret, överförs till ESV (se ovan). Regeringen avser att se över frågan om den statliga inköps-samordningen och vilka ytterligare insatser som bör vidtas för att förbättra styrningen och effektivisera verksamheten.

6 Statliga arbetsgivarfrågor

6.1 Omfattning

Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, kompetensförsörjning och arbetsorganisation. Här ingår bl.a. frågor som ohälsa, etnisk och kulturell mångfald samt jämställdhet inom staten. I verksamhetsområdet ingår myndigheterna Arbetsgivarverket, Statens pensionsverk och vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området samt Trygghetsstiftelsen.

6.2 Mål och resultatindikatorer

6.2.1 Mål

Målet för verksamhetsområdet är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att relevant kompetens finns för att åstadkomma efterfrågat resultat.

Arbetsgivarpolitiken skall vara väl utvecklad och samordnad. Myndigheterna skall bedriva sin arbetsgivarpolitik så att de har den kompetens som krävs för att nå de verksamhetsmål som statsmakterna anger.

Följande delmål har satts upp för att understödja det övergripande målet.

- De statliga arbetsgivarna skall totalt sett inte vara löneledande.
- De statliga arbetsgivarna skall öka andelen kvinnor på ledande befattningar.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer.

- De statliga arbetsgivarna skall verka för en god arbetsmiljö i syfte att minska sjukfrånvaron.

6.2.2 Resultatindikatorer

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet används följande resultatindikatorer.

- Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden (källa: Statistiska centralbyrån).
- Andelen kvinnor på ledande befattningar inom staten (källa: Arbetsgivarverket).
- Andelen anställda med utländsk bakgrund inom statsförvaltningen jämfört med andelen med utländsk bakgrund i förvärvsarbetande ålder i befolkningen, uppdelat på kvinnor och män. Andelen statsanställda med utländsk bakgrund inom lednings-, kärn- respektive stödkompetens, uppdelat på kvinnor och män (källa: Arbetsgivarverket).
- Den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten. (källa: myndigheternas årsredovisningar).

6.3 Politikens inriktning

De statliga arbetsgivarfrågorna är viktiga beståndsdelar i regeringens ambition att uppnå en sammanhållen förvaltning till 2010, en effektiv och rättssäker förvaltning samt en innovativ och lärande förvaltning.

Regeringens prioriteringar inom det förvaltningspolitiska området vad gäller statliga arbets-

givarfrågor framgår av de olika delmålen som lagts fast. Även under det närmaste året kommer särskild uppmärksamhet att riktas mot frågorna om ökad hälsa och lägre sjukfrånvaro i staten samt ökad etnisk och kulturell mångfald bland statsanställda på alla nivåer.

6.3.1 Arbetsgivarpolitisk delegering

Myndigheterna har inom ramen för den arbetsgivarpolitiska delegeringen att anställa, lönesätta, utveckla, motivera och vid behov avveckla sin personal.

Att delegeringen ligger fast ställde sig riksdagen bakom så sent som vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/2004:1, bet. 2003/04:FiU2, rskr. 2003/04:125).

Regeringens uppgift i den statliga arbetsgivarpolitiken är att dels ange övergripande strategiska mål för arbetsgivarpolitiken, dels följa upp myndigheternas arbetsgivarpolitik.

Arbetsgivarverkets ledningsstruktur har förändrats fr.o.m. den 1 juli 2005. Detta innebär att den som är chef för en myndighet som lyder omedelbart under regeringen är ledamot i arbetsgivar Kollegiet. För första gången har styrelsen för Arbetsgivarverket, efter förslag från arbetsgivar Kollegiet, utsetts av regeringen.

6.3.2 Strategisk kompetensförsörjning

Arbetsgivarpolitiken är ett medel för att uppnå verksamhetens mål. Den arbetsgivarpolitiska delegeringen innebär i praktiken en betydelsefull frihet för myndigheterna att självständigt utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning med hänsyn till verksamhetens krav. Beroende på de höga krav som med rätta skall ställas på statlig verksamhet måste lösningarna anpassas till de för varje verksamhet specifika förhållandena.

Myndigheternas kompetensförsörjning är av strategisk betydelse för verksamhetens resultat. Att arbeta strategiskt med kompetensförsörjningen innebär att fortlöpande säkerställa att rätt kompetens finns för att möjliggöra att verksamhetens mål kan nås på ett effektivt sätt och att tillgodose behov på kort och lång sikt. Förmågan att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare samt vid behov

avveckla personal påverkar möjligheterna att fullgöra de uppdrag som riksdagen och regeringen har givit. Arbetet med att trygga ett gott ledarskap, en ändamålsenlig kunskapshantering, ett öppet arbetsklimat och hälsosamma arbetsmiljöer har också betydelse för verksamhetens effektivitet och kvalitet. I förlängningen bidrar en ändamålsenlig kompetensförsörjning till att säkerställa ett högt förtroende för statsförvaltningen samt vidmakthålla synen på staten som en föredömlig och attraktiv arbetsgivare.

6.3.3 Arbetsgivarpolitiska prioriteringar

I det förvaltningspolitiska handlingsprogrammet som följde efter den förvaltningspolitiska propositionen (prop. 1997/98:136, Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst) angavs att staten skall vara ett föredöme som arbetsgivare.

När det gäller arbetsgivarpolitiken angavs bl.a. att rådande demografi och kommande generationsväxling inom staten är viktiga utmaningar kommande år. Myndigheternas förmåga att möta dessa utmaningar och förse organisationen med kompetens på kort och lång sikt är en av förvaltningens stora utmaningar de första decennierna av 2000-talet. En förvaltning som förmår att konkurrera om arbetskraften kan bara skapas om myndigheterna även i fortsättningen vinnlägger sig om att vara stimulerande och kreativa arbetsplatser, med en god arbetsmiljö och en genomtänkt personal- och lönepolitik.

Öka den etniska och kulturella mångfalden

En annan dimension i medborgarperspektivet är att öka den etniska och kulturella mångfalden bland statanställda, dels för att kunna möta medborgarnas behov, dels för att de anställda i staten bör spegla befolkningen i arbetsför ålder. Detta bidrar till att skapa förtroende och legitimitet. En ökad mångfald utvecklar också kompetensen.

En frisk och sund arbetsmiljö

Målet om en halvering av sjukfrånvaron i Sverige innebär att också staten skall halvera sin sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron 2002 skall halveras till 2008. Staten hade 2002 den lägsta sjukfrånvaron av alla arbetsmarknadssektorer. För de statliga arbetsgivarna innebär detta en stor utmaning som ställer höga krav på goda arbetsförhållanden och sund arbetsmiljö.

En hälsosam arbetsmiljö är en förutsättning för en väl fungerande statsförvaltning. Ohälsa

drabbar i första hand den enskilda individen men får också negativa konsekvenser för verksamhetens resultat. Kvalitet och kompetens i statlig verksamhet förutsätter att allas kunskaper och kompetens tas tillvara. Brister i arbetsmiljö och arbetsförhållanden som gör människor sjuka är inte acceptabelt. För att statsförvaltningen skall kunna konkurrera om personal i framtiden måste den vara en attraktiv arbetsgivare där möjlighet ges till utveckling och stimulans.

6.4 Insatser

6.4.1 Insatser inom verksamhetsområdet

Åtgärder för ökad mångfald

Vid Stockholms universitet inrättades i januari 2005 en 40-poängsutbildning Högre praktisk förvaltningsutbildning. Utbildningen har tillkommit på uppdrag av regeringen och planerats i samråd med Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR). Utbildningen vänder sig till personer med särskild utländsk språk- och kulturkompetens som har en akademisk grundexamen motsvarande minst 120 poäng. I utbildningen varvas teori och myndighetsförlagd praktik. Intresset för utbildningen har varit stort. Det antogs 35 studenter, varav 61 procent var kvinnor och 39 procent var män.

Regeringen har i maj 2005 tillkallat en särskild utredare med uppdrag att analysera förutsättningarna för att använda en metod med avidentifierade ansökningshandlingar vid rekrytering inom offentlig sektor (dir. 2005:59). I uppdraget ingår att analysera vilken information som det kan vara möjligt att bortse från i inledningsskedet av ett rekryteringsförfarande. De juridiska förutsättningarna för en sådan metod skall analyseras och då särskilt hur avidentifierade ansökningshandlingar förhåller sig till offentlighetsprincipen. Även den praktiska hanteringen skall beaktas. Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 30 december 2005.

I augusti 2005 gav regeringen KKR i uppdrag att ta fram ett förslag till hur ett tvåårigt utvecklingsprojekt skulle kunna utformas i syfte att öka den etniska och kulturella mångfalden i statsförvaltningen. En utgångspunkt vid utformningen av projektet är att den nya förvaltningspolitiska myndigheten ges ett övergripande ansvar för projektet och att det skall bedrivas

som regionala delprojekt i fem län med respektive länsstyrelse som samordningsansvarig. KKR skall redovisa sitt förslag senast den 15 november 2005 (se även avsnittet 6.5.3).

Åtgärder för ökad hälsa

I juni 2003 beslutade regeringen att tillsätta en arbetsgrupp inom Regeringskansliet (Hälsa i staten) med uppgift att stimulera till gemensamma insatser i statlig förvaltning för ökad hälsa. Arbetsgruppen har sedan bildandet arrangerat ett flertal centrala och regionala konferenser, publicerat ett antal skrifter, genomfört flera temaseminarier samt haft en aktiv webbplats. Totalt har ett tusental myndighetschefer, mellanchefer, personalansvariga och fackligt förtroendevalda deltagit i arbetsgruppens aktiviteter.

Arbetsgruppen Hälsa i staten har även tagit fram skriften Sjukfrånvaro i staten – myndigheter och sektorer 2003. Skriften innehåller en sammanställning av myndigheternas sjukfrånvaro 2003 och exempel på vad myndigheterna gör för att minska ohälsan. Finansdepartementet gav under våren 2005 ut en uppföljning av denna skrift avseende sjukfrånvaron vid myndigheterna 2004.

Arbetsgruppen Hälsa i Staten har redovisat sitt arbete i form av en rapport till regeringen den 31 mars 2005. I slutredovisningen redogörs för arbetsgruppens verksamhet, erfarenheter och förslag. Förslagen avser dels rapportering och uppföljning av regeringens personalpolitiska mål, dels institutionellt stöd för myndigheternas personalpolitiska arbete. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Arbetsgivarverkets insatser

Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare hos staten (RALS 2004–2007) löper under perioden den 1 oktober 2004–den 30 september 2007 och ger fortsatt möjlighet för arbetsgivarna att verksamhetsanpassa kommande lokala avtal.

Frågor om arbetsmiljö och sjukfrånvaro behandlas särskilt i en arbetsmiljöbilaga till RALS 2004–2007. Parterna skall genom gemensamma utvecklingsprojekt, bl.a. projektet Satsa friskt, stödja myndigheternas eget arbete med att förbättra arbetsmiljön och sänka sjukfrånvaron. Parterna är överens om att genomföra en studie av sjukfrånvaroprocessen i syfte att göra en

översyn av avtalade sjukförmåner. I bilagan betonas även de lokala parternas ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet, rehabilitering och företagshälsovård.

Ett annat partsgemensamt utvecklingsprojekt är Olikhet som tillgång, där syftet är att på statliga arbetsplatser pröva ett antal olika metoder för att skapa ett förhållningssätt som är tolerant mot, och tar till vara, olikheter.

Under 2004 genomförde Arbetsgivarverket 45 sektormöten. På sektormötena har man bl.a. behandlat avtalsrörelsen och den lokala lönebildningsprocessen, hälsa och ohälsa samt etnisk och kulturell mångfald.

När det gäller verkets egna kompetensförsörjningsfrågor har Arbetsgivarverket dels redovisat kompetensförsörjningsåtgärder och måluppfyllelse för 2004, dels mål för sin kompetensförsörjning 2005 och 2006–2007. Inriktningen är att kompetensfrågorna skall integreras i den samlade verksamhetsplaneringen. Som exempel på åtgärder kan nämnas en utbildningsinsats i mångfaldsfrågor som inletts internt för rådgivarna och det utvecklingsprogram för anställda kvinnor över 50 år som syftar till att ge inspiration i arbetet och motivera till professionell och personlig utveckling, för att motverka ohälsa och tidig pensionering.

Statens pensionsverks insatser

Statligt anställda som beviljas sjukersättning av försäkringskassan har enligt det statliga pensionsavtalet PA 03 rätt till sjukpension³. Färs statistik från Statens pensionsverk (SPV) visar att antalet nybeviljade, ej tidsbegränsade, sjukpensioner på heltid i staten fortsätter att minska. Däremot ökar antalet nybeviljade tillfälliga sjukpensioner något mellan 2003 och 2004.

Under året har stora delar av systemstödet för att hantera PA 03 tagits i drift. Utöver premieprognoser över 2004 års slutliga premier har premieprognos för 2005 tillställts arbetsgivarna för att underlätta deras ekonomiska planering.

Internetportalen www.minpension.se, som gör det möjligt för medborgarna att få en hel-

hetsbild av sin framtida pension, sjuksattes under december 2004. Utvecklingen har skett i samarbete mellan SPV, Försäkringsförbundet, Riksförsäkringsverket, Premiepensionsmyndigheten och försäkringsbranschen.

SPV:s redovisning av sin kompetensförsörjning är verksamhetsanknuten. SPV har förstärkt med statistik- och testkompetenser och arbetar vidare med ambitionen att nyckelpersonsberoendet skall minska. Sjukfrånvaron var 5,6 procent under 2004 vilket är en förbättring från 2003 med 1,3 procentenheter. Under 2004 har jämställdhet, etnisk mångfald och tillgänglighet för funktionshindrade sammanförts till samlingsbegreppet mångfald.

Trygghetsstiftelsens insatser

Det statliga trygghetssystemet består av flera delar: ett kollektivavtal (Trygghetsavtalet), en kollektivavtalsstiftelse (Trygghetsstiftelsen) som på olika sätt bistår de övertaliga att finna en lösning, och en finansiering genom en procentuell avgift på lönesumman som fastställs i förhandlingar mellan de centrala parterna.

Trygghetsavtalet och Trygghetsstiftelsens verksamhet har en tydlig arbetslinjeprofil. Trygghetsstiftelsens arbetsformer är individ- och situationsanpassade och stiftelsen kan även bistå de lokala parterna med stöd och utbildning inför en arbetsbristsituation. Om förutsättningar finns kan omställningsarbetet påbörjas tidigt och med frivilliga åtgärder för att minska behovet av reguljära uppsägningar.

Parterna har tidigare enats om att fr.o.m. den 1 januari 2004 fortlöpande bevaka att Trygghetsstiftelsens behov av medel är tillgodosett. Enligt avtal avsätter myndigheterna 0,3 procent av lönesumman för lokalt omställningsarbete fr.o.m. 2004 (ca 180 miljoner kronor totalt). Under tiden den 1 januari 2004–den 31 december 2005 finns det inget avtalat inflöde av kapital till stiftelsen eftersom parterna har prioriterat en kapitalförstärkning till FSO (Försäkringsföreningen för det statliga området).

6.4.2 Insatser utanför verksamhetsområdet

Det finns ytterligare åtgärder som vidtagits inom ramen för strategin för ökad hälsa, som inte

³ En arbetstagare som har beviljats hel sjukersättning som inte är tidsbegränsad har enligt PA 03 rätt till sjukpension. En arbetstagare som har beviljats partiell sjukersättning eller tidsbegränsad sjukersättning har enligt PA 03 rätt till tillfällig sjukpension.

ryms under politikområdet. Dessa redovisas under politikområdena Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp (utgiftsområde 10), Arbetsmarknadspolitik (utgiftsområde 13), Arbetsliv (utgiftsområde 14) samt i finansplanen (volym 1).

Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) har under året erbjudit myndigheterna stöd i form av utbildningar, publikationer, nätverk och andra utvecklingsaktiviteter för att bidra till en långsiktig och strategisk kompetensförsörjning i statsförvaltningen (se även avsnitt 5). Under 2004 har KKR bl.a. tagit fram en publikation om kunskapshantering, ett kunskaps- och genomförandestöd för arbetet med åldersbalans och generationsväxling samt publicerat en vägledning till arbetet med strategisk kompetensförsörjning. KKR har även reviderat och webbanpassat det kunskaps- och genomförandestöd om etnisk och kulturell mångfald som tidigare har tagits fram.

På uppdrag av regeringen har KKR redovisat studien Kartläggning och analys av kompetensförsörjningen i statsförvaltningen (dnr Fi2005/3781). Studien bygger på en webbenkät till samtliga myndigheter och intervjuer med 15 myndighetsrepresentanter. Av studien framgår bl.a. inriktningen på arbetet samt risk- och framgångsfaktorer.

KKR:s övergripande tolkning är att många myndigheter uppfattar sitt arbete med kompetensförsörjningen som positivt. Som exempel på goda förutsättningar i arbetet med kompetensförsörjningen nämner KKR bl.a. att en stor andel av myndigheterna anser sig ha lätt att rekrytera och behålla personal samt att de uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Dessutom anges att prioriteringen av kompetensförsörjningsfrågorna ökar.

Som exempel på svagare sidor nämns avsaknad av genomarbetade kompetensidéer, bristande kunskapshantering och otillräcklig uppföljning av kompetensförsörjningen. KKR bedömer dock att det finns en växande medvetenhet om behovet av kompetensförsörjningsinsatser samt en ökad kunskap om hur man kan arbeta med dessa frågor.

De statliga myndigheterna skall särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240). Handikappombudsmannen ansvarar för att ge ut riktlinjer för detta arbete samt följa hur tillgäng-

lighetsarbetet i staten fortlöper. Hittills har två uppföljningar genomförts och resultaten visar att tillgängligheten i statsförvaltningen successivt förbättras men att omställningen går långsamt (se vidare under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg).

Efter förslag i propositionen Vissa frågor om sjukpenninggrundande inkomst och livränta (prop. 2004/05:108, bet. 2004/05:SfU13, rskr. 2004/05:232) infördes skyddsregler för den sjukpenninggrundande inkomsten för personer som deltar i trygghetsstiftelsers verksamhet. Syftet med reformen var att förbättra förutsättningarna för sådant deltagande och därmed återgång till arbete.

6.5 Resultatbedömning

6.5.1 Resultat

Måluppfyllelse

Regeringen redovisar årligen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utfall till riksdagen. Senast detta gjordes var i budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1, utg. omr. 2, avsnitt 7). Utgångspunkter för bedömningen är

- myndigheternas redovisningar av sin kompetensförsörjning,
- personalförsörjningsläget i staten,
- löneutvecklingen, andelen kvinnor på ledande befattningar, andelen anställda med utländsk bakgrund och sjukfrånvaron, samt
- hur staten som arbetsgivare hanterar bl.a. ohälsan, mångfalden och jämställdheten.

I bilaga 1 ges en övergripande beskrivning av kompetensförsörjningen i staten med särskild inriktning på ålder, kön och mångfald.

Genom att politikområdets mål och verksamheter avser hela statsförvaltningen är måluppfyllelsen i hög grad avhängig utfallet av insatser utanför politikområdet. Graden av måluppfyllelse av arbetsgivarfrågorna beror på hur varje enskild myndighet agerar som arbetsgivare.

Myndigheternas arbete med arbetsgivarpolitiska frågor

Regeringens bedömning: Myndigheternas arbete med arbetsgivarpolitiska frågor fungerar i huvudsak väl. Medvetenheten om att staten måste vara en attraktiv arbetsgivare är hög och allt fler myndigheter bedriver ett strategiskt arbete för att säkerställa att verksamheten har erforderlig kompetens.

Skälen för regeringens bedömning: Av såväl myndigheternas egna redovisningar av kompetensförsörjningen som av KKR:s studie Kartläggning och analys av kompetensförsörjningen i statsförvaltningen (dnr Fi2005/3781) framgår att arbetet med kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Intrycket är att allt fler myndigheter bedriver ett aktivt arbete för att säkerställa att erforderlig kompetens finns för att tillgodose verksamhetens behov. Prioriteringen av kompetensförsörjningsfrågorna ökar och enligt KKR:s bedömning finns en ökad kunskap om hur man kan arbeta med dessa frågor.

En stor andel av myndigheterna uppger att det är lätt att rekrytera och behålla personal. Flertalet anser sig uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Av myndigheternas redovisningar framgår att det vidtas åtgärder avseende de prioriterade arbetsgivarpolitiska frågorna. Det pågår arbete för ökad jämställdhet och lika möjligheter till utveckling och befordran. Flera myndigheter uppger att de arbetar för att främja den etniska och kulturella mångfalden. På många arbetsplatser vidtas åtgärder för att öka hälsan och minska sjukfrånvaron. Det genomförs också satsningar för att utveckla ledarskapet och säkerställa chefsförsörjningen. De resultatindikatorer som ställts upp visar på att utvecklingen går i rätt riktning (se nedan).

Sammantaget ger detta skäl för regeringens bedömning att arbetet med kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl.

Detta år lyfter regeringen särskilt fram följande myndigheter som lämnat bra redogörelser för sin kompetensförsörjning: Centrala studie-stödnämnden, Ekobrottsmyndigheten, Fiskeriverket, länsstyrelserna i Blekinge och Gotlands län, Kustbevakningen, Migrationsverket, Radio- och TV-verket, Sida, Skatteverket, Statens jordbruksverk, Stockholms universitet, Sveriges geologiska undersökning och Åklagarmyndigheten.

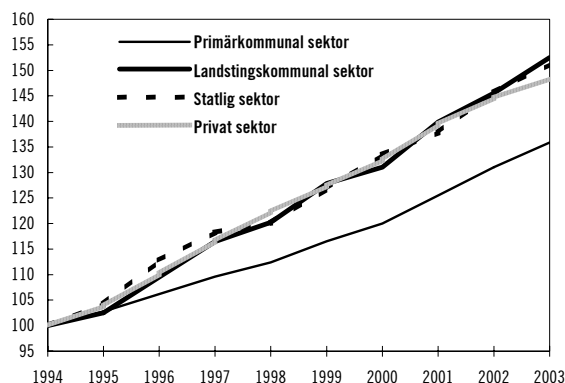
För vissa myndigheter kan redovisningen förbättras och kopplingen till verksamheten göras tydligare. KKR framför också i sin rapport att arbetet med kompetensförsörjningen inte i tillräckligt hög grad är systematiskt, långsiktigt och integrerat i arbetet med verksamhetsplaneringen. Enligt regeringens mening är myndigheternas kompetensförsörjning av strategisk betydelse för verksamhetens resultat och det är angeläget att arbetet med dessa frågor är en naturlig del i myndigheternas verksamhetsplanering. Regeringen avser att ta upp dessa frågor i kommande mål- och resultatdialoger.

De statliga arbetsgivarna skall totalt sett inte vara löneledande

En viktig slutsats som kan dras av den jämförande lönestatistik som finns tillgänglig för tiden efter ramanslagsreformen 1994 är att löneökningstakten inom det statliga avtalsområdet har följt den på arbetsmarknaden i övrigt förhållandevis väl. Staten har därmed totalt sett inte varit löneledande.

Diagram 6.1 Utveckling av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2003

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån

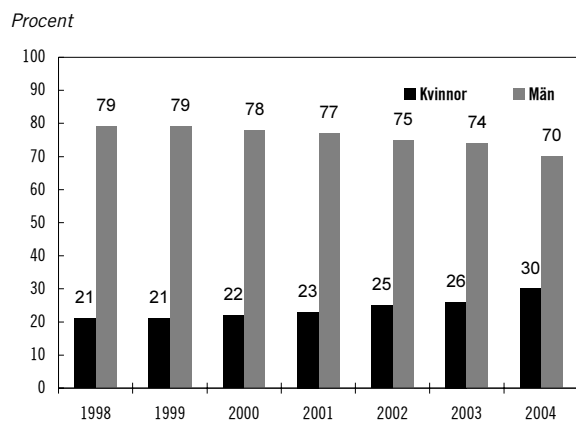
Anm: Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändring i utbildningsnivå, ålder och kön.

De statliga arbetsgivarna skall öka andelen kvinnor på ledande befattningar

Av diagram 6.2 framgår att andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat med nio procentenheter sedan 1998 och uppgår nu till 30 procent. Tendensen har varit att det sker en liten ökning varje år. Under 2004 har dock ökningen

varit större än tidigare (4 procentenheter). Utvecklingen går därmed i rätt riktning.

Diagram 6.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1998–2004

Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer

Regeringen anser att staten skall vara ett föredöme när det gäller etnisk och kulturell mångfald i arbetslivet. Enligt uppgifter hämtade från Arbetsgivarverket (statistik avseende statligt anställda) och Statistiska centralbyrån (befolkningsstatistik) har mångfalden i statsförvaltningen ökat, i vissa fall dock mycket begränsat. Utvecklingen går långsamt framåt. Föregående års siffror anges inom parentes.

- Andelen anställda med utländsk bakgrund⁴ i staten uppgår 2004 till 10,6 (10,4) procent. Bland befolkningen mellan 20–64 år uppgår andelen med utländsk bakgrund till 17,8 (17,4) procent.
- Andelen anställda kvinnor med utländsk bakgrund i staten uppgår till 11,4 (11,2) procent. Andelen kvinnor bland befolkningen mellan 20–64 år med utländsk bakgrund uppgår till 18,3 (17,9) procent.
- Andelen anställda män med utländsk bakgrund är något lägre än andelen kvinnor. Andelen anställda män med utländsk bak-

grund i staten uppgår till 9,8 (9,7) procent. Andelen män bland befolkningen mellan 20–64 år med utländsk bakgrund uppgår till 17,3 (16,9) procent.

- Andelen med utländsk bakgrund har ökat mest inom kompetenskategorin kärnkompetens, från 11,1 till 11,4 procent. Ökningen är märkbar även inom ledningskompetens där andelen har ökat från 5,5 till 5,7 procent. Inom stödkompetensen är andelen oförändrad, nämligen 9,3 procent.
- Andelen kvinnor med utländsk bakgrund i kompetenskategorierna kärn- respektive stödkompetens har ökat, från 12,0 till 12,4 procent respektive 10,2 till 10,3 procent. Däremot har andelen kvinnor med utländsk bakgrund inom ledningskompetens minskat, från 7,1 till 6,9 procent.
- Andelen män med utländsk bakgrund i de olika kompetenskategorierna har ökat eller varit oförändrad. Inom ledningskompetensen har det skett en ökning från 4,9 till 5,2 procent. Kategorin kärnkompetens har ökat från 10,3 till 10,7 procent. Andelen inom stödkompetens har varit oförändrad med 7,9 procent.

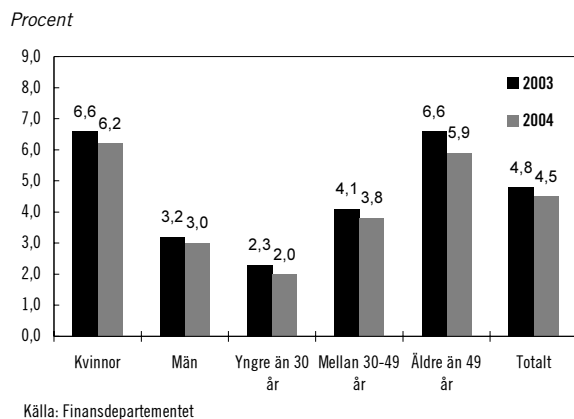
En ökning av den etniska och kulturella mångfalden har uppnåtts för alla grupper med undantag för kvinnor inom ledningskompetens och män inom stödkompetens. Det bör dock observeras att det endast är andelen anställda med utländsk bakgrund som följs upp.

Myndigheternas arbete med den etniska och kulturella mångfalden är ett av de områden som uppmärksammats i KKR:s studie (dnr Fi2005/3781). I studien redovisas att intrycket är att allt fler myndigheter arbetar med frågor som rör etnisk mångfald. Samtidigt visar studien att myndigheterna har behov av stöd i sitt arbete.

De statliga arbetsgivarna skall verka för en god arbetsmiljö i syfte att minska sjukfrånvaron

Diagram 6.3 visar att sjukfrånvaron i staten minskade från 4,8 procent till 4,5 procent av tillgänglig arbetstid mellan 2003 och 2004.

⁴ Med utländsk bakgrund avses 1) individer födda utomlands, 2) individer med två föräldrar födda utomlands och 3) individer med ett okänt födelseland.

Diagram 6.3 Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid 2003 och 2004

Sjukfrånvaron i staten är trots denna nedgång fortfarande högre 2004 jämfört med 2002.

Personalförsörjningen i staten

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet har för artonde gången sedan hösten 1996 genomfört en konjunkturbarometer för den statliga sektorn. Det är en totalundersökning som genomförs bland verkets medlemmar med minst 10 anställda. I vårens undersökning svarade 96 procent av de tillfrågade medlemmarna som sammantaget sysselsätter mer än 99,5 procent av det totala antalet anställda i staten.

En sammanfattning (inom vissa områden) ges nedan över hur de tillfrågade tror att 2005 kommer att se ut i jämförelse med 2004. Resultaten är viktade efter antalet anställda.

– *Fortsatt oförändrad sysselsättning.* Drygt 40 procent av myndigheterna tror på ett oförändrat antal anställda, 18 procent tror på en ökning medan hela 39 procent svarar att antalet anställda minskar.

– *Personalomsättning och overtidsuttag är oförändrade i en majoritet av myndigheterna.* Personalomsättningen kommer under året att bli oförändrad tror 79 procent av myndigheterna. Overtidsarbetet, som har sjunkit under de senaste åren, förblir i princip oförändrat.

– *Bristen på arbetskraft minskar medan uppsägningar och övertalighet fortsätter att öka långsamt.* Myndigheterna har allt lättare att rekrytera. Bristen på lämpliga sökande har aldrig varit lägre. Av myndigheterna har ca 60 procent sagt upp personal under perioden hösten 2004 till våren 2005.

6.5.2 Enskilda myndigheters m.fl. resultat

Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket (AgV) efterfrågar sedan 1993 årligen medlemmarnas bedömning av sin verksamhet. Utgångspunkten inför undersökningen är de verksamhetsmål som formulerats av AgV. Av resultaten i 2004 års undersökning kan sammanfattningsvis utläsas att medlemmarna visar stor tillfredsställelse med det arbete AgV utför. Regeringen noterar bl.a. att

- 70 procent anser att Arbetsgivarverkets insatser har bidragit till arbetsgivarsamverkan. Den märkbara ökningen som skedde mellan åren 2002 och 2003 (från 63 till 72 procent) har i princip kvarstått.
- 85 procent var nöjda med sektorverksamheten, en oförändrad nivå jämfört med förra året.
- 88 procent anser att informationen under 2004 års avtalsrörelse har fungerat bra.
- 93 procent är nöjda med verkets förmåga att ge stöd och råd på ett korrekt och sakligt sätt. Detta motsvarar förra årets höga värden.

Statens pensionsverk

Med ensamrätt vad avser de förmånsbestämda pensionsförmånerna administrerar Statens pensionsverk (SPV) tjänstepensioner för stats-tjänstemän och tillhandahåller pensionservice för 550 arbetsgivare (centrala, regionala och lokala) med drygt 225 000 anställda och 230 000 pensionärer.

Vid utgången av 2004 var den av regeringen beslutade renodlingen av SPV:s verksamhet genomförd och SPV:s aktualiseringsverksamhet i Söderhamn hade avvecklats och återstående arbetsuppgifter flyttats över till Sundsvall.

2003 års översyn av den statliga försäkringsmodellen resulterade i att Nämnden för statens avtalsförsäkringar (NSA) upphörde den 1 juli 2004 och ansvaret för den statliga försäkringsrörelsen övertogs av SPV. För att underlätta myndigheternas ekonomiska planering har regeringen beslutat att månatliga definitiva premier för PA 03 skall införas fr.o.m. den 1 januari 2005. Redan 2004 har arbetsgivarna rapporterat månatligen och SPV har gjort stora insatser för

att föra in alla dessa data i det nyutvecklade systemstödet för PA 03. Regeringen beslutade i oktober 2004 att avkastningen i den statliga försäkringsrörelsen skall beräknas med utgångspunkt från marknadsräntan på tioåriga statsobligationer i stället för som tidigare från en fiktiv portfölj.

SPV genomför löpande Nöjd-kund-index-mätningar (NKI). Vartannat år tillfrågas arbetsgivare, och vartannat år tjänstemän och pensionärer. I undersökningen 2004 som avsåg arbetsgivare, noteras att omdömet om SPV:s personal och förtroendet för SPV har ökat från 67, på en 100-gradig skala, 2002 till 69 år 2004. Stora myndigheter är mer nöjda än de som är relativt små. Nöjdheten avseende tillgänglighet och svarstider bland arbetsgivarna har ökat från 70 år 2002 till 76 år 2004. Åtgärder för ökad nöjdhet som vidtagits är bl.a. följande:

- Övergång till månatliga definitiva faktureringar av premier för PA 03 har skett.
- En ny målgruppsanpassad webbplats har utvecklats och e-tjänster kommer successivt att införas. Rapport Direkt kommer att vara arbetsgivarens rapporteringsväg för anställningsuppgifter till SPV och är ett exempel på en e-tjänst som tagits i bruk.
- Nyhetsbrevet Bulletin, informationsträffar och utbildningar är kommunikationskanaler som etablerats med arbetsgivarna.

Det ekonomiska målet för Statlig pensionsverksamhet m.m. är full kostnadstäckning. Intäkterna har ökat med 2,4 miljoner kronor jämfört med budget, medan den totala kostnaden ligger i nivå med budget.

Det ekonomiska målet för Pensionsverksamhet på uppdrag är att generera ett verksamhetsutfall på lång sikt motsvarande minst sex procent av verksamhetens intäkter, exklusive ränteintäkter avseende balanserade vinstmedel. SPV har redovisat utfallet av avkastningskravet under de senaste fem åren dels per år, dels ackumulerat. För 2004 uppgår avkastningen till åtta procent. Ackumulerat för de fem senaste åren är avkastningen sex procent.

Konkurrensutsatt verksamhet under avveckling visar i jämförelse med budget ett positivt resultat. Detta beror huvudsakligen på ovisshet kring avvecklingens genomförande vid fastställande av budgeten.

Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse

Trygghetsstiftelsen låter regelbundet göra undersökningar dels bland de uppsagda, dels bland uppsägande arbetsgivare och deras fackliga motparter. De ger genomgående höga betyg på stiftelsens insatser. I den senaste undersökningen, som genomfördes 2004, svarade över 80 procent bra eller mycket bra på frågor om kontakter, nytta och bemötande.

De stödinsatser som Trygghetsstiftelsen bidrar med bedöms utifrån varje individ. Under 2004 uppgick stiftelsens kostnader för stöd till sammanlagt 162 miljoner kronor.

Inför förstatligandet av de allmänna försäkringskassorna och inrättandet av Försäkringskassan lades Trygghetsstiftelsen för försäkringskasseområdet ner, varvid verksamheten med de två anställda gick upp i Trygghetsstiftelsen för det statliga området. Förstatligandet innebär för stiftelsens del dels ett par hundra nya aktuella kunder från området, dels ett kapitaltillskott om drygt 77 miljoner kronor.

Inflödet av nya kunder har de senaste åren uppgått till ca 2 000 per år. Under 2005 räknar Trygghetsstiftelsen med en ökning till drygt 5 000 och under 2006 till ca 3 500 nya kunder. Ökningen hänför sig främst till det försvarspolitiska inriktningsbeslut som riksdagen fattade 2004 och omlokaliseringarna av andra myndigheter till följd av detta beslut.

6.5.3 Analys och slutsatser

Analys för verksamhetsområdet

Åldersstrukturen i staten beskrivs ingående under avsnitt 4.4 i bilaga 1 till detta utgiftsområde. Där framgår bl.a. att staten, tillsammans med landstingen, har den igenomsnitt äldsta personalstyrkan. En strategisk fråga för statsförvaltningen är att hantera kommande års pensionsavgångar.

I regeringens sysselsättningspaket ingår en åtgärd som skall bidra till kompetensöverföring vid de statliga myndigheterna och därmed underlätta kommande generationsväxling. Satsningen skall möjliggöra en tidigare rekrytering än vad som annars hade kommit till stånd vid respektive myndighet. Satsningen skall samtidigt underlätta för personer, som söker arbete där

högskoleutbildning eller liknande efterfrågas, att få inträde på arbetsmarknaden.

Bidrag lämnas efter ansökan och i mån av tillgång på medel. Myndigheter som anställer personal kan ansöka om ett schablonbidrag på 30 000 kronor per månad. Schablonbidraget är beräknat inklusive arbetsgivaravgifter. Satsningen är tvåårig och beräknas ge 1 000 arbetstillfällen.

Andelen sysselsatta med utländsk bakgrund i statlig förvaltning är fortfarande för låg och deras representation på ledande befattningar är lägre än på andra nivåer. I syfte att öka den etniska och kulturella mångfalden i staten planeras ett utvecklingsprojekt genomföras under 2006–2007 i fem län med respektive länsstyrelse som samordningsansvarig. Som tidigare redovisats har regeringen gett KKR i uppdrag att förbereda projektet. Regeringen förbereder ytterligare insatser för att inspirera statsförvaltningen till en ökning av andelen anställda i staten med utländsk bakgrund.

I syfte att driva på arbetet med kompetensförsörjningen inom statsförvaltningen kommer den nya förvaltningspolitiska myndigheten (se avsnittet 5.3.6) att ges en central roll. Den nya myndigheten kommer också att spela en viktig roll i regeringens uppföljning av målet för staten att halvera sjukfrånvaron till 2008.

Det är angeläget att det statliga uppdraget och den värdegrund som statlig förvaltning vilar på uppmärksammas av alla som verkar inom förvaltningen. En viktig målgrupp för KKR:s utbildningsverksamhet är nyanställda i staten. Det är angeläget att till denna grupp förmedla fakta och förståelse för den svenska förvaltningen och rollen som statstjänsteman. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att uppmärksamma grundläggande frågor som präglar

en anställning inom offentlig förvaltning, s.k. förvaltningsetik.

Under åren 2005–2008 kommer omlokaliseringar av statliga arbetstillfällen att ske med anledning av försvarsomställningen. Regeringen har för avsikt att tillkalla en särskild utredare för att dels kartlägga behov av samlade insatser för den personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen av statlig verksamhet från Stockholm och som kommer att omfattas av Trygghetsavtalet, och, om behov finns, dels ta över arbetsledningsansvaret för sådan personal. (se vidare utgiftsområde 19, avsnitt 3.8).

Myndighetsspecifik analys

Regeringen bedömer, utifrån Arbetsgivarverkets servicebarometer samt genomförda dialoger, att de prestationer som genomförts av Arbetsgivarverket har lett till en vidareutvecklad och mer samordnad statlig arbetsgivarpolitik. Detta bidrar till ökad effektivitet i den statliga förvaltningen.

Regeringens samlade bedömning utifrån ett antal indikatorer (driftskostnadsjämförelser med andra aktörer på marknaden, Nöjd-kund-index, analys av kostnadsutvecklingen samt säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar) är att SPV hanterar tillämpningen av den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupp-livförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen bedömer att resultatet av Trygghetsstiftelsens individanpassade arbetsformer samt det sätt som de statliga arbetsgivarna sköter avvecklingen av personalen medfört fortsatt goda resultat, bl.a. genom att andelen öppet arbetslösa inom stiftelsens avtalsområde sjunker relativt snabbt över tid samt att de statsanställda hävdar sig väl på arbetsmarknaden.

7 Statistik

7.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning och samordning av statistik. Drygt hälften av verksamheten finansieras med avgifter.

7.2 Mål och villkor

Målet är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet skall minska och att statistikproduktionen är effektiv.

7.3 Insatser

7.3.1 Insatser inom politikområdet

Produktionen har skett enligt plan

Den officiella statistik som SCB ansvarar för har i allt väsentligt producerats enligt plan. Statistiken har utvecklats och förbättrats inom en rad områden.

Statistiken har förbättrats

Inom ramen för åtgärdsplanen för förbättring av den ekonomiska statistiken har ett antal förbättringar påbörjats. Nationalräkenskaperna har förstärkts. Den offentliga sektorns finanser har redovisats enligt Internationella valutafondens manual. Årliga rapporter om produktivitetsutvecklingen har tagits fram. Tidsserieanalysen har förstärkts, bl.a. genom utvecklad säsongs-

rensning. Undersökningarna om användning av IT i företag och individers användning av IT har förbättrats. Vidare har vid SCB inrättats en nämnd för nationalräkenskaperna för att bl.a. stärka metodutvecklingen.

EU-anpassning har bl.a. omfattat utrikeshandelsstatistik, prisstatistik, konjunkturstatistik för industrin och nationalräkenskaper. Vidare har utvecklingsarbete bedrivits inför omläggningen av den svenska näringsgrensindelningen.

Förbättringar har gjorts avseende en årlig förmögenhetsundersökning, statistik över kapitalvinster och kapitalförluster, urvalsbaserade dataunderlag för fysiska personers inkomstskatter som underlag för simuleringsmodellen FASIT samt olika företagsformers ekonomiska och skattemässiga förhållanden för uppdatering av databasen FRIDA.

Boendestatistiken har förbättrats genom att undersökningen om hushållens boende görs årligen och med utökad redovisning.

Utvecklingsarbete har bedrivits för att kunna förbättra migrations- och integrationsstatistiken. Förberedelsearbetet för registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik har fortsatt.

Översyn av AKU

En omfattande översyn och EU-anpassning av arbetskraftsundersökningen (AKU) har slutförts. Analysen på arbetsmarknadsområdet har utökats. Den regionala redovisningen har förbättrats.

Under året har EU-undersökningen Gemenskapsstatistik över inkomst- och levnadsvillkor (EU-SILC) genomförts för första gången som en integrerad del av undersökningen av levnadsförhållanden (ULF). Den demografiska analysen har utökats.

Inom forsknings- och utvecklingsstatistiken har en EU-anpassning påbörjats. Ett utvecklingsarbete av den EU-gemensamma innovationsundersökningen har inletts.

En undersökning av 2004 års val till Europaparlamentet har genomförts och analyser har påbörjats i samarbete med Göteborgs universitet.

En miljöföretagsdatabas har upprättats inom miljöräkenskaperna.

EU-arbetet på statistikens område

Den officiella statistiken styrs till stor del av EU-lagstiftningen. Ekonomisk statistik styrs till 95 procent av beslut inom EU. Totalt finns i dag 236 EU-rättsakter inom statistikområdet. Det senaste året har 23 nya rättsakter beslutats, varav flertalet är detaljerade tillämpningsföreskrifter beslutade av kommissionen.

Tabell 7.1 Antalet rättsakter och arbetsgrupper

	2001	2002	2003	2004
Antal EU-rättsakter (statistik) beslutade av				
- Rådet och Parlamentet	3	7	10	5
- Kommissionen	10	16	19	18
Antal arbetsgrupper inom EU där SCB eller annan statistikansvarig myndighet medverkar	122	135	142	136

Under året uppmärksammades inom EU behovet av att stärka statistikens oberoende, trovärdighet och kvalitet liksom behovet av bättre prioriteringar, förenklingar och nedskärningar inom den befintliga statistiken för att möjliggöra väl motiverade förbättringar och utökningar inom vissa prioriterade områden.

Uppdragsverksamheten

SCB:s uppdragsverksamhet bedrivs parallellt med anslagsverksamheten. Uppdragsverksamheten består av ett flertal olika produkter, allt från enkla tabeller till komplexa informationssystem och stora statistiska undersökningar omfattande alla moment från datainsamling till färdig rapport. Statliga myndigheter inkl. universitet och högskolor är den klart största kundgruppen, 72 procent, varav de statistikansvariga myndigheterna utgör drygt hälften. Privat sektor utgör 13 procent, kommuner och landsting 7 procent samt utrikes kunder 8 procent. Ett fåtal av SCB:s kunder står för en mycket stor del av faktureringen. Under 2004 svarade de tio största

kunderna för 53 procent och de 100 största kunderna för 88 procent av faktureringen.

Några exempel på uppdrag är som följer. Inom EU-samarbetet genomförs flera projekt där syftet är att utveckla gemensamma och samordnade mätningar för medlemsstaterna. Några områden där EU-harmonisering med bidrag från EU pågick under året är pilotundersökningen avseende lediga jobb, statistik om inkomst och levnadsförhållanden (EU-SILC), statistik om vattenanvändning samt projekt rörande utrikeshandelsstatistik (Edicom). Riksbankens finansmarknadsstatistik och delar av Riksbankens betalningsbalansstatistik produceras numera löpande av SCB efter ett par års utvecklingsarbete. Uppdrag som rör uppföljning av olika politiska mål har blivit vanligare. Regeringen har antagit en strategi för långsiktig hållbarhet för områdena miljö, ekonomi och social välfärd. SCB medverkar tillsammans med andra aktörer i ett antal projekt som avser att utveckla indikatorer och informationssystem för att följa upp målen. På uppdrag av Jordbruksverket har för första gången genomförts en undersökning om antalet hästar och hästhållare i Sverige. Inom ramen för de ordinarie undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) har ca 1 500 barn i åldern 10–18 år fått svara på frågor om skolan, skolmiljön, fritiden, boendet, föräldrarna m.m. ur sitt perspektiv.

Tillgång till mikrodatauppgifter

Under året har SCB tagit fram och implementerat en ny teknisk lösning för att på ett enkelt och säkert sätt kunna erbjuda främst forskare tillgång till anonymiserade mikrodatauppgifter.

7.3.2 Insatser utanför politikområdet

Det statistiska systemet omfattar de 312 statistikprodukter som utgör den officiella statistiken och de metoder, bakomliggande register m.m. som utgör underlag för statistiken samt de 25 myndigheter som har ansvar för statistiken. De sammantagna insatserna inom det statistiska systemet är således också beroende av vilka insatser som görs inom statistikområdet av statistikansvariga myndigheter inom andra politikområden.

7.4 Resultatredovisning

7.4.1 Mål

Målet för 2004 var lättillgänglig statistik av god kvalitet. Det skulle uppnås samtidigt som produktiviteten i statistikproduktionen förbättras, kostnaderna för uppgiftslämnandet minskas och lämnade uppgifter skyddas. Den ekonomiska statistiken skulle prioriteras.

För att bedöma måluppfyllelsen används kvantitativa mått på statistikens kvalitet, produktivitetens utvecklingen och uppgiftslämnarnas kostnader.

7.4.2 Resultat

Tabell 7.2 Nyckeltal för SCB:s verksamhet

	2000	2001	2002	2003	2004
Innehåll ¹	+ 14	+ 16	+ 15	+ 9	+ 17
Aktualitet ¹	+ 2	+17	+ 17	+ 7	+ 5
Tillförlitlighet ¹	+ 18	+ 12	+ 22	+ 11	+ 17
Tillgänglighet ¹	+ 36	+ 37	+ 31	+ 22	+ 23
databas-användare	10 600	22 000	34 400	34 800	35 900
databas-uttag	157000	283000	248000	477000	587000
Jämförbarhet ¹	+ 2	+ 8	- 1	+5	+ 2
Nöjdkund-index ²	71	u.s.	74	72	71
Punktlighet / tidshållning	66%	71%	66%	79%	83%
Totala kostnader (mnkr)	761	789	830	885	904
Produktivtetsförändring	4,5%	3,3%	3,7%	0,9%	4,0%
Kostnader för företag, kommuner, organisationer (mnkr)	u.s.	u.s.	u.s.	565	582
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%)	46	u.s.	48	47	47
Registerutdrag	13 000	10 400	5000	900	3 700

¹ Produktansvarigas vid SCB bedömning av kvalitetsutvecklingen. Andelen produkter (%) med förbättrad kvalitet minus andelen produkter med försämrad kvalitet jämfört med föregående år.

² Nöjd-kund-index-talet kan variera mellan 1 och 100.

Sammantaget visar bedömningen av resultatet att målet i stort har uppnåtts.

Statistiken har i allt väsentligt tagits fram enligt vad som planerats. Under året har kvaliteten förbättrats inom samtliga fem komponenter som SCB mäter genom enkäter till myndighetens produktansvariga där dessa får uttala sig om hur de bedömer att användarna uppfattar kvalitetsutvecklingen. Förbättringar noteras främst för komponenten tillgänglighet och förståelighet, vilket speglar webbplatsens fortsatta utveckling. Av statistikprodukterna offentliggjordes 83 procent i tid, vilket är en viss förbättring jämfört med föregående år.

Under året har produktiviteten ökat med 4 procent. Under perioden 2000–2004 har produktiviteten ökat med i genomsnitt 3,3 procent per år. Under perioden har dessutom kvalitetsförbättringar skett, vilka inte räknats in i produktionsvolymberäkningarna. Kvalitetsförbättringarna har varit ovanligt stora under perioden 2002–2004 beroende på bl.a. ökad tillgänglighet till statistiken genom webbplatsens utveckling varför produktivitetstalen torde vara underskattningar av den verkliga produktivitetens utvecklingen.

Uppgiftslämnarkostnaderna har däremot ökat. Två undersökningar har utökat antalet uppgiftslämnare, sex har minskat urvalet, fyra har ökat svarstiden och tre undersökningar har minskad tidsåtgång för att besvara frågorna. Den största enskilda ökningen svarar undersökningen om Sveriges varuhandel inom EU (Intrastat) för. Genom utvidgningen av EU med 10 nya medlemsländer har uppgiftslämnandet till SCB ökat. Sammantaget torde belastningen för företagen dock ha minskat eftersom motsvarande tidigare uppgiftslämnande till Tullverket nu har upphört och färre uppgifter tas in än tidigare. En ny organisatorisk enhet har bildats för företagens uppgiftslämnande.

Resultatet i SCB:s verksamhet har uppnåtts till en kostnad av totalt 904 miljoner kronor vilket är en ökning med 2 procent jämfört med föregående år. Drygt 51 procent av intäkterna kom från avgifter, till största delen från andra statistikansvariga myndigheter. Anslagssparandet på SCB:s ramanslag, minskade med 10 procent till 17,5 miljoner kronor. Det ackumulerade överskottet i den avgiftsfinansierade verksamheten ökade med 50 procent till 14 miljoner kronor.

Tabell 7.3 Fördelning av anslagsintäkter

Tusental kronor

	2004	2005
Anslagsintäkter,	437 101	442 658
varav av SCB fördelade till		
Fi-dep. område	269 622	275 396
N-dep. område	84 254	83 771
S-dep. område	25 987	26 041
U-dep. område	20 065	22 010
M-dep. område	28 250	28 083
Ju-dep. område	8 923	7 357

Enligt SCB:s arbetsplan för 2005 kommer 62 procent av anslagsintäkterna att användas för att finansiera statistik inom Finansdepartementets ansvarsområde samt till metodutveckling, databaser, information, samordning m.m. Av an-

slagsintäkterna kommer 19 procent att fördelas till Näringsdepartementets ansvarsområde, 6 procent till Socialdepartementets ansvarsområde, 5 procent till Utbildnings- och kulturdepartementets ansvarsområde, 6 procent till Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets ansvarsområde samt 2 procent till Justitiedepartementets ansvarsområde. SCB:s fördelning av resurser mellan statistikområden har varit i stort sett konstant under senare år.

Tabell 7.4 Nyckeltal för det statistiska systemet

	2001	2002	2003	2004
Antal produkter för officiell statistik	u.s.	254	290	312
Kostnad för samordning av den officiella statistiken (mkr)	1,9	3,4	3,4	3,1

Rådet för den officiella statistiken har i sin årliga rapport redovisat att samarbetet mellan de statistikansvariga myndigheterna har fördjupats och att samordningen av den officiella statistiken har stärkts.

Enligt 14 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken skall individbaserad officiell statistik vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta. På regeringens uppdrag genomförde SCB 2003 en kartläggning av den officiella statistiken för att få en uppfattning om hur myndigheterna lever upp till kravet i statistikförordningen. Kartläggningen visade att individbaserade statistikprodukter nästan alltid är uppdelade efter kön i någon eller några tabeller och diagram. Däremot är det endast i ett fåtal statistikprodukter som uppgifter efter kön redovisas i samtliga tabeller och diagram. Skillnader eller likheter mellan könen kommenteras inte heller genomgående i beskrivande texter. Enligt SCB finns betydande möjligheter att förbättra redovisningen. En uppföljning av kartläggningen under 2004 visade dock inga större förändringar. Regeringen avser att ge SCB uppdrag att utveckla jämställdhetsstatistiken inom ett eller flera statistikområden.

7.4.3 Analys och slutsatser

Verksamheten har resulterat i produktion och spridning av statistik med god kvalitet och i enlighet med den plan som SCB lagt fast. Statistiken har utvecklats och förbättrats inom en rad

områden. Undersökningar visar att kvaliteten i statistiken har förbättrats. Produktivetsmätningar visar en ökning med 4 procent. Resultatet har åstadkommit med 3,7 procents större intäkter än föregående år. De totala kostnaderna har ökat med 2,2 procent. Anslagssparandet har minskat med 10 procent. Det ackumulerade överskottet i den avgiftsfinansierade verksamheten har ökat med 50 procent. Anslagskrediten har inte utnyttjats. Effekter av resultaten av de statliga insatserna är statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, debatt och forskning.

7.4.4 Politikens inriktning

Ekonomisk statistik, statistik som styrs av lagstiftning från EU samt förberedelser för registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik är områden som skall prioriteras. Det innebär att alla övriga statistikkrav inte kommer att kunna tillgodoses inom nuvarande ramar. Behov av ny och utvecklad statistik utanför de prioriterade områdena måste därför finansieras med avgifter.

Åtgärdsplanen för förbättring av den ekonomiska statistiken skall fullföljas i den takt som det ekonomiska utrymmet medger.

EU-anpassningen av statistiken är en prioriterad uppgift eftersom det rör sig om lagstiftning riktad mot medlemsländerna. Anpassningen skall genomföras med den ambitionsnivå som SCB finner lämplig med hänsyn tagen till utformningen av bestämmelserna. Kostnaderna för EU-anpassningen skall finansieras inom ramen.

Regeringen beslutade den 26 maj 2005 propositionen En ny lag om lägenhetsregister (prop. 2004/05:171). Lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet gör det möjligt att framställa registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006. Mot denna bakgrund har regeringen uppdragit åt SCB att göra en förutsättningslös översyn av bostadsstatistiken med den övergripande målsättningen att rationalisera densamma så att framtida kostnader för registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik ryms inom nuvarande ekonomiska ramar.

8 Prognos- och uppföljningsverksamhet

8.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar uppföljning och analys av utfall samt utarbetande av kort- och medelfristiga prognoser och analyser avseende den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området. Inom området ingår också visst miljöekonomiskt utvecklingsarbete samt arbete med att ta tillvara resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för Regeringskansliets och Konjunkturinstitutets verksamheter. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet och Ekonomiska rådet.

8.2 Mål

Målet är tillförlitliga och väldokumenterade prognoser och analyser av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

För att bedöma uppfyllelsen av prognos- och analysverksamhetens mål används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av de som använder dem.

För Ekonomistyrningsverkets budgetprognoser gäller att de skall vara tillförlitliga, ha hög precision, inriktas på de statsfinansiellt viktigaste faktorerna samt vara analytiskt inriktade. Ekonomistyrningsverket gör årligen en uppföljning av prognosprecisionen i vilken en skala för bedömning redovisas.

De makroekonomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

Ekonomiska rådet skall bidra till målet genom att ta initiativ till och presentera forskning och utredningsarbete av särskilt intresse för den ekonomiska politikens utformning.

Vidare skall Ekonomiska rådet bistå Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet med råd i vetenskapliga frågor. Genom sin verksamhet skall Ekonomiska rådet fungera som en länk mellan Finansdepartementet respektive Konjunkturinstitutet och den nationalekonomiska forskningen.

8.3 Insatser

8.3.1 Insatser inom politikområdet

Ekonomistyrningsverkets uppdrag inom verksamhetsområdet är att tillgodose statsmakternas behov av information om den statliga ekonomin. Ekonomistyrningsverket lämnar underlag till regeringen i form av månadsvisa prognoser beträffande statsbudgeten, och en årlig uppföljning av statsbudgetens utfall samt underlag för årsredovisning för staten. Ekonomistyrningsverket producerar även finansstatistik avseende den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna.

ESV har under året särskilt analyserat effekterna på statens finanser av den kommande demografiska utvecklingen och det ökande budgetunderskottet.

En översyn av beräkningarna för statens mervärdesskatteinkomster har påbörjats. Ett mål

med arbetet har varit att få till stånd en bättre överensstämmelse med Konjunkturinstitutets makroekonomiska förutsättningar, främst när det gäller privat konsumtion. Modellstödet på mervärdesskatteområdet har också anpassats för en periodiserad redovisning av statens momsintäkter.

Ekonomistyrningsverket har vidare modifierat modellen för beräkning av nivån för statsbidraget till kommunerna.

Konjunkturinstitutet bedriver regelbunden prognosverksamhet samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Institutet publicerar också barometerundersökningar av företag och hushåll samt arbetar med frågor som rör den ekonomiska statistikens kvalitet och utveckling.

Inom det miljöekonomiska området genomför Konjunkturinstitutet analyser och utvecklar metoder. Konjunkturinstitutet lämnar också visst bistånd till Regeringskansliet.

Ekonomiska rådet anordnar konferenser och seminarier på aktuella ekonomisk-politiska teman samt bedriver och initierar egen forskning.

8.3.2 Insatser utanför politikområdet

Prognos- och uppföljningsverksamhet bedrivs även utanför detta verksamhetsområde, av såväl statliga myndigheter som andra aktörer. Regeringskansliet, Riksgäldskontoret och ett stort antal andra statliga myndigheter med ansvar för anslag och transfereringar bedriver en relativt omfattande prognosverksamhet som bl.a. utgör underlag för arbetet med statsbudgeten.

Resultaten av insatserna inom verksamhetsområdet är i stor utsträckning beroende av underlag från myndigheter utanför politikområdet samt från företag, organisationer m.fl. De prognoser och analyser som produceras inom verksamhetsområdet är i sin tur ett viktigt beslutsunderlag för många olika aktörer i samhället.

8.4 Resultatredovisning

8.4.1 Resultat

Ekonomistyrningsverket gör årligen en uppföljning av träffsäkerheten i föregående års budgetprognoser. Avsikten är att analysera större

avvikelser från utfallet och redovisa eventuella systematiska fel. Prognosuppföljningen avseende 2004 visar att Ekonomistyrningsverkets budgetprognoser har fortsatt god träffsäkerhet. Prognosprecisionen för statsbudgetens takbegränsade utgifter var lika hög som föregående år. Avvikelsen från utfallet var i genomsnitt 0,25 procent. Inkomstprognoserna förbättrades avsevärt och avvek med -0,58 procent från utfallet. Sett över flera år har utgifterna överskattats oftare än de har underskattats, framför allt i början av ett nytt prognosår. Detta kan ha flera orsaker. En möjlig felkälla är att Ekonomistyrningsverket har lättare att bedöma effekten av besparingar än storleken på utgiftsökningar, som i högre utsträckning överskattas. För inkomstprognoserna handlar de systematiska felen om svårigheter att fånga vändningar i konjunkturförloppet. Det finns också en tendens att underskatta kraften i konjunkturörelserna.

Den genomsnittliga precisionen i de prognoser som Konjunkturinstitutet gjorde under 2003 och 2004 för den makroekonomiska utvecklingen under 2004 redovisas för tre nyckelvariabler i den sista kolumnen i tabell 8.1. Mätt på detta sätt var träffsäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser för BNP-tillväxten 2004 densamma som institutet haft de senaste åren och något bättre än genomsnittet för svenska prognosinstitut (vilka prognosinstitut som ingår framgår av Finansdepartementets senaste prognosutvärdering i 2005 års ekonomiska vårproposition [prop. 2004/2005:100 bil. 1 avsnitt 13.2]). När det gäller arbetslösheten var prognosfelet något större för 2004 än för 2003 och något större än prognostikernas genomsnitt. För inflationen var Konjunkturinstitutets prognosfel något större för 2004 än för 2003 men mindre än medelvärdet för prognostikerna.

Tabell 8.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Medelvärde av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för svenska prognosinstitut. Procentenheter.

	2000	2001	2002	2003	2004
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,5	1,6	0,7	0,7	0,7
- Medelvärde	0,6	1,6	0,5	0,6	0,9
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,3	0,1	0,2	0,5	0,6
- Medelvärde	0,4	0,2	0,2	0,5	0,5
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,3	0,8	0,4	0,1	0,3
- Medelvärde	0,2	0,6	0,3	0,3	0,6

Under året har Konjunkturinstitutet genomfört fördjupade analyser av olika områden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete. Utvecklingsinsatserna inom det makroekonomiska området inriktades under 2004 huvudsakligen på att vidareutveckla den makroekonomiska modellen Kimod, på att utveckla en modell för utbytesgraden av arbete och på att utveckla en input-/outputmodell för avstämning av efterfrågan och produktion i svensk ekonomi. Dessutom har ett nytt växelkursindex tagits fram, som beaktar förändrade handelsmönster bättre än de handelsvägda växelkursindex som nu används.

Konjunkturinstitutets miljöekonomiska arbete har under året lett till flera forskningsrapporter som bl.a. rör utveckling av miljöräkenskaper samt analys av miljöpolitiska åtgärder med hjälp av simuleringsmodellen EMEC. Inom det senare området har institutet bl.a. utfört analyser inför kontrollstationen 2004 för delmålet för begränsad klimatpåverkan av växthusgaser.

Under 2004 utkom två nummer av Ekonomiska rådets engelskspråkiga tidskrift *Swedish Economic Policy Review* (SEPR). Dessa innehöll artiklar om orsaker till och åtgärder mot den ökade sjukfrånvaron respektive småföretagande och entreprenörskap. Under 2004 anordnade Ekonomiska rådet två vetenskapliga konferenser dels om småföretagande och entreprenörskap, dels om företagslokalisering i ett integrerat Europa. Ekonomiska rådet har haft möten med

finansministern vid fyra tillfällen under 2004 samt haft regelbundna lunchmöten och seminarier på Finansdepartementet där aktuella ekonomisk-politiska ämnen behandlats.

Några av Ekonomiska rådets ledamöter har därutöver varit engagerade som talare vid ett flertal seminarier på olika ekonomisk-politiska teman. Underlag till Mervärdesskattesatsutredningen har utarbetats.

8.4.2 Analys och slutsatser

Ekonomistyrningsverkets verksamhet har resulterat i bl.a. budgetprognoser, statsbudgetuppföljning, underlag till årsredovisning för staten samt finansstatistik. ESV:s bedömning visar att målet kan anses vara fullt uppfyllt för prognoserna över de takbegränsade utgifterna och de statliga inkomsterna. Effekter av resultaten av de statliga insatserna är prognoser och utfallsinformation av god kvalitet till regeringen som underlag för beslutsfattande och information till allmänheten om den statliga ekonomin.

När olika konjunkturbedömares prognosprecision skall jämföras är det olämpligt att utgå från resultaten för ett enskilt år eftersom tillfälligheter får stort genomslag. I tabell 8.2 redovisas därför femåriga glidande medelvärden för de olika svenska institutens prognosfel. Tabellen visar att Konjunkturinstitutets precision ligger ungefär i nivå med genomsnittet för svenska prognosinstitut. De ovanligt stora prognosfelen för BNP och inflation 2001 (se tabell 8.1) drar upp femårsmedelvärdena för såväl Konjunkturinstitutet som för medelvärdet av prognostiker.

De olika svenska prognosinstitutens bedömningar är inte oberoende av varandra. Konjunkturinstitutets rapporter och databaser används i stor utsträckning av andra prognostiker som underlag och utgångspunkt för prognoserna. En utförligare diskussion om svenska konjunkturbedömares precision återfinns i 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100 bil. 1 avsnitt 13).

Tabell 8.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Femåriga glidande medelvärden av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för svenska prognosinstitut. Procentenheter.

	2000	2001	2002	2003	2004
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8
- Medelvärde	0,6	0,8	0,8	0,9	0,8
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3
- Medelvärde	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4
- Medelvärde	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4

Utöver den prognosutvärdering som regelbundet redovisas i publikationen Konjunkturläget och i årsredovisningen har Konjunkturinstitutet under 2004 genomfört en mer ingående utvärdering av sina prognoser (Specialstudie nr 5, mars 2005). Studien visar bl.a. att Konjunkturinstitutet är bäst bland svenska prognosinstitut på att förutse inflationen och den genomsnittliga BNP-tillväxten de närmaste åren men är något sämre på att förutse BNP-tillväxten enskilda år samt arbetslöshetens utveckling. Slutsatserna av denna utvärdering kommer att användas som vägledning för det fortsatta utvecklingsarbetet och för regeringens bedömning av uppfyllelsen om målet om tillförlitliga prognoser.

Målen för de makroekonomiska prognosernas precision bedöms vara uppfyllda. Även när det

gäller de kvalitativa målen för den makroekonomiska prognosverksamheten bedöms målen vara uppfyllda.

Regeringen anser sammanfattningsvis att Konjunkturinstitutet har uppnått sina delar av målet för verksamhetsområdet.

Enligt regeringens bedömning har Ekonomiska rådet under 2004 bidragit till områdets mål och uppnått sitt verksamhetsmål. Regeringen anser att de konferenser, lunchmöten och seminarier som Ekonomiska rådet har anordnat har varit betydelsefulla och ändamålsenliga samt sammantaget bidragit till att förbättra underlaget för den ekonomiska politiken.

8.5 Politikens inriktning

Ekonomistyrningsverkets arbete med att vidareutveckla budgetprognoserna skall fortsätta. Ytterligare ansträngningar skall göras för att i ett tidigt skede uppmärksamma faktorer som har stor betydelse för statsbudgetens långsiktiga utveckling.

Inom den makroekonomiska prognos- och analysverksamheten skall Konjunkturinstitutet prioritera fortsatt förbättrad prognosprecision genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen samt genom fortsatt metod- och modellutveckling.

Inom den miljöekonomiska verksamheten skall särskild vikt ges åt utvecklingen av och analys med modeller för beräkningar av samhälls-ekonomiska kostnader vid förändringar av energi- och miljöpolitik.

9 Fastighetsförvaltning

9.1 Omfattning

Politikområdet fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av de fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl inte ansetts lämpliga att förvalta i bolagsform, bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden samt vissa fastigheter som donerats till staten.

Kulturarvs- och vissa andra fastigheter förvaltas av Statens fastighetsverk. Fortifikationsverket förvaltar fastigheter för försvarsändamål. Verksamheten finansieras uteslutande genom avgifter, dvs. hyresintäkter.

9.2 Mål

Målet för verksamhetsområdet är en kostnads-effektiv statlig kapital- och fastighetsförvaltning. Det skall ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet avser det för de fastighetsförvaltande myndigheterna bl.a. följande övergripande målsättningar:

- Fastigheterna skall förvaltas så att godushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden skall bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna skall ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar.

- Myndigheterna skall uppfattas som goda och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsyn till miljö- och kulturmiljövärden skall i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

De båda myndigheterna skall i sin verksamhet uppnå ett resultat efter finansiella poster som motsvarar en viss avkastning på genomsnittligt myndighetskapital. Avkastningskravet för 2005 ligger på 6,4 procent för Statens fastighetsverk och 6,6 procent för Fortifikationsverket. Målet när det gäller Statens fastighetsverks bidragsfastigheter är att på sikt minska underskottet för dessa. Bidragsfastigheterna är fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Fastighetsverket får för budgetåret 2005 belasta resultatet med 180 miljoner kronor plus 10 procent, under förutsättning att den genomsnittliga årliga belastningen för 2004–2006 inte överstiger 180 miljoner kronor.

9.3 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade riktlinjerna som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 gäller fortfarande.

Fortifikationsverket skall inom ramen för målen anpassa sin verksamhet till förändrade förutsättningar på grund av eventuella kommande politiska beslut.

På grund av den omställning av försvaret som pågår kommer ett stort antal fastigheter och mark att behöva avyttras under de kommande åren.

De båda fastighetsförvaltande myndigheternas soliditet skall på sikt sjunka. I dag uppgår Statens fastighetsverks soliditet till ca 33 procent medan Fortifikationsverkets soliditet är ca 41 procent.

9.4 Insatser

Statens fastighetsverk (SFV) och Fortifikationsverket (FortV) är de två största förvaltarna av statens byggnader. De förvaltar ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader samt olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Omfattning och förändring i förhållande till föregående år beträffande fastigheternas värde framgår av tabellen 9.1.

Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2001	2002	2003	2004
Staten totalt	31 391	34 369	37 160	38 939
- varav SFV	10 854	10 759	10 713	12 161
- varav FortV	9 727	9 475	9 670	9 723
SFV och FortV:s andel	65,6%	58,8%	54,9%	56,2%

Uppgifterna i tabellen bör tolkas med viss försiktighet då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde undantas från krav på att tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Kammarkollegiet, Statens jordbruksverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och vissa affärsverk.

Fastighetsverkets bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick på balansdagen den 31 december 2004 till 12 161 miljoner kronor, vilket är en ökning med drygt 9 procent sedan 1998 och en ökning med 13 procent sedan föregående år. Orsaken till den senaste ökningen är främst förvärvet av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholm för Regeringskansliets kommande lokalbehov vid ombyggnad av befintliga byggnader samt investeringar i Världskulturmuseum i Göteborg.

Fortifikationsverkets bokförda värde på byggnader, mark och annan fast egendom uppgick till 9 723 miljoner kronor, vilket är en minskning med cirka 10 procent sedan 1998. Minskningen beror främst på konsekvenser av försvarsbesluten 1996 och 2000.

Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning

Lokalarea (1000m²)

	2002	2003	2004
Kulturarvs- och bidragsfastigheter	1 652	1 654	1 680
varav inrikes hyresfastigheter	1 092	1 122	1 161
varav utrikes hyresfastigheter	155	155	154
varav bidragsfastigheter	405	377	365
Försvarsfastigheter ¹	3 760	3 680	3 680

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttototalarea, omräkningsfaktor till lokalarea är 0,8.

Statens fastighetsverks lokalarea har sedan 2002 ökat marginellt från ca 1 652 000 kvadratmeter till drygt 1 680 000 kvadratmeter.

Uppgifterna om lokalarea för Fortifikationsverket omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

Översyn av ändamålshyror, m.m.

En parlamentarisk kommitté har utrett frågor om hyressättning av ändamålsfastigheter inom kulturområdet och universitets- och högskoleområdet. Kommittén har under våren 2004 överlämnat betänkandet Hyressättning av vissa ändamålsbyggnader (SOU 2004:28). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Försvarsfastigheter och effektiv lokalförsörjning

Riksdagens revisorer lämnade i oktober 2002 en skrivelse till riksdagen angående styrningen av försvarets fastigheter och anläggningar (2002/03:RR7). En utredning fick i uppdrag att lämna förslag på hur regeringens rapportering till riksdagen i fastighets- och anläggningsfrågor inom försvaret kunde förbättras. Utredningen skulle också lämna förslag på ett system där riksdagen och regeringen ges en bättre överblick över Fortifikationsverkets totala verksamhet, resurser och finansiering. Utöver detta skulle utredaren undersöka och beskriva vilka åtgärder Fortifikationsverket och Försvarsmakten vidtagit för att höja effektiviteten i lokalförsörjningen för Försvarsmakten samt lämna förslag på eventuella förbättringar i lokalförsörjningsfrågorna.

Utredningen överlämnade i februari 2005 betänkandet Försvarsfastigheter – information till riksdagen och effektiv lokalförsörjning (SOU 2005:7). Betänkandet har remissbehandlats. Utredningen föreslår bl.a. utökad information i budgetpropositionen gällande Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar.

Regeringen ansluter sig till detta förslag och lämnar från och med i år information i budgetpropositionen om Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar på samma sätt som regeringen gör beträffande Statens fastighetsverk. Informationen innehåller en kortfattad beskrivning av vad investeringarna avser.

Övriga förslag i betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Fortifikationsverkets resultat av verksamheten under 2004 uppgick till ca 389 miljoner kronor, vilket var 95 miljoner kronor mer än budgeterat. Detta förklaras av bättre nettoresultat än budgeterat beroende på effektiviseringar och besparingar samt beroende på högre intäkter för uppdragsverksamhet. Statens avkastningskrav uppgick till 319 miljoner kronor, vilket motsvarar 6,6 procent av genomsnittligt myndighetskapital.

9.5 Resultatredovisning

9.5.1 Resultat

För 2004 uppgick Statens fastighetsverks resultat till ca 118 miljoner kronor.

Avkastningskravet till staten omfattade 251 miljoner kronor under 2004, vilket motsvarar 6,7 procent av genomsnittligt myndighetskapital. Det i förhållande till avkastningskravet låga resultatet förklaras av att Statens fastighetsverks s.k. bidragsfastigheter belastar myndighetens resultaträkning med 180 miljoner kronor. Det slutgiltiga utfallet för 2004 blev en avkastning på 7,7 procent, vilket innebar 298 miljoner kronor.

9.5.2 Analys och slutsatser

Statens fastighetsverk har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter och uppfyllt sina mål.

Regeringen bedömer att Fortifikationsverket uppfyllt de krav regeringen ställt. Erfarenhetsmässigt har det visat sig vara svårt att vid försäljning av vissa fastigheter återfå de kostnader som tidigare lagts ner eftersom marknadsvärdet är betydligt lägre än investeringskostnaderna för denna typ av särskilt anpassade byggnader. Regeringen bedömer att Fortifikationsverkets försäljningar genomförts affärsmässigt och att statens intressen tillvaratagits på ett bra sätt. Regeringen anser att en viktig förutsättning för att försvarsbesluten skall implementeras på ett effektivt sätt är att Fortifikationsverket avyttrar uppsagda fastigheter på ett sätt som minimerar eventuella förluster.

10 Budgetförslag

10.1 1:1 Konjunkturinstitutet

Tabell 10.1 Anslagsutveckling för 1:1 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	46 080	Anslags-sparande	40
2005	Anslag	47 325	Utgifts-prognos	46 688
2006	Förslag	48 082		
2007	Beräknat	48 842 ¹		
2008	Beräknat	49 671 ¹		

¹ Motsvarar 48 082 tkr i 2006 års prisnivå.

Konjunkturinstitutet skall utarbeta tillförlitliga analyser och prognoser över den ekonomiska utvecklingen, bidra till att den ekonomiska statistiken håller god kvalitet samt bedriva visst miljöekonomiskt analys- och metodutvecklingsarbete. Konjunkturinstitutets verksamhet finansieras med anslag samt till en mindre del med avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.2 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	1 958	1 605	353
Prognos 2005	1 700	1 700	0
Budget 2006	1 500	1 500	0

Regeringens överväganden

Tabell 10.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:1 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	47 325	47 325	47 325
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 041	1 806	2 639
Beslut	-284	-288	-293
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	48 082	48 842	49 671

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskar med 284 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 48 082 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 48 842 000 kronor och för 2008 till 49 671 000 kronor.

10.2 1:2 Ekonomistyrningsverket

Tabell 10.4 Anslagsutveckling för 1:2 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	80 981	Anslags-sparande	11 752
2005	Anslag	95 849	Utgifts-prognos	94 964
2006	Förslag	94 645		
2007	Beräknat	96 240 ¹		
2008	Beräknat	98 009 ¹		

¹ Motsvarar 94 645 tkr i 2006 års prisnivå.

Ekonomistyrningsverket (ESV) är central förvaltningsmyndighet för ekonomisk styrning av statlig verksamhet samt för statliga myndigheters ekonomi- och personaladministrativa system. ESV är en stabsmyndighet som stöder såväl regeringen som myndigheterna.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	129 083	130 739	- 1 656
(varav tjänsteexport)	(7 710)	(7 551)	(- 159)
Prognos 2005	68 516	67 611	905
(varav tjänsteexport)	(8 253)	(8 253)	(0)
Budget 2006	74 550	73 950	600
(varav tjänsteexport)	(8 200)	(8 200)	(0)

Tabell 10.6 Offentligrättslig verksamhet – Landstingsavtalen

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004 ¹	8 637	–	–	8 637
Prognos 2005	3 701	–	–	7 870
Budget 2006	3 701	–	–	3 701

¹ Kostnaderna för landstingsavtalen belastar anslaget 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler.

Regeringens överväganden

Tabell 10.7 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:2 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	95 849	95 849	95 849
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	2 037	3 687	5 516
Beslut	2 425	2 466	2 511
Överföring till/från andra anslag	-5 666	-5 761	-5 867
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	94 645	96 240	98 009

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 8 166 000 kronor som engångsvis tillfördes anslaget för Hermes under 2005.

Anslaget ökas med 3 000 000 kronor för samordning av internrevisionen och med 2 500 000 kronor för lokalförsörjningsfrågorna som överförs från Statskontoret.

Anslaget minskas med 575 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 94 645 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 96 240 000 kronor och för 2008 till 98 009 000 kronor.

10.3 1:3 Statskontoret

Tabell 10.8 Anslagsutveckling för 1:3 Statskontoret

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	89 567	Anslags-sparande	1 645
2005	Anslag	89 652	Utgifts-prognos	87 162
2006	Förslag	61 713		
2007	Beräknat	52 544 ¹		
2008	Beräknat	53 453 ¹		

¹ Motsvarar 51 713 tkr i 2006 års prisnivå.

Statskontoret är en central förvaltningsmyndighet för utrednings- och utvärderingsverksamhet och ett stabsorgan till regeringen. Dess uppgift är att utreda och utvärdera statlig och statligt finansierad verksamhet på regeringens uppdrag.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	40 882	46 254	-5 372
Prognos 2005	44 620	47 680	-3 060
Budget 2006 ¹	–	–	–

¹ Budget för 2006 redovisas under anslagen 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten och 1:2 Ekonomistyrningsverket.

Den avgiftsbelagda uppdragsverksamheten har framför allt utgjorts av samordning av den statliga inköpsverksamheten och IKT-samordningen.

Regeringens överväganden

Tabell 10.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:3 Statskontoret

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	89 652	89 652	89 652
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	1 891	3 363	4 972
Beslut	9 462	-547	-556
Överföring till/från andra anslag	-39 292	-39 924	-40 615
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	61 713	52 544	53 453

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2005 att Statskontoret skall ha ett renodlat utrednings-, uppföljnings- och utvärderingsuppdrag. Mot bakgrund av stabsöversynen har Statskontorets övriga verksamhet inom samordning av den statliga inköpsverksamheten, IKT-samordning, e-förvaltning och lokalförsörjning flyttats till andra myndigheter. Därmed minskar anslaget med ca 39 miljoner kronor.

Därutöver minskas anslaget med 538 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Statskontoret erhåller 10 000 000 kronor för 2006 i engångsvisa omstruktureringsmedel.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 61 713 000 kronor. För 2007 beräknas an-

slaget till 52 544 000 kronor och för 2008 till 53 453 000 kronor

10.4 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler

Tabell 10.11 Anslagsutveckling för 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler

Tusental kronor

2004	Utfall	568	Anslags-sparande	4 245
2005	Anslag	425	Utgifts-prognos	611
2006	Förslag	422		
2007	Beräknat	422		
2008	Beräknat	422		

Ansvaret för vissa lokalförsörjningsfrågor och dispositionsrätten för detta anslag överförs 2006 från Statskontoret till Ekonomistyrningsverket.

De utgifter som belastar anslaget är hyror för vissa tomma lokaler för vilka staten har betalningsansvar till dess att avtalen går att avveckla. De huvudsakliga faktorer som styr utgifterna är avtalskonstruktionerna samt möjligheterna att hyra ut lokalerna i andra hand.

Regeringens överväganden

Tabell 10.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:4 Täckning av merkostnader för lokaler

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	425	425	425
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-3	-3	-3
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	422	422	422

Anslaget minskas med 3 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 422 000 kronor. För 2007 och för 2008 beräknas anslaget till 422 000 kronor.

10.5 1:5 Statistiska centralbyrån

Tabell 10.13 Anslagsutveckling för 1:5 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	433 019	2004	Anslags-sparande	17 542
2005	Anslag	436 933 ¹	2005	Utgifts-prognos	431 059
2006	Förslag	444 330			
2007	Beräknat	449 307 ²			
2008	Beräknat	456 903 ²			

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21).

² Motsvarar 442 328 tkr i 2006 års prisnivå.

Statistiska centralbyrån ansvarar för den sektor-övergripande officiella statistiken och samordnar det statistiska systemet. Målet med verksamheten är lättillgänglig statistik av god kvalitet. Verksamheten omsluter ca 904 000 000 kronor, varav drygt hälften finansieras med avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.14 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	468 500	463 800	4 700
(varav tjänsteexport)	(67 600)	(69 000)	(- 1 400)
Prognos 2005	466 000	466 000	0
(varav tjänsteexport)	(70 000)	(70 000)	(0)
Budget 2006	460 000	460 000	0
(varav tjänsteexport)	(71 000)	(71 000)	(0)

Regeringens överväganden

Tabell 10.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:5 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	437 433	437 433	437 433
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	9 968	17 027	24 711
Beslut	-2 624	-2 665	-2 710
Överföring till/från andra anslag	-447	-2 488	-2 530
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	444 330	449 307	456 903

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 70 000 kronor för att förbättra statistiken över kommunernas ekonomi. Anslaget minskas med 500 000 kronor för att finansiera energistatistik som förs över till Statens energimyndighet.

Anslaget minskas med 2 624 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 444 330 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 449 307 000 kronor och för 2008 till 456 903 000 kronor.

10.6 1:6 Kammarkollegiet

Tabell 10.16 Anslagsutveckling för 1:6 Kammarkollegiet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	26 773	2004	Anslags-sparande	4 855
2005	Anslag	31 492 ¹	2005	Utgifts-prognos	28 783
2006	Förslag	31 239			
2007	Beräknat	30 949 ²			
2008	Beräknat	31 521 ³			

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21).

² Motsvarar 30 422 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 404 tkr i 2006 års prisnivå.

Kammarkollegiet är en central förvaltningsmyndighet med uppgifter som tillståndsgivning, registrering och tillsyn samt bevakning av statens rätt och allmänna intressen. Kammarkollegiet

skall också utgöra ett statligt egenregialternativ vad gäller administrativ service, kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet och fordringsbevakning.

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till drygt 70 procent med avgifter.

Utöver förvaltningsanslaget disponerar Kammarkollegiet ett 40-tal anslag inom 12 utgiftsområden för olika ändamål.

Tabell 10.17 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	274 547	208 237	66 310
Prognos 2005	274 800	241 010	33 790
Budget 2006	274 800	241 010	33 790

Den avgiftsbelagda verksamheten omfattar administrativ service, det statliga försäkrings-systemet, fordringsbevakning, kapitalförvaltning, registrering av trossamfund samt upplösning av stiftelser.

Regeringens överväganden

Tabell 10.18 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:6 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	29 667	29 667	29 667
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-50	463	1 039
Beslut	1 622	819	816
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	31 239	30 949	31 521

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget ökar med 1 800 000 kronor till följd av nya uppgifter i och med införandet av en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden.

Anslaget minskas med 178 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 31 239 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 30 949 000 kronor och för 2008 till 31 521 000 kronor.

10.7 1:7 Nämnden för offentlig upphandling

Tabell 10.19 Anslagsutveckling för 1:7 Nämnden för offentlig upphandling

Tusental kronor

2004	Utfall	8 046	Anslags-sparande	316
2005	Anslag	8 375	Utgifts-prognos	8 263
2006	Förslag	8 171		
2007	Beräknat	8 303 ¹		
2008	Beräknat	8 448 ¹		

¹ Motsvarar 8 171 tkr i 2006 års prisnivå.

Nämnden för offentlig upphandling skall verka för att offentlig upphandling bedrivs affärsmässigt, rättssäkert och lagenligt. Myndighetens verksamhet finansieras med anslag.

Regeringens överväganden

Tabell 10.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:7 Nämnden för offentlig upphandling

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	8 375	8 375	8 375
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	198	336	489
Beslut	-50	-51	-52
Överföring till/från andra anslag	-352	-358	-364
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	8 171	8 303	8 448

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 50 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Anslagsnivån har därutöver justerats ned med 352 000 kronor med anledning av en tillfällig förstärkning under 2005 för insatser gällande antidiskrimineringsklausuler m.m.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 8 171 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor och för 2008 till 8 448 000 kronor.

10.8 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten

Tabell 10.21 Anslagsutveckling för 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten

Tusental kronor

2004	Utfall	–	Anslags-sparande	–
2005	Anslag	–	Utgifts-prognos	–
2006	Förslag	47 137		
2007	Beräknat	50 405	¹	
2008	Beräknat	51 295	¹	

¹ Motsvarar 49 597 tkr i 2006 års prisnivå.

Den nya förvaltningspolitiska myndigheten skall ansvara för att utveckla en sammanhållen statsförvaltning. Den skall arbeta för att främja kompetensförsörjningen inom statsförvaltningen samt främja myndigheters utvecklingsarbete. Myndigheten skall vidare bidra till utvecklingen av e-förvaltningen.

Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) skall avvecklas och verksamheten skall övergå till en ny förvaltningspolitisk myndighet. Den nya förvaltningspolitiska myndigheten kommer, utöver ramanslaget, att disponera ett äldreanslag: (1998) D3 Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området. Vid utgången av budgetåret 2004 var 17 795 000 kronor oförbrukade på detta anslag.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004 ¹	–	–	–
Prognos 2005 ¹	–	–	–
Budget 2006	41 120	42 120	-1 000
(varav IKT)	(39 120)	(40 120)	(-1 000)

¹ Utfall 2004 och Prognos 2005 redovisas under anslaget 1:3 Statskontoret.

Den nya förvaltningspolitiska myndigheten kommer att ansvara för inköpssamordningen

inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) i staten. IKT-verksamheten avgiftsfinansieras i sin helhet.

Statens kvalitets- och kompetensråd har finansierats huvudsakligen med anslag, men även till viss del med avgiftsintäkter. Under 2004 uppgick avgiftsintäkterna till 4 522 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 10.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	–	–	–
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	–	–	–
Beslut	–	–	–
Överföring till/från andra anslag	47 137	50 405	51 295
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	47 137	50 405	51 295

Den nya förvaltningspolitiska myndigheten övertar ansvaret för ett antal uppgifter som tidigare utfördes av Statskontoret och KKR. Därmed har medel förts från dessa båda myndigheter till detta anslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 47 137 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 50 405 000 kronor och för 2008 till 51 295 000 kronor.

Med tillsättandet av organisationskommittén, redovisad uppgiftsfördelning och budgetförslaget tas ett första steg till en förändring av stabsorganisationen. Det är en stabsorganisation, vars detaljer fortfarande utreds och som kommer att preciseras under det närmaste halvåret. Det gäller också vissa kompetensförsörjningsuppgifter inom Regeringskansliet som kan övergå till den nya förvaltningspolitiska myndigheten. Det är vidare en förändring av stabsorganisationen som medför ett omfattande omställningsarbete, inte minst till följd av regeringens ambitioner att effektivisera organisationen genom samordnad administration och lokalisering.

10.9 1:9 Ekonomiska rådet

Tabell 10.24 Anslagsutveckling för 1:9 Ekonomiska rådet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2004		2 905		998
2005	Anslag	2 098	Utgifts- prognos	2 069
2006	Förslag	2 483		
2007	Beräknat	2 523 ¹		
2008	Beräknat	2 566 ¹		

¹ Motsvarar 2 483 tkr i 2006 års prisnivå.

Ekonomiska rådet, som är knutet till Finansdepartementet, består av sex nationalekonomiska forskare samt Konjunkturinstitutets generaldirektör som adjungerad medlem. Verksamheten är anslagsfinansierad. Ekonomiska rådet söker dessutom externa medel för vissa aktiviteter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:9 Ekonomiska rådet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	2 098	2 098	2 098
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	46	80	117
Beslut	-13	-13	-13
Överföring till/från andra anslag	352	358	364
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	2 483	2 523	2 566

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 13 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Anslagsnivån har därutöver justerats upp med 352 000 kronor med anledning av en tillfällig neddragning av anslaget under 2005.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 2 483 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 2 523 000 kronor och för 2008 till 2 566 000 kronor.

10.10 1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 10.26 Anslagsutveckling för 1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2004		4 568		1 038
2005	Anslag	2 458	Utgifts- prognos	3 275
2006	Förslag	7 443		
2007	Beräknat	7 443		
2008	Beräknat	2 443		

De utgifter som belastar anslaget är bl.a. medlemsavgifter för de samnordiska institutionerna, utgivning av författningssamling (AgVFS) och uppgifter i anslutning till utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst. Under anslaget har också medel beräknats för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området, såsom konsult- och utredningsuppdrag samt kostnader för vissa nämnder (främst arvoden) inom det arbetsgivarpolitiska området.

Kostnader för den av regeringen inrättade arbetsgruppen för Hälsa i staten som lämnade sin slutrapport i maj 2005 har belastat detta anslag. Liksom tidigare år belastar kostnader för Sveriges representant i Nordiska Ministerrådets program nordisk utbytestjänstgöring anslaget.

Medel för nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området ingår sedan 2000 i anslaget. Till nämnderna betalas utgifter, i regel arvoden till ledamöter och ersättare m.m., för Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd och Statens utlandslönenämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 10.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	2 458	2 458	2 458
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	4 985	4 985	-15
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	7 443	7 443	2 443

Anslaget är svårt att prognostisera beroende bl.a. av hur mycket uppgifter regeringen efterfrågar

från Arbetsgivarverket. Den huvudsakliga faktorn som styr utgifterna för nämnderna inom området är hur arbetsbelastningen påverkar antalet sammanträden vid nämnderna eftersom de flesta arvoden utgår per sammanträde.

Under 2004 har anslaget huvudsakligen belastats för ersättningar för uppdrag åt Nordiska rådet, övriga stabsuppgifter och för statistikuppgifter.

Anslaget kommer att tas i anspråk för prioriterade frågor inom förvaltningspolitiken.

Anslaget tillförs 5 miljoner kronor per år fram till och med 2007 för att möjliggöra ytterligare satsningar för en ökad etnisk och kulturell mångfald inom statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 15 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 7 443 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 7 443 000 kronor och för 2008 till 2 443 000 kronor.

10.11 1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 10.28 Anslagsutveckling för 1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor				
2004	Utfall	7 709 018	Anslags-sparande	3 844
2005	Anslag	8 191 148 ¹	Utgifts-prognos	8 192 000
2006	Förslag	8 588 000		
2007	Beräknat	8 988 296		
2008	Beräknat	9 607 606		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21).

Anslaget belastas med utgifter för personalpensionsförmåner, särskild löneskatt på pensionskostnader m.m. Personalpensionsförmånerna styrs av kollektivavtal. Inkomsterna utgörs främst av de försäkringsmässigt beräknade premier som statliga arbetsgivare fr.o.m. den 1 januari 1998 skall betala (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) och som redovisas under inkomstiteln Statliga pensionsavgifter. Inkomsterna på inkomstiteln motsvarar inte utgifterna på anslaget beroende på att de försäkringsmässigt beräknade premier som redovisas på inkomstiteln avser beräknade pensions-

kostnader för aktiv personal för ett visst år medan anslaget belastas med de pensioner som utbetalas samma år.

Medelsbehovet för anslaget styrs främst av antalet förmånstagare, medelvärdet av den statliga kompletteringspensionen samt av basbeloppsförändringar. Löneutvecklingen har betydelse för nytillkomna förmånens storlek. Utfallet för 2005 beräknas i nivå med anvisat belopp.

Sedan 2003 kompliceras prognostiseringen av anslagsförbrukningen dels av ett nytt statligt pensionsavtal, dels av nya samordningsregler mellan den nya allmänna pensionen och den statliga tjänstepensionen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	259 212	265 179	-5 967
Prognos 2005	248 206	257 800	-9 594
Budget 2006	237 000	235 300	1 700

Regeringens överväganden

Tabell 10.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	8 220 000	8 220 000	8 220 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	–	–	–
Övriga makroekonomiska förutsättningar	42 000	168 000	416 000
Volymer	344 000	609 000	974 000
Överföring till/från andra anslag	-18 000	-8 704	-2 394
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	8 588 000	8 988 296	9 607 606

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Det makroekonomiska antagande som har absolut störst inverkan på anslaget är prisbasbeloppet. En beräknad höjning av detta medför en ökad belastning på anslaget. Kommande generationsskifte avspeglar höjningen av volymen som påverkar anslagets storlek. I posten

övrigt återfinns belastningar av engångskaraktär, såsom EU-överföringar.

Med ledning av ovanstående föreslår regeringen att anslaget för 2006 uppgår till 8 588 000 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 8 988 296 000 kronor och för 2008 till 9 607 606 000 kronor.

10.12 1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb

Tabell 10.31 Anslagsutveckling 1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	-	-	-
2005	10 000 ¹	-	-
2006	Förslag	360 000	
2007	Beräknat	360 000	
2008	Beräknat	-	

¹ Inklusivt förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

I regeringens sysselsättningspaket ingår en ny åtgärd – statliga kompetensöverföringsjobb. I syfte att säkerställa kompetensöverföring vid statliga myndigheter för att på så sätt underlätta en kommande generationsväxling, anser regeringen att en tillfällig satsning på kompetensöverföringsjobb bör göras. Satsningen skall möjliggöra en tidigare rekrytering än vad som annars hade varit möjligt. Bidraget syftar dels till att tidigarelägga nyanställningar på grund av framtida pensionsavgångar, dels till att underlätta för personer, som söker arbete där högskoleutbildning eller liknande efterfrågas, att få inträde på arbetsmarknaden.

Bidrag lämnas efter ansökan och i mån av tillgång på medel. Schablonbidraget uppgår till 30 000 kronor per månad och anställd och är beräknat inklusive arbetsgivaravgifter. Satsningen beräknas ge ca 1 000 arbetstillfällen.

Stödet är tillfälligt och avses gälla t.o.m. utgången av 2007. Därefter finansierar myndigheterna den varaktiga kostnaden inom sina befintliga ramar.

Regeringen förbereder de beslut som krävs för att myndigheterna redan under innevarande år skall kunna påbörja sina rekryteringsprocesser och därmed ansöka om bidrag. Kammarkollegiet avses få i uppdrag att administrera bidragen till kompetensöverföringsjobben. Detta anslag får

användas även för de administrativa merkostnader som kan uppkomma vid Kammarkollegiet till följd av dessa uppgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.32 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	-	-	-
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	360 000	360 000	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	360 000	360 000	-

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 360 000 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 360 000 000 kronor och för 2008 till 0 kr.

10.13 1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader

Tabell 10.33 Anslagsutveckling för 1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	-	-	-
2005	Anslag	-	-
2006	Förslag	2 500	
2007	Beräknat	-	
2008	Beräknat	-	

Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) upphör som myndighet vid utgången av 2005. Verksamheten skall övergå till den nya förvaltningspolitiska myndigheten.

Anslaget är beräknat utifrån att KKR:s verksamhet överförs till den nya förvaltningspolitiska myndigheten den 1 januari 2006. Anslaget avser kostnader för avvecklingsadministration, arkivering samt avveckling av lokaler och inventarier, m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.34 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 1:13 Statens kvalitets- och kompetensråd: Avvecklingskostnader

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	–	–	–
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	–	–	–
Överföring till/från andra anslag	2 500	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	2 500	–	–

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 2 500 000 kronor.

10.14 Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen skall ske på det sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet samtidigt som fastigheternas värden i vid mening bevaras. Förvaltningen av fastigheter skall utgå från att tillgodose en primärverksamhets behov av lokaler och optimera brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen. Statens fastighetsverks verksamhet finansieras fullt ut med avgiftsinkomster.

Redovisning av uppgifter om det ekonomiska läget

Tabell 10.35 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006
Utnyttjad låneram	4 900	5 511	5 948	7 248	9 000	9 900
Utnyttjad andel av låneram (%)	70,0	78,7	85,0	72,5	90,0	99,0
Totala intäkter	1 790	1 843	1 974	2 014	2 037	2 040
Totala kostnader	1 652	1 611	1 906	1 896	1 895	1 970
Resultat	138	232	68	118	142	70

För åren 2004 och 2005 har Statens fastighetsverks resultat belastats med i snitt 180 miljoner kronor per år för bidragsfastigheternas kostnader. För 2006 får Statens fastighetsverks resultat belastas med ytterligare ett engångsbelopp om 6 miljoner kronor för säkerhetsåtgärder på vissa bidragsfastigheter.

Statens fastighetsverk beräknar, inom ramen för regeringens satsning på arbetslösa akademiker på kulturområdet, under två år kunna anställa ca 50 arbetslösa akademiker för att stödja kommande underhållsåtgärder.

Större investeringar i pågående projekt

Inrikes fastigheter

Fastigheten Blåmannen 21 i Stockholm, som nyligen förvärvades, iordningställs fram till 2007 för Regeringskansliets behov. Beräknade investeringar uppgår till ca 448 miljoner kronor.

Statens fastighetsverk har under 2005 förvärvat försäkringskassornas fastighetsbestånd. Köpeskillingen var 814 miljoner kronor.

Gamla riksarkivet på Riddarholmen i Stockholm skall byggas om för en framtida uthyrning. Investeringen beräknas till 72 miljoner kronor.

Södra Bancohuset har byggts om för Statens fastighetsverks behov. Arbetet avslutas under 2005.

Orangeribyggnad och dammskjul i Botaniska trädgården i Uppsala byggs om och iordningställs inför 300-årsjubileummet av Carl von Linnés födelse. Projektet beräknas vara avslutat under 2006 till en kostnad av 24 miljoner kronor.

Utrikes fastigheter

Regeringen har beslutat att Fastighetsverket får teckna hyresavtal för ett nytt ambassadkansli i Washington, USA. Fastighetsverket står för utformning av byggnaden efter en svensk arkitekt-tävling. Den planerade investeringen är 497 miljoner kronor. Riksdagen har efter förslag på tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition godkänt att regeringen senare får utnyttja köpoptionerna att köpa hela byggnaden (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273). Statens fastighetsverk har fått regeringens bemyndigande att avropa köpoptionen.

Regeringen har beslutat att uppföra en ny chefsbostad för ambassadören i Santiago de Chile, Chile. Projektet beräknas kosta 22 miljoner kronor.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen*Inrikes fastigheter*

Den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av fastigheterna som utgör de s.k. regeringsbyggnaderna beräknas påbörjas under 2006. Arbetet omfattar i detta skede kv. Brunkhalsen, kv. Loen och kv. Björnen i Stockholm.

Statens fastighetsverk undersöker alternativet att för Statens maritima museers räkning uppföra en ny musebyggnad åt Sjöhistoriska museet vid Galärvarvet i Stockholm.

Statens fastighetsverk planerar också att på regeringens uppdrag uppföra en byggnad ämnad för Sametinget i Kiruna. Projektet beräknas slutföras 2009. Den preliminära investeringen för denna Sametingsbyggnad är beräknad till 150 miljoner kronor.

På uppdrag av Försvarsmakten har Statens fastighetsverk utarbetat ett underlag till ett nytt motorområde för militära fordon i anslutning till Karlsborgs fästning. Projektet beräknas kosta 82 miljoner kronor och inledas 2006 med färdigställande 2008.

Botanhuset, som tillhör Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm, skall restaureras under 2006–2009 till en uppskattad kostnad av 65 miljoner kronor.

Byggnad 102–103 (minverkstaden och mindepartementet) på Skeppsholmen behöver total-

renoveras. Tidsplanen för projektet är inte fastställd.

I Kungliga Operans fastighet beräknas större arbeten med inomhusmiljön att genomföras till en uppskattad kostnad av 65 miljoner kronor.

Saltsjöbadens observatorium med kringbyggnader planeras att rustas upp och användas som vetenskapscentrum med inriktning på astronomi. Projektet beräknas kosta 52 miljoner kronor och vara slutfört under 2007.

Under åren 2006–2007 planeras grundförstärkning och invändig renovering av byggnad 42 på Skeppsholmen. Byggnaden var tidigare uthus till östra Boställhuset och är tänkt att anpassas till kommande hyresgäst. Projektet beräknas kosta 25 miljoner kronor.

På Färingsö planeras vissa ombyggnationer av anstaltsbyggnader under åren 2006–2007.

Utrikes fastigheter

Utredning pågår om en gemensam ambassadanläggning för Sverige och Norge i Hanoi, Vietnam. Att bygga om den nuvarande fastigheten anses bli för dyrt då det kräver omfattande grundförstärkningsarbeten.

Planer finns på att ersätta residens och ambasad med en ny ambassadanläggning i Oslo.

Utredningar pågår gällande bl.a. ombyggnad av EU-representationens kansli i Bryssel.

I Bukarest finns planer på att flytta kanslilokalerna till samma byggnad som chefsbostaden. Projektet beräknas kosta 31 miljoner kronor.

Investeringsplan

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner följande investeringsplan för Statens fastighetsverk.

Tabell 10.36 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2005–2008

	Utfall 2004	Prognos 2005	Beräkn. 2006	Beräkn. 2007	Beräkn. 2008
Inrikes	1 294	1 368	731	643	723
Utrikes	27	144	98	560	111
Mark	15	29	24	18	17
Summa investeringar	1 336	1 541	853	1 222	851
Summa finansiering via lån	1 336	1 541	853	1 222	851
Därv pågående projekt:					
Blåmannen 21	990	130	222	90	–
Försäkringskassornas fastigheter		814	–	–	–
Gamla riksarkivet			15	39	18
Södra Bancohuset	46	11	–	–	–
Botaniska trädgården, Uppsala		8	16	–	–
Ambassadkansli, Washington	14	15	10	447	–
Residens, Santiago de Chile	11	6	4	–	–
Nya större projekt som inte är beslutade av regeringen:					
Regeringsbyggnader Kv. Loen, Kv. Björnen och Kv. Brunkhalsen	1	5	50	59	78
Statens maritima museer, Galärvarvet		3	5	50	100
Sameting		2	8	50	90
Motorområde Heden		2	40	40	0
Botanhuset NRM, Sthlm	2	1	4	12	32
Skeppsholmen (byggn. 102-103)	–	3	5	30	20
Operan, inomhusmiljö		–	10	20	20
Saltsjöbaden, observatorium		2	25	25	–
Skeppsholmen b. 42		–	15	10	–
Skeppsholmen b. 34	1	2	10	10	–
Färingsö	–	–	15	5	–
Ambassad Hanoi	1	0	15	50	60
Ambassanl. Oslo				1	20
EU-repr. Kansli, Bryssel		1	13	25	11
Ambassadresidens, Bukarest		5	18	8	0

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kräver inte regeringens godkännande och redovisas inte i investeringsplanen. Flertalet av de investeringsprojekt som planeras och genomförs av Statens fastighetsverk understiger 20 miljoner kronor vilket i tabell 10.1 förklarar differenser mellan den totala summan av planerade investeringar och summan av de enskilt redovisade investeringsuppdragen.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret inom en ram av högst 10 000 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: Statens fastighetsverk disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2005 om 10 000 miljoner kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Vid utgången av juni 2005 var låneramen utnyttjad med 8 507 miljoner kronor. Redovisad plan för investeringar bygger på investeringsbehov som angetts av brukarna. Statens fastighetsverk tar årligen upp lån för att finansiera de löpande investeringarna. Den föreslagna låneramen om 10 000 000 000 kronor är lämplig med hänsyn till det fortsatta behovet av investeringar hos brukarna.

10.15 Fortifikationsverket

Fortifikationsverket är en central förvaltningsmyndighet med huvuduppgift att förvalta statens fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna skall förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Fortifikationsverkets verksamhet finansieras fullt ut med avgiftsinkomster.

Redovisning av uppgifter om det ekonomiska läget

Tabell 10.37 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006
Utnyttjad låneram	3 942	4 554	5 234	5 660	6 170	6 883
Utnyttjad andel av låneram (%)	90,1	89,6	92,2	89,1	92,1	96,9
Totala intäkter	3 116	3 164	3 060	3 115	2 793	2 591
Totala kostnader	2 520	2 709	2 620	2 726	2 493	2 347
Resultat	597	456	440	389	300	244

Det beräknade resultatet för 2005 är 89 miljoner kronor lägre än för 2004 och för 2006 uppgår skillnaden i resultat till 145 miljoner kronor. Orsaken är huvudsakligen konsekvenser av tidigare försvarsbeslut och de sänkta hyresintäkter som dessa har medfört.

Fortifikationsverket har av regeringen fått i uppdrag att förhandla fram en ny hyresmodell med hyresgästen Försvarsmakten. Den nya hyresmodellen kommer att innebära längre hyresavtal än i nuläget. Förhandlingarna skall vara slutförda den 30 juni 2006.

Investeringsplan

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner följande investeringsplan för Fortifikationsverket.

Tabell 10.38 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2005–2008

	Utfall 2004	Progn. 2005	Beräkn. 2006	Beräkn. 2007	Beräkn. 2008
Nybyggnad	174	222	600	550	350
Ombyggnad	479	605	545	450	400
Markanskaffning	4	3	5	–	–
Summa investeringar	657	830	1 150	1 000	750
Betalplan	88	57	150	130	130
Lån	569	773	1000	870	620
Förskottshyra	0	–	–	–	–
Summa finansiering	657	830	1 150	1 000	750

Tabell 10.39 Detaljerad investeringsplan för Fortifikationsverket (2006-2008). Avser investeringar över 20 miljoner kronor

Ort	Investering/objekt	Utgift (Mkr)	Byggstart
Berga/Haninge	Nybyggnad restaurang	70	2006
Boden	Nybyggnad kontor och förråd	52	2006
Karlskrona	Ombyggnad av by 416-simulatorbyggnad	73	2006
Karlskrona	Ombyggnad för Sjösäskolan	48	2006
Kungsängen	Nybyggnad FöMuC	60	2006
Kvarn/Motala	Ombyggnad strid i bebyggelse	150	2006
Kvarn/Motala	Nybyggnad motorområde	76	2006
Luleå	Ombyggnad uppställningsplatta	58	2006
Malmen, Linköping	Nybyggnad av förråd m.m.	37	2006
Norra Sverige	Ombyggnad av anläggning	25	2006
Mellansverige	Ombyggnad av anläggning	62	2006
Mellansverige	Ombyggnad av anläggning	67	2006
Revingehed, Lund	Nybyggnad spolhall	23	2006
Ronneby	Nybyggnad hangar hkp 14 och 15	160	2006
Ronneby	Nybyggnad uppställningsplatta helikopter	52	2006
Skövde	Nybyggnad Simulatorcentrum	20	2006
Stockholm	Ombyggnad restaurang fd K1	22	2006
Skövde	Nybyggnad Motorskola	28	2006
Skövde	Ombyggnad av kontor i Klagstorp	23	2006
Ronneby	Nybyggnad säkmateriel o förråd	21	2006
Ronneby	Nybyggnad Beredskapsbyggnad	20	2006
Boden	Nybyggnad Artutbildning o systemstöd	59	2007
Halmstad	Nybyggnad av teknikhus FMTS	300	2007

Revingehed, Lund	Nybyggnad av utbildningscentrum	50	2007
Ronneby	Nybyggnad flygledartorn	30	2007
Arboga	Ombyggnad driftscentral	32	2008
Eksjö	Om- och nybyggnad utbildningscentrum	55	2008
Luleå	Nybyggnad tvätthall, fälthållning m.m.	46	2008

I december 2004 beslutade riksdagen om försvarets verksamhet de kommande åren. Konsekvenserna för investeringarna i fastigheter är ännu inte helt klarlagda vilket medför osäkerhet i investeringsplaneringen.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret inom en ram av högst 6 925 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: Fortifikationsverket disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2005 om 6 525 miljoner kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Vid utgången av juni 2005 var låneramen utnyttjad med 5 715 miljoner kronor. Redovisad plan för investeringar bygger på investeringsbehov som angetts av brukarna. Låneramen bör därför utökas med 400 miljoner kronor. Den omstrukturering som sker till följd av tidigare försvarsbeslut får till följd att Försvarsmakten har ett stort behov av nyinvesteringar vid de förband som ingår i den nya organisationen. Fortifikationsverket tar årligen upp lån för att finansiera de löpande investeringarna. Den föreslagna låneramen om 6 925 000 000 kronor är lämplig med hänsyn till det fortsatta behovet av investeringar hos brukarna.

11 Politikområde Finansiella system och tillsyn

11.1 Omfattning

Politikområdet finansiella system och tillsyn omfattar flera olika verksamheter.

Reglering och tillsyn av det finansiella systemet omfattar den verksamhet som bedrivs inom ramen för Finansinspektionen (FI). Därtill ingår Bokföringsnämndens (BFN) normgivning i redovisningsfrågor samt Finansmarknadsrådet (FMR) som planeras börja sin verksamhet 2006.

Statsskuldsförvaltning omfattar den verksamhet som Riksgäldskontoret (RGK) bedriver för upplåning och förvaltning av statsskulden.

Statliga garantier och särskilda åtaganden omfattar främst Riksgäldskontorets utfärdande och förvaltning av garantier och lån med kreditrisk. Till området räknas även vissa särskilda garantiåtaganden.

Övrig finansiell förvaltning omfattar verksamheterna in- och utlåning samt statens betalningssystem (statens internbank, SIB) i RGK, insättningsgaranti och investerarskydd inom Insättningsgarantinämnden (IGN) samt premiepensionssystemet inom Premiepensionsmyndigheten (PPM).

Internationella finansiella institutioner omfattar institutioner som Nordiska investeringsbanken (NIB), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Europarådets utvecklingsbank (CEB), Världsbanken (IBRD) och Europeiska investeringsbanken (EIB).

Tillsyn av spelmarknaden omfattar Lotteriinspektionens tillståndsgivning, kontroll och tillsyn av spelmarknaden m.m.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling för politikområdet Finansiella system och tillsyn

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 2</i>						
2:1 Finansinspektionen	180,3	176,9	174,8	187,8	188,4	191,7
2:2 Insättningsgarantinämnden	6,4	7,5	7,4	7,6	7,7	7,9
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	266,8	265,6	262,0	267,8	273,3	279,6
2:4 Bokföringsnämnden	7,2	8,2	8,0	8,3	8,4	8,6
2:5 Avsättning för garantiverksamhet	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
2:6 Finansmarknadsrådet ²	–	1,0	0	1,0	1,0	1,1
2005 2:5 Insatser i internationella finansiella institutioner	58,7	56,0	57,6	–	–	–
Totalt för politikområdet inom utgiftsområde 2	520,9	516,5	511,2	473,9	480,2	490,3
<i>Anslag inom utgiftsområde 17</i>						
2:1 Lotteriinspektionen	37,9	42,2	41,6	42,8	43,6	44,3
Totalt för politikområde Finansiella system och tillsyn (Uo 2 och 17)	558,8	558,8	552,9	516,7	523,8	534,6

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i denna budgetproposition.

² Starten av Finansmarknadsrådet har senarelagts (se 2005 års ekonomiska vårproposition, avsnitt 6.2.1, sid 129).

Utfallet för politikområdet 2004 blev ca 13 miljoner kronor eller knappt 3 procent högre än anvisade medel i statsbudgeten. Detta förklaras i huvudsak av att tre anslag/myndigheter förbrukat anslagssparanden, nämligen Finansinspektionen och Riksgäldskontoret (vardera ca 5 miljoner kronor) och anslaget 2:5 *Insatser i internationella finansiella institutioner*.

I tilläggsbudget 1 för innevarande år har Finansinspektionens anslag minskats med 1,5 miljoner kronor som förts till Ekobrottsmyndigheten.

Som referens till utgiftsprognosen för 2005 kan nämnas att ackumulerat utfall t.o.m. juni motsvarar drygt 51 procent. Finansinspektionens och Riksgäldskontorets ackumulerade utfall ligger något lägre.

Budgetförslaget 2006–2008 påverkas av följande:

- Förstärkt finansiell tillsyn och reglering med 12 miljoner kronor fr.o.m. 2006 samt ytterligare 2,5 miljoner kronor engångsvis 2006.
- Pris- och löneomräkning.

11.3 Mål

Målet för politikområdet är;

- att det finansiella systemet skall vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att tillsynen skall bedrivas effektivt,
- att kostnaderna för statsskulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas, samt
- att statens finansförvaltning bedrivs effektivt.

11.4 Insatser

Ett av de viktigaste statliga medlen för att nå målen inom politikområdet är myndighetsutövning i olika former (normgivning, tillsyn, tillståndsgivning), vilket i olika utsträckning förekommer inom Finansinspektionen, Bokföringsnämnden och Lotteriinspektionen. Andra medel utgörs av tillgångs- och skuldförvaltning (skulder, garantier och pensioner) inom Riksgäldskontoret, Insättningsgarantinämnden och Premiepensionsmyndigheten.

Därutöver är nationell och internationell normgivning viktiga medel. Inom politik-

området sker flera förändringar under planeringsperioden, som berör verksamheterna vid främst Finansinspektionen, Bokföringsnämnden och Lotteriinspektionen.

Inom den finansiella sektorn pågår ett omfattande lagstiftningsarbete med syfte att skapa en integrerad finansiell marknad inom EU.

Ett antal utredningar inom ramen för Statens offentliga utredningar (SOU), antingen genom beslutade direktiv eller genomförda utredningar eller i Departementsserien (Ds) åren 2004 och 2005, berör verksamheten inom området.

Översyn pågår bl.a. av Finansinspektionens försäkringstillsyn, premiepensionssystemet samt av lotterilagen. Vidare utvärderas för närvarande kasinoverksamheten.

Utredningen av insättargarantisystemet (SOU 2005:16) har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Mycket av insatserna i övrigt under 2004 och 2005 har avsett löpande produktion och utvecklingsarbete. Exempel på väsentliga myndighetsinsatser och händelser i övrigt 2004 och 2005 som kan nämnas är:

- Driftsättning av Premiepensionsmyndighetens ärendehanteringssystem har genomförts. Insatser har vidare gjorts för att minska administrationskostnaderna för ålderspensionssystemet genom några myndighetsgemensamma lösningar avseende administration och kommunikation. Även Pensionsportalen minpension.se kan räknas hit.
- Ramavtal för statliga betaltjänster har förlängts ett år samtidigt som förberedelser för en ny upphandling påbörjats.
- Insättningsgarantinämnden handlägger för närvarande ett ersättningsfall inom ramen för investerarskyddet. Omfattande insatser har gjorts för att utreda omständigheterna kring ersättningsfallet. På grund av ärendets komplexitet har fallets beloppsmässiga storlek inte kunnat fastställas, varför några ersättningar ännu inte betalats ut. Vidare har Insättningsgarantinämnden beslutat att gå över från en aktiv till en passiv förvaltning av de avgiftsmedel som förvaltas inom ramen för insättningsgarantin.
- Regeringsrättens domar att den svenska spelregleringen är i överensstämmelse med EG-rätten.

11.5 Resultatbedömning

11.5.1 Resultat

Ekonomiskt utfall

Tabell 11.2 Översikt över politikområdets finansiering

Miljoner kronor					
	2000	2001	2002	2003	2004
Anslag (inom PO)	659	1 303	505	549	559
Uppdragsverksamhet	22	27	22	17	192
- varav tjänsteexport	0	0	0	0	0
Inkomster av 4§ AvgF	13	8	6	3	1
Disponerade offentligrättsliga avgifter	75	313	412	534	354
Summa	769	1 651	945	1 103	1 106
Ej disp off.rättsl. avg.	2 129	610	574	623	577

Källa: ESV avgifter i staten, ESV:s tidsserier över utfallet av statsbudgeten. Finansinspektionen har även erhållit medel (ca 5 mkr) för förbättringar inom civil beredskap från utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, vilket inte framgår av ovanstående tabell.

Av ovanstående tabell framgår att politikområdets omfattning och finansiering varierat kraftigt mellan åren, bl.a. beroende på garantiavsättningar och premiepensionssystemets uppbyggnad.

Politikområdets utfall har kommenterats i avsnitt 11.2. Trenden med successivt minskade anslagssparanden (ingående överföringsbelopp) fortsatte även 2004 och 2005. Ingående överföringsbelopp minskade med ca 41 procent till ca 28 miljoner kronor, bland annat genom en större indragning (Riksgäldskontoret).

Politikområdets offentligrättsliga avgiftsinräkningar 2004 uppgick till 931 miljoner kronor, fördelat på främst tre myndigheter. Av dessa disponerade PPM 331 miljoner kronor och Finansinspektionen 24 miljoner kronor. De medel som levererades in till inkomsttitel framgår av nedanstående tabell.

Tabell 11.3 Specifikation av politikområdets samlade inleveranser 2004

Miljoner kronor	
	Belopp
Finansinspektionen (Avgifter, sanktioner och bötesmedel)	193
Riksgäldskontoret (Garantiöverskott, internbanksavgifter)	89
Lotteriinspektionen (Lotteravgifter)	31
Insättningsgarantinämnden (Offentligrättsliga avgifter)	7
Summa PO Finansiella system och tillsyn	319

I ovanstående har RKG:s inleverans av AB svensk spels överskott (3,7 mkr) exkluderats

I sammanhanget kan nämnas att RGK har ett ackumulerat underskott i garantiverksamheten på 932 miljoner kronor 2004 främst på grund av en stor omvärdering av lån under 2004.

Till inleveranserna ovan kan vidare tilläggas Nordiska investeringsbankens (NIB) utdelning för räkenskapsåret 2004 på 201 miljoner kronor. Vidare har Riksgäldskontoret som en följd av minskade risker och reserveringar, till inkomstitel under 2005 återbetalt en dryg sjättedel (56,5 miljoner kronor) av den engångsvisa garantiavgift på 310 miljoner kronor som gjordes 2001 för NIB:s projektinvesteringar.

De enskilda myndigheternas ekonomiska resultat och situation bedöms som bra eller tillfredsställande. Finansinspektionen var den enda myndighet som utnyttjade anslagskredit vid utgången av 2004.

Låneramsutnyttjandet 2004 ökade jämfört med 2003 och översteg klart genomsnittet i staten. Politikområdets låneramar, som har fluktuerat kraftigt mellan åren, uppgår 2005 till 186 miljoner kronor, vilket är en viss ökning jämfört med 2004. PPM svarar för 60 procent av låneramarna. Även huvuddelen av politikområdets räntekontokrediter på 1,9 miljarder kronor är hänförliga till PPM, som även svarar för merparten av räntekontokrediternas användning och förändringar 2000–2006. Räntekontoanvändningen i övrigt varierar kraftigt mellan myndigheter och år. Flertalet utnyttjade räntekontot under 2004, men mest för inlåning.

Under 2005 ökades ramen för Premiensionsmyndighetens fondhandelskredit. Den särskilda krediten för Venantius (22 miljarder kronor) har hittills inte utnyttjats.

Resultat i verksamheten

Den löpande verksamheten inom området har i allt väsentligt bedrivits planligt samt inom givna finansiella ramar och villkor.

Finansinspektionen har minskat vissa handläggningstider, men Lotteriinspektionens handläggningstider är fortsatt långa främst på grund av yttre omständigheter såsom beroendet av rättsprocesser.

Effektiviseringar och kostnadsbesparingar har genomförts i de flesta delarna av politikområdet, bl.a. i statsskuldförvaltningen, garantiverksamheten och statens betalningar.

Kundernas omdömen avseende myndigheternas verksamhet har undersökts i två fall med fullt tillfredsställande resultat.

Vissa övriga verksamhetsresultat

Politikområdets resultat i Ekonomistyrningsverkets ekonomiadministrativa värdering har varit likvärdigt åren 2001–2004, med tre fullt tillfredsställande och två tillfredsställanden resultat. Enskilda myndigheter har haft olika resultat olika år, och för 2004 förbättrades omdömet beträffande Riksgäldskontorets samtidigt som det försämrades för Lotteriinspektionen.

Personella nyckeltal för politikområdet

Tabell 11.4 Nyckeltal för politikområdets personal

	2003	2004
Antal årsarbetskrafter	525	565
Medelantal anställda	584	614
Andel kvinnor	53%	55%
Andel kvinnor i ledande befattningar	42%	43%
Medelålder (vägd, år)	41,8	42,3
Personalomsättning (vägd)	8%	8%
Sjukfrånvaro (vägd)	2,6%	3,0%

Av tabellen framgår i korthet att antalet sysselsatta och andelen kvinnor ökat, där i princip samtliga myndigheter har bidragit till ökningen.

Medelålder och sjukfrånvaro är tämligen låga i jämförelse med genomsnittet i staten, men båda har ökat något. Personalomsättningen har varit stabil och på en rimlig nivå.

En myndighet har angett att mångfalden har ökat och två övriga myndigheter har redovisat andelar som motsvarar respektive klart överstiger genomsnittet i staten (10 procent).

Politikområdets kostnadsutveckling, mätt som förändringar av driftskostnad per årsarbetskrafter framgår av nedanstående tabell.

Tabell 11.5 Politikrådets driftskostnader per årsarbetskraft

Tusental kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Genomsnitt	2 043	1 748	1 781	1 529	1 293
Max	5 500	6 300	6 800	4 200	3 000
Min	834	891	919	1 021	982

Insättningsgarantinämnden har haft de högsta driftkostnaderna samtliga år, bl.a. beroende på en hög andel köpta tjänster. Finansinspektionen har haft en årlig genomsnittlig kostnadsökning per årsarbetskraft med drygt 6 procent under en nioårsperiod.

11.5.2 Analys och slutsatser

Målen har i allt väsentligt uppfyllts. Internationaliseringen fortsätter att påverka reglering och tillsyn. Delar av tillsynen har t.ex. utvecklats genom att en tydligare struktur har införts för tillsyn inom stabilitets- och försäkringsområdet. Vidare har marknadsövervakningen utökats där bl.a. konsumentskyddsaspekter är i fokus.

Kreditmarknadsstabiliteten är betryggande och försäkringssektorn är i bättre balans.

Statsskuldsvärdningen har skett i enlighet med uppställda mål och riktlinjer, vilket lett till besparingar utan nämnvärt ökade risker i förvaltningen.

Sveriges specifika positioner och intressen har hävdats i de olika internationella finansiella institutionerna, bl.a. östutvidgning, miljöåtgärder m.m.

Rättsläget på spelmarknaden har delvis klarat, men marknaden och regelverket är fortsatt föränderligt samtidigt som illegalt spel och reklam för utländska spel fortfarande är omfattande.

Flertalet verksamhetsområden och myndigheter har med andra ord i allt väsentligt uppfyllt målen. I mindre utsträckning har vissa delmål inte uppfyllts. Det gäller bl.a. kapitalhöjningen i EBRD som inte kunde slutföras som planerat och nedskrivning av vissa lån. Vidare har Finansinspektionen ställts inför prioriteringssituationer, vilket påverkat måluppfyllelsen.

Samtidigt förväntas i framtiden bl.a. ytterligare effektiviseringar kunna ske av det statliga betalningssystemet, utöver den effektivisering som hittills uppnåtts. För 2005 beräknas t.ex. genomsnittskostnaden för en betalning minska med 10 procent. Regeringen avser även att ini-

tiera insatser för att effektivisera pensionssystemets administration.

11.6 Revisionens iakttagelser

Årsredovisningarna för myndigheterna inom politikrådet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande. Undantaget är en revisionsrapport om Lotteriinspektionens årsredovisning som tar upp två mindre brister, (se vidare avsnitt 17). Även delårsrapporterna har i allt väsentligt bedömts vara rättvisande av Riksrevisionen.

Av de två rapporter som behandlades i fjol-årets budgetproposition, beslutade Riksrevisionens styrelse att lägga den ena till handlingarna (*Premiepensionens första år*, RiR 2004:16). Den andra rapporten skickades som information till riksdagen, där riksdagen beslutade att lägga redogörelsen till handlingarna (*Den statliga garantimodellen*, RiR 2004:4, 2003/04:RRS, bet. 2003/04:FiU28, rskr. 2003/04:304 och 305).

11.7 Politikens inriktning

Politikens inriktning ligger i huvudsak fast. Den övergripande inriktningen är att skapa förutsättningar för en stabil, effektiv och konkurrenskraftig finansiell sektor samt ett gott konsumentskydd. Detta innebär:

- En väl fungerande finansmarknad som bidrar till tillväxten i ekonomin.
- En statsskuldsvärdning som långsiktigt minimerar kostnaderna för skulden och samtidigt beaktar risken i förvaltningen samt som minskar valutaskuldens andel och ökar den reala skuldens andel.
- En garantiverksamhet som medverkar till att statens risk i samband med garantier synliggörs och begränsas, att kostnaderna för verksamheten över en längre tidsperiod motsvaras av dess intäkter samt att statens rätt med anledning av garantier tryggas.
- Ett statligt betalningssystem som möjliggör effektiva betalningar, håller hög säkerhet, ger god service, är anpassat till statens redovisningssystem och tillgodoser statens

informationsbehov samt är konkurrensneutralt.

- En insättningsgaranti och ett investerarskydd som bidrar till konsumentskyddet avseende insättningar, värdepapper m.m. samt vad gäller insättningsgarantin till stabiliteten i det finansiella systemet.

- En ålderspensionsförvaltning som bedrivs med låga kostnader och till nytta för pensionsspararna.
- En ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad.

Politikens inriktning beskrivs mera utförligt i respektive verksamhetsområde.

12 Reglering och tillsyn av det finansiella systemet

12.1 Omfattning

Det finansiella systemet svarar för grundläggande ekonomiska funktioner som betalningsförmedling, kapitalallokering och hantering av risker. Ju bättre dessa fungerar desto större bidrag ger finanssektorn till den reala ekonomin. Reglering och tillsyn av det finansiella systemet omfattar reglering, tillsyn och tillståndsgivning inom finansmarknadens olika delar och avser i första hand den verksamhet som bedrivs inom ramen för Finansinspektionens och Bokföringsnämndens ansvarsområde. Även Finansmarknadsrådet, vilket är tänkt som ett forum för kunskapsutbyte inom finansmarknadsområdet, behandlas inom detta område.

12.2 Mål

Målen för Finansinspektionens verksamhet är

- att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system, samt
- att bidra till konsumentskyddet inom det finansiella systemet.

De åtgärder som Finansinspektionen vidtar i syfte att uppnå målen skall vägas mot eventuella negativa effekter på det finansiella systemets effektivitet.

Bokföringsnämnden skall vara statens expertorgan på redovisningsområdet och ansvara för utvecklandet av god redovisningssed. Verksamheten skall också bidra till att förbättra

standarderna i mindre och medelstora företags redovisning.

12.3 Politikens inriktning

Sambandet mellan tillväxt och en väl fungerande finansmarknad är tydligt. Inriktningen på politiken inom området är därför att skapa förutsättningar för en stabil, effektiv och konkurrenskraftig finansiell sektor. Den finansiella regleringen och tillsynen skall värna om stabiliteten i det finansiella systemet och ett gott konsumentskydd. Regleringen skall också lägga grunden för en sund konkurrens, vilket främjar både effektiviteten och konsumentskyddet.

Bokföringsnämnden skall även fortsättningsvis arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagens bokföring och offentliga redovisning. Nämndens verksamhet skall under 2006 främst inriktas mot förenklingar för ekonomiska föreningar samt små och medelstora företag.

12.4 Insatser

Den finansiella sektorn kännetecknas av en pågående förändring. Det sker en fortsatt internationalisering och samtidigt integreras de nationella marknaderna i EU allt mer. Nya produkter utvecklas och i Sverige har reformeringen av pensionssystemet medfört att fler människor är aktiva på finansmarknaden. Därmed får ut-

vecklingen av aktiekurser och räntor ett större genomslag än tidigare.

Inom EU har det nu under flera år bedrivits ett intensivt arbete med att skapa regler för en integrerad finansmarknad. Reglerna ställer bl.a. större krav på tillsynsmyndigheterna genom att ansvaret fördjupas samtidigt som det breddas till fler områden.

Bank

Inom bankområdet har regeringen aktivt följt utvecklingen av bankernas olika *avgifter*. Finansinspektionen skall bl.a. rapportera om svenska bankers hantering av gränsöverskridande betalningar, kortköp och automatuttag (Fi2005/854). Även inom området för *blancokrediter* till konsumenter har Finansinspektionen tillsammans med Konsumentverket undersökt kreditgivningen. I rapporteringen konstateras att räntan som erbjuds hos de detaljvaruanknutna företagen är betydligt högre än hos andra kreditgivare samt att några egentliga incitament för räntejusteringar inte heller föreligger hos dessa företag (Fi2005/1960). Med anledning av utvecklingen på marknaden för *bostadslån* och *bushållens ökade skuldsättning* har regeringen arrangerat en särskild hearing med olika aktörer inom området. Syftet var att belysa de risker som denna utveckling kan medföra.

Under hösten kommer en lagrådsremiss och proposition att lämnas med förslag till genomförande av EG-direktivet om *finansiella konglomerat*. Det rör sig om gränsöverskridande företagsgrupper som innehåller en bank eller ett värdepappersbolag och ett försäkringsföretag. De nya bestämmelserna kompletterar redan gällande lagstiftning för de olika sektorerna med regler om tillsyn av denna typ av internationella företagsgrupper.

Till i början av 2007 planeras nya *kapitaltäckningsregler* för kreditinstitut och värdepappersbolag. De nya reglerna ställer stora krav på Finansinspektionen avseende prövningar av de metoder som instituten vill använda för att beräkna kapitalkrav för kreditrisker. Nya regler har därför trätt i kraft som ger Finansinspektionen möjligheter att redan nu påbörja granskningen (prop. 2004/05:153, bet. 2004/05:FiU33, rskr. 2004/05:306).

Från årsskiftet gäller nya och utvidgade regler mot penningtvätt (prop. 2003/04:156, bet.

2004/05:JuU7, rskr. 2004/05:70). För närvarande förbereds ytterligare utveckling av dessa regler inom EU. Förändringarna kommer att avse bl.a. bestämmelser mot finansiering av terrorism.

Försäkring

Förutsättningarna för *tillsynen inom försäkringsområdet* har förändrats under det senaste decenniet. Kombinationen av en väl utvecklad finansiell marknad, en avreglerad försäkringsmarknad och en ökad internationalisering innebär att det ställs andra och större krav än tidigare. De ändrade förutsättningarna har medfört att försäkringstillsynen – både i Sverige och internationellt – har blivit allt mer förebyggande, analytisk och processinriktad. För att säkerställa en effektiv framtida tillsyn måste utgångspunkter och allmänna principer för tillsynsarbetet klargöras. Regeringen har därför tillsatt en *utredning* som till hösten 2005 skall lämna förslag avseende Finansinspektionens tillsyn på försäkringsområdet (dir. 2004:118).

Nya och skärpta bestämmelser har införts för *försäkringsförmedlare* som innebär att denna verksamhet bara får utövas efter tillstånd och registrering. De som förmedlar försäkringar skall uppfylla särskilda krav på kunskap, kompetens och god vandel samt omfattas av en ansvarsförsäkring. Lagstiftningen innehåller även regler om vilken information som en förmedlare skall lämna till sina kunder. Förmedlaren måste bl.a. informera om priset för försäkringsförmedlingen. Förmedlaren skall även anpassa sin rådgivning efter kundens önskemål och behov samt rekommendera lösningar som är lämpliga för kunden. Lagstiftningen innebär att konsumentskyddet vid försäkringsförmedling förbättras samtidigt som det skapas goda förutsättningar för en ökad konkurrens. (prop. 2004/05:133, bet. 2004/05:FiU25, rskr. 2005/04:255).

Regeringen har föreslagit nya regler för *tjänstepensionsinstitut* som omfattar tjänstepensionskassor, pensionsstiftelser och livförsäkringsbolagens tjänstepensionsverksamhet. Syftet är att tjänstepensionskapitalet skall kunna förvaltas effektivt samtidigt som pensionstagarnas trygghet garanteras. Till grund för den föreslagna regleringen ligger aktsamhetsprincipen som tar sikte på beslutsprocessen i det enskilda

institutet. Tanken är att verksamheten skall bedrivas på ett sätt som den enskilda förmåns-tagaren själv skulle göra om han eller hon hade nödvändig kunskap (prop. 2004/05:165).

Värdepapper

En ny lag om straff för *marknadsmisbruk* vid handel med finansiella instrument trädde i kraft den 1 juli 2005 (prop. 2004/05:142 2004/05:FiU27, rskr. 2004/05:264). Samtidigt gjordes vissa ändringar i lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument. De nya reglerna innebär ett genomförande av EG:s marknadsmisbruksdirektiv och innebär i flera avseenden att reglerna skärps. Vidare infördes ett antal bestämmelser som skall verka preventivt och underlätta utredningen av marknadsmisbruk, såsom ett generellt förbud för vissa insynspersoner att handla med bolagets aktier 30 dagar före en delårsrapport.

Regeringen har föreslagit ändringar i den reglering som gäller i fråga om *prospekt* som skall upprättas när finansiella instrument erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel på en reglerad marknad (prop. 2004/05:158). Förslagen har sin grund i EG:s prospektdirektiv. Ett prospekt som upprättas och godkänns i enlighet med de föreslagna bestämmelserna kommer att kunna användas inom hela EES. Den nya lagstiftningen om prospekt föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Vidare pågår arbete med nya bestämmelser om *informationskrav* som skall ställas på utgivare av värdepapper som är upptagna till handel på en reglerad marknad. I samband därmed behandlas även bl.a. bestämmelser om regelbunden finansiell rapportering, offentliggörande av ändringar i större innehav av värdepapper (s.k. flaggning) samt information till innehavare av värdepapper. Bestämmelserna har sin grund i ett EG-direktiv.

Utredningen om *värdepappersmarknadsfrågor* ser över frågor som bl.a. rör värdepappersinstitut, börser och auktoriserade marknadsplatser (dir. 2004:90). I utredningens uppdrag ingår bl.a. att analysera vilka lagändringar som krävs för att genomföra direktivet om marknader för finansiella instrument.

Bokföringsnämnden

Bokföringsnämnden har under 2004 utfärdat kompletterande normgivning, biträtt Regeringskansliet i redovisningsfrågor, deltagit i utredningar inom kommittéväsendet samt avgett yttranden om god redovisningssed till domstolar i olika frågor.

12.5 Resultatredovisning

12.5.1 Resultat

Inom Finansinspektionen delas tillsynen upp i stabilitetstillsyn som tar sikte på stabilitetsaspekter och marknadstillsyn bl.a. med inriktning på konsumentskydd. I förhållande till närmast föregående år har resursförbrukningen inom verksamhetsgrenen tillsyn ökat som andel av de totala resurserna och uppgick under 2004 till 54 procent.

Tabell 12.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader per verksamhetsgren i löpande priser

Procent			
Verksamhet	2002	2003	2004
Tillsyn	40	35	54
Marknadsövervakning ¹	10	10	-
Regelgivning	13	16	23
Tillstånd och anmälningar	19	20	12
Analys	18	19	11

¹ Verksamhetsgrenen marknadsövervakning ingår från 2004 i verksamhetsgrenen tillsyn.

Den stabilitetsinriktade tillsynen är en central del av Finansinspektionens ansvar och sammanhänger med risker som avser hela det finansiella systemet. Riskerna är inte jämnt fördelade i den finansiella sektorn. Företag av olika storlekar och typer uppvisar skillnader i exponering och känslighet för störningar som kan inträffa.

Finansinspektionen har därför under flera år utvecklat en tillsynsmodell med fokus på företagens riskexponering, som även har gjort det möjligt att få en årlig samlad bedömning av riskerna i det finansiella systemet. Varje år presenterar Finansinspektionen sin bedömning av finanssektorns stabilitet för regeringen (Fi2004/4862).

Finansinspektionen har utvecklat en tillsynsstrategi där riskbedömningen görs i två steg. Det första steget innebär att kategorisera de finan-

siella företagen efter den betydelse de har på den finansiella marknaden, med avseende på systempåverkan, stabilitetspåverkan, förtroendepåverkan och konsumentpåverkan. Det andra steget är att bedöma sannolikheten för att störningar skall inträffa i de olika företagen.

En kategorisering av företagen görs sedan i fyra olika riskklasser. Indelningen anger intensiteten i tillsynen.

Tabell 12.2 Antal avslutade tillsynsärenden i riskklasserna

	2002	2003	2004
Riskklass I	67	88	51
Riskklass II – IV	105	84	88

Utvecklingen under 2004 har gått mot färre, men mer resurskrävande undersökningar av företagen i riskklass I. I riskklasserna II – IV är antalet oförändrat men resursförbrukningen är lägre än året innan. Detta kan bl.a. förklaras med Finansinspektionens prioriteringar, vilket medfört mindre resurser till denna tillsynsverksamhet.

Tabell 12.3 Totalt nedlagd tid i timmar på tillsynsaktiviteter i riskklasserna

	2002	2003	2004
Riskklass I	22 599	21 000	21 142
Riskklass II – IV	18 644	16 244	11 174
Varav			
– riskklass II			4 303
– riskklass III			6 439
– riskklass IV			432

I riskklass I finns bl.a. de fyra storbankerna, Stockholmsbörsen och VPC. Riskklass II är bredare och omfattar bland annat ett antal större försäkringsbolag och kreditinstitut. Vidareutveckling sker löpande av riskanalysmodeller för såväl banker och försäkringsbolag.

Tillsynen av försäkringsbolagen utvecklas för närvarande också genom att ett nytt tillsynsverktyg tagits fram, ett s.k. trafiklujssystem, för att bättre kunna mäta exponeringen mot finansiella risker i tjänstepensionskassor och livbolag. Metoden underlättar en tidig identifiering av bolag med för hög finansiell risk. Syftet är att bolagen skall anpassa sina placeringar och sitt risktagande efter sin kapitalstyrka och därmed säkerställa pensionsspararnas medel.

Finansinspektionen skall bidra till konsumentskyddet inom det finansiella området. Denna del av Finansinspektionens verksamhet faller under marknadstillsynen. Mot den bakgrunden gjorde Finansinspektionen i en rapport "Marknadstillsyn 2004" ett försök att definiera och avgränsa området, inklusive de målkonflikter och avvägningsproblem som området innefattar. Finansinspektionen redovisade i rapporten en sammanhållen översikt över de olika aktiviteter på tillsyns- och regleringsområdet som är aktuella, bl.a. genomförandet av de nya EG-regelverken på värdepappersområdet, frågor kring hanteringen av intressekonflikter inom olika typer av finansiella företag och de informationsproblem som följer av att delvis nya finansiella instrument introduceras på konsumentmarknaden. Aktieindexobligationer utgör ett exempel på det sistnämnda.

Finansinspektionen har för femte året i rad låtit utföra en attitydundersökning hos 400 företag som står under inspektionens tillsyn. Årets attitydundersökning visar att företagen är något mer nöjda med Finansinspektionens insatser 2004 än året innan. Betyget är 3,35 (3,32) på en skala från 1 till 5. En förbättring syns i relationerna till de företag som finns i riskklass I (systemviktiga aktörer), som tidigare var mer kritiska. Dessa företag ger betyget 3,36 (3,17). Finansinspektionen har under flera år haft som mål att korta handläggningstiderna för tillståndsärenden och så har också skett. Trenden har dock inte fått genomslag i företagets betygsättning.

Finansinspektionen har arbetat för ökad effektivitet, kvalitetssäkring och metodutveckling, samt förbättrad tillgänglighet och service.

Antalet insiderärenden som överlämnades till åklagare ligger kvar på samma nivå eller minskade under 2004. Men antalet ärenden som överlämnats hittills under 2005 har dock ökat betydligt.

Tabell 12.4 Antalet ärenden som anmäldes till Ekobrottsmyndigheten

	2000	2001	2002	2003	2004
Insider	8	3	8	15	15
Otillbörlig kurspåverkan	6	2	5	6	1

Den som har insynsställning i vissa företag skall anmäla sitt och närstående fysiska och juridiska personers innehav av aktier och andra finansiella

instrument i bolaget till Finansinspektionen. Vid utebliven eller försenad anmälan tar inspektionen ut en avgift av den anmälningsskyldige.

Tabell 12.5 Avgifter enligt 20 § lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument

Tusental kronor	
År	Avgift
2001	1 800
2002	3 483
2003	3 054
2004	5 102

Bestämmelserna om anmälningsskyldighet och insynsställning i företag skärptes den 1 juli 2005. Bland annat har kretsen anmälningsskyldiga utökats och möjligheter till ytterligare sanktionsavgifter införts. Ekobrottsmyndigheten har fått ett utökat ansvar inom området.

Finansinspektionens handläggning av ärenden för tillstånd och anmälningar skall vara snabb, kostnadseffektiv och hålla en hög kvalitet. Handläggningstiderna inom inspektionen har minskat i förhållande till året innan. Finansinspektionen har satsat resurser för att höja effektiviteten i tillståndsgivningen för att därmed kunna erbjuda en bättre service, bl.a. infördes ett serviceåtagande för tillstånds- och anmälningssärenden. Åtagandet anger ramar för den tid det skall ta att handlägga ett ärende av ett visst slag på ett korrekt sätt.

Tabell 12.6 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningssärenden

Antal dagar/ärende						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Handläggningstid	54	40	34	53	37	25

Finansinspektionen deltar på olika sätt i det internationella arbetet, såväl inom EU som globalt. Arbetet inom EU har dock högre prioritet. Det internationella arbetets andel av den totala arbetstiden uppgick under 2004 till 6 procent.

En ökad andel av insatserna inom Finansinspektionen används för regelgivning, framför allt utgivning av föreskrifter och allmänna råd. En betydande del har använts för att anpassa föreskrifter inom redovisningsområdet som även berör finansiella företag till redovisningsreglerna. Flera av författningarna syftar till ett starkt kon-

sumentskydd samt bidrar till stabiliteten inom det finansiella området.

Tabell 12.7 Finansinspektionens regelgivning, föreskrifter/allmänna råd

	2001	2002	2003	2004
Nya	16	26	13	19
Upphävda	13	18	15	25

Finansinspektionen har, inom samverkansområdet Ekonomisk säkerhet, en särskild roll inom det civila försvaret och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. Under 2004 genomförde Finansinspektionen flera scenario- och krisledningsövningar med de större företagen för att kartlägga den finansiella sektorns motståndskraft avseende allvarliga hot mot samhället. Övningarna har visat att sektorn har motståndskraft mot de risker som är förknippade med de enskilda företagens verksamhet, men att företagen samtidigt är starkt beroende av att andra samhällsfunktioner fungerar. Förutsättningarna för att hantera svåra påfrestningar på samhället bland de finansiella företagen har ökat, men förmågan kan stärkas och ytterligare åtgärder behövs för att sektorn i sin helhet skall kunna möta allvarliga hot.

Finansinspektionen har under 2004 prioriterat ned löpande tillsyn. Neddragningar har bl.a. gjorts av undersökningar och platsbesök inom den breda kretsen medelstora och mindre finansiella företag. Undersökningar med inriktning på konsumentskydd och ekonomisk brottslighet har därför inte bedrivits i en önskvärd omfattning.

Bokföringsnämnden

Under 2004 utfärdade Bokföringsnämnden fem allmänna råd samt gav 19 remissyttranden till Regeringskansliet, domstolar m.fl., vilket är något mindre än tidigare år. Uppgiftsförändringar i förhållande till Redovisningsrådet är en anledning till att Bokföringsnämnden inte kunnat ge ut allmänna råd i samma omfattning som tidigare.

Samtidigt har Bokföringsnämnden svarat på 1 250 frågor från företag samt förbättrat sin hemsida så att den under 2004 hade ca 130 000 besök.

Bokföringsnämnden arbetar med ett för nämnden mycket stort och flerårigt projekt som syftar till att skapa fyra separata redovisningsregelverk för främst olika storlekskategorier av företag. Bokföringsnämnden har tillsammans med Skatteverket och BAS-gruppen arbetat fram förslag till regler för de minsta företagen (enskilda näringsidkare och handelsbolag). Under 2004 har nästa steg i arbetet inletts med att ta fram ett samlat regelverk för aktiebolag och ekonomiska föreningar samt för de enskilda näringsidkare och handelsbolag som inte tillhör den första kategorin.

12.5.2 Analys och slutsatser

Finansinspektionen

En väl fungerande finansmarknad är en förutsättning för tillväxt i ekonomin. Inom detta område har Finansinspektionen en viktig roll att fylla.

Inom Finansinspektionen skall arbetet på det konkreta planet genomföras genom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning. Regler och praxis skall utformas och efterlevnaden skall granskas. Överträdelser skall utredas och vid behov skall sanktioner fastställas. Dessa arbetsuppgifter är och skall vara en central del av Finansinspektionens verksamhet. Även regelutvecklingsarbetet inom EU ställer krav på insatser.

Finansinspektionen har med givna förutsättningar i stort levt upp till ställda mål. Finansinspektionen har gjort tydliga prioriteringar av sin verksamhet, vilket inspektionen redovisat till regeringen.

Kraven på tillsynen och regelgivningen har ökat och kommer att öka än mer i framtiden. Reformerna som ställer nya eller ökade krav på tillsyn och regleringar har beslutats eller kommer att föreslås inom flera områden, såsom finansiella konglomerat, penningtvätt, försäkringsförmedling, tjänstepensionsinstitut, marknadsmissbruk, prospekt och kapitaltäckning. Därutöver förutsätts viss systemutveckling.

Tillsynen över företagen bör ske i den omfattning som krävs för att tidigt kunna identifiera förhållanden som kan riskera att minska tilltron och stabiliteten inom området. Även den marknadsinriktade tillsynen med avseende på bl.a.

informationsgivning och övriga konsumentinriktade insatser ställer ökade krav.

Verksamheten inom Finansinspektionen måste bedrivas på en nivå som gör det möjligt att uppfylla de aktuella kraven och utföra de nya och ändrade uppgifterna. För att Finansinspektionen skall kunna möta de tilltagande kraven föreslås en förstärkning med 14,5 miljoner kronor 2006, varav 12 miljoner utgör en permanent nivåhöjning.

Därtill är det viktigt att det pågående effektiviseringsarbetet fortsätter inom myndigheten med oförändrad intensitet med inriktning på kostnadseffektivitet.

Finansmarknadsrådet

I budgetpropositionen för år 2005 föreslog regeringen att ett Finansmarknadsråd inrättas. Mot bakgrund av verksamhetsmässiga skäl och det finansiella läget har regeringen valt att flytta fram inrättandet av rådet till 2006. Regeringen anförde också i förra årets budgetproposition att rådets interna verksamhet bör finansieras över statsbudgeten.

Finansmarknadsrådet är tänkt att utgöra ett forum för ett kunskapsutbyte kring finansmarknadsfrågor mellan regeringen, myndigheter, marknadsaktörer och forskare. Rådet skall, utifrån både samhällets grundläggande behov av stabilitet och konsumentskydd samt behovet av en konkurrenskraftig och tillväxtskapande finansiell sektor, identifiera utvecklingstendenser, analysera och ge råd åt regeringen inom finansmarknadsområdet.

Bokföringsnämnden

Nämndens arbete är av stor betydelse när det gäller att fylla ut de områden som inte regleras i lag. De redovisningsnormer som meddelas bidrar till att förbättra kvaliteten på företagets bokföring och bokslut vilket i sin tur har stor betydelse för bl.a. skatteförvaltningens verksamhet. De ger också förutsättningar för analytiker och rådgivare att bättre kunna jämföra och analysera olika företags ekonomiska ställning.

Bokföringsnämndens normgivning och information har gjorts mera lättillgänglig och begriplig samt har varit efterfrågad av småföretag och andra yrkesverksamma inom redovisnings-

området. Samtidigt har ett första steg tagits mot att skapa redovisningsregler som är mer enkla att

tillämpa för företag samt finansiell information som är mer begriplig.

13 Statsskultsförvaltning

13.1 Omfattning

Statsskultsförvaltningen omfattar den verksamhet som Riksgäldskontoret bedriver för upplåning och förvaltning av statsskulden.

13.2 Mål

Målet för verksamhetsområdet anges i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skultsförvaltning där det anges att statens skult skall förvaltas så att kostnaden för skulten långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Därtill skall förvaltningen ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

13.3 Politikens inriktning

Processen för att utforma och följa upp statsskultsförvaltningen regleras i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skultsförvaltning och hanteras i huvudsak utanför den statliga budgetprocessen. I årliga riktlinjer styr regeringen främst hur statsskulden skall fördelas på olika skultslag och vilka löptider som ska tillämpas. Det är även dessa storheter som, tillsammans med storleken på skulten, är bestämmande för vilka kostnader och risker som kan förväntas i förvaltningen av skulten.

Sedan 2001 är den långsiktiga inriktningen i statsskultspolitiken att valutaskultens andel av statsskulden skall minska och den reala skultens andel skall öka. I riktlinjerna för statsskultens förvaltning 2005 valde regeringen att precisera

detta genom att ange att andelen valutaskult på sikt bör uppgå till 15 procent och andelen realskult till 20–25 procent av den totala statsskulden. Som jämförelse kan nämnas att andelen valutaskult uppgick till 24 procent och andelen real skult i svenska kronor till 15 procent av statsskulden vid utgången av 2004.

I riktlinjerna för 2005 angavs även att skulten i utländsk valuta skall amorteras med 25 miljarder kronor per år under perioden 2005–2007 och att den genomsnittliga löptiden i den nominella kron- och valutaskulten skall sänkas från 2,7 år till 2,5 år för åren 2005–2007. Löptidsförkortningen förväntas minska kostnaderna i statsskultsförvaltningen samtidigt som risken i förvaltningen endast bedöms öka i begränsad omfattning.

Statsskultspolitikens inriktning och närmare utformning för kommande år (2006–2008) sker i riktlinjebeslut i november 2005.

13.4 Resultatredovisning

13.4.1 Resultat

Regeringen har i skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skultsförvaltning 2000–2004 (skr. 2004/05:104) redovisat sin bedömning av statsskultsförvaltningen. Skrivelsen behandlar såväl regeringens riktlinjer som Riksgäldskontorets verksamhet. I det följande redovisas de viktigaste slutsatserna i utvärderingen.

De mer övergripande och strategiska beslut som tagits av Riksgäldskontoret bedöms som väl motiverade och resultaten har fallit väl ut. Regeringen anser att kontorets beslut att skjuta

på amorteringar av valutaskulden under 2001 och 2002 var välgrundade och har inneburit kostnadsbesparingar på i storleksordningen 1,5 miljarder kronor. De bedömningar som Riksgäldskontoret gjorde i samband med en ökad upplåning i schweizerfranc 2000 har hitintills visat sig korrekta och sammantaget inneburit en kostnadsbesparing på ca 0,7 miljarder kronor under perioden 2000–2004.

Riksgäldskontorets aktiva förvaltning av valutaskulden, dvs. positionering i utländska räntor och valutor, genererade en vinst på 0,2 miljarder kronor 2004. Sett över en femårig utvärderingsperiod uppgick resultatet nästan till en miljard kronor. Förvaltningen har därmed uppnått målet om lägre kostnader i förhållande till en passivt förvaltnad valutaskuld. Kontoret har även bedrivit en kostnadseffektiv upplåning i utländsk valuta och flexibelt utnyttjat de möjligheter till sänkta upplåningskostnader som givits.

Det preliminära resultatet för den reala upplåningen uppgick till 2,3 miljarder kronor 2004 och 5,7 miljarder kronor för perioden 2000–2004. Real upplåning i svenska kronor har därmed uppnått det kvantitativa målet om att vara billigare än motsvarande upplåning i nominella statsobligationer. Regeringen bedömer att marknaden för realobligationer kommer att fortsätta att utvecklas och förbättras, bl.a. vad gäller pris-sättningen på marknaden.

Den samlade kostnadsbesparingen i upplåningen från privatmarknaden uppgick till 1,3 miljarder kronor 2000–2004. Riksgäldskontoret har därmed uppnått de mål som ställts upp. Regeringen konstaterar att det samlade resultatet i mycket hög grad är beroende av resultatutvecklingen i sparformen premieobligationer. Det är därför tillfredställande att emissionsverksamheten under 2004 varit framgångsrik och att minskningen av premieobligationsstocken tycks ha stannat av. Vad gäller Riksgäldsspar är tillväxten i antalet kunder och sparandevolymer,

även om tillväxttakten avtog under 2004, lovande och indikerar att sparformen håller på att utvecklas till en attraktiv sparform på den svenska sparmarknaden.

13.4.2 Analys och slutsatser

Regeringens riktlinjebeslut tillsammans med Riksgäldskontorets verksamhet bedöms ha inneburit lägre räntekostnader för statsskulden utan att risken ökat nämnvärt. Den årligt återkommande utvärderingen av skuldförvaltningen visar bl.a. att Riksgäldskontorets operativa förvaltning de senaste fem åren varit framgångsrik, med stora besparingar i realupplåningen, i förvaltningen av valutaskulden och i upplåningen från mindre placerare. Även kontorets strategiska beslut beräknas ha sparat miljardbelopp. Den samlade bedömningen är att staten för en genomtänkt och väl fungerande upplåning och skuldförvaltning och att verksamheten bedrivits i enlighet med det övergripande målet för statskuldspolitiken.

Regeringen anser även att styrningen och utvärderingen av statsskuldförvaltningen successivt har utvecklats och förbättrats. Det gäller inte minst synen på kostnader och risk i skuldförvaltningen och den långsiktiga inriktningen av skuldens sammansättning.

Regeringen vill betona att Riksgäldskontorets funktion som statens finansförvaltning är av stor betydelse med avsevärd påverkan på effektivitet och kostnadsutveckling i vitt skilda delar av statsförvaltningen. Det är därför av stor vikt att kontorets verksamhet håller en hög kvalitet och professionalitet, särskilt i de delar som kan karaktäriseras som kärnverksamhet i förhållande till de uppgifter som tilldelats. Det sistnämnda avser främst den verksamhet som bedrivs inom institutionell upplåning, statens internbank samt garanti- och kreditverksamheten.

14 Statliga garantier och särskilda åtaganden

14.1 Omfattning

Statliga garantier och särskilda åtaganden omfattar de garantier och lån med kreditrisk som utfärdas och förvaltas av Riksgäldskontoret. Vid sidan av dessa garantier finns statliga garantier som utfärdas och förvaltas av Statens Bostads-kreditnämnd, Exportkreditnämnden och SIDA. Regeringen redogör för dessa garantier under respektive utgiftsområde. De garantier som hanteras av Insättningsgarantinämnden redovisas i följande avsnitt.

Förutom den ordinarie garantireserven för garantier som utfärdas av Riksgäldskontoret finns två särskilda reserver, dels en separat garantireserv för Venantius AB:s upplåning, dels en särskild garantireserv som omfattar Sveriges åtaganden gentemot vissa internationella finansiella institutioner.

14.2 Mål

Riksgäldskontoret skall bedriva garanti- och kreditverksamhet på ett effektivt sätt och verka för att andra statliga myndigheters garanti- och kreditverksamhet bedrivs effektivt. Garantier skall hanteras inom ramen för garantimodellen.

14.3 Politikens inriktning

En ny garantimodell för staten infördes 1997 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) och den 1 januari 1998 trädde garantiförordningen (1997:1006) i kraft. Avsikten med garantimodellen är dels att kostnaderna för statens garantigivning skall vara synliga, dels att verksamheten skall vara långsiktigt finansiellt självbärande. Från och med 2002 omfattar principerna i den nya garantimodellen även s.k. äldre garantier som utfärdats före införandet av den nya modellen. En närmare redovisning av garantimodellen och av statens totala garantigivning återfinns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2004 (skr. 2004/05:101, bet. 2004/05:FiU28, rskr. 2004/05:304).

Genom att bedöma och värdera ekonomiska risker, sätta avgifter och bestämma villkor, bevaka och driva in fordringar och annan hantering skall Riksgäldskontoret se till att statens risk i samband med garantier begränsas, att statens rätt med anledning av garantier tryggas och att uppföljning och redovisning sker.

Prissättningen av garantier skall ske enligt försäkringsmässiga principer så att statens ekonomiska resurser utnyttjas effektivt. Garantier skall även hanteras så att risken begränsas och att kostnaderna för verksamheten över en längre tidsperiod motsvaras av dess intäkter. Hanteringen av statens risktagande genom

garantier skall även fortsättningsvis utvecklas och effektiviseras.

14.4 Insatser

Riksgäldskontoret har under 2004 ställt ut en kreditgaranti till Fonden för den mindre skeppsfarten, 19 nya garantier för låne-transaktioner gjorda av Öresundsbrokonsortiet AB samt 29 kreditgarantier till UD-anställda i samband med omstationering. Vidare har nya modeller för riskbedömning och prissättning samt nya rutiner för riskuppföljning införts.

Riksgäldskontoret har i sin löpande bevakning av statens garantihantering bl.a. föreslagit en omvandling av Stockholmsleders och Göteborgs trafikleders statsgaranterade upplåning till direkta lån i Riksgäldskontoret. Omläggningen beräknas minska räntekostnaderna med 150 miljoner kronor. Regeringen har gett kontoret i uppdrag att snarast möjligt genomföra omläggningen av lånen.

Riksgäldskontoret lämnade i mars 2005 sin årliga garanti- och kreditrapport där kontoret bl.a. redogör för vilka åtgärder som vidtagits för att begränsa statens risk vid garantier. Samma månad lämnades även en rapport om gemensam kostnads- och riskredovisning för statens garantimyndigheter. Riksgäldskontorets rapport har tagits fram i samarbete med övriga garantimyndigheter och i den föreslås en rad åtgärder för en mer enhetlig och samlad garantiredovisning till regeringen och riksdagen. Regeringen bereder för närvarande de förslag som inkommit.

Riksgäldskontoret har även fått i uppdrag att samordna ett arbete med Centrala studiestödsnämnden, Närings- och teknikutvecklingsverket, SIDA, Statens energimyndighet och Ekonomistyrningsverket i syfte att få till stånd en gemensam redovisning av kostnader och risker inom det statliga kreditområdet. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 15 mars 2006.

14.5 Resultatbedömning

14.5.1 Resultat

Riksgäldskontorets garantiportfölj uppgick till 71 miljarder kronor 2004 varav 6,5 miljarder kronor avser den särskilda garantireserven för bostadsfinansieringsföretaget Venantius AB (se tabell nedan). Därtill tillkommer garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på 75 miljarder kronor som hanteras av Finansdepartementet och Utrikesdepartementet samt garantiåtaganden av affärsverken på 0,5 miljarder kronor. Kontorets portfölj är i hög grad koncentrerad till ett fåtal stora objekt; Öresundsbron står för hela 43 procent av åtagandena och ännu mer i riskhänseende.

Riksgäldskontoret har i sin löpande bevakning av garantier reviderat ned förväntade förluster i garantiportföljen med 27 procent (motsvarande 0,7 miljarder kronor) till 2,42 miljarder kronor. Förändringen beror på en positiv utveckling av trafiken över Öresundsbron, den riskbuffert som Nordiska Investeringsbanken infört och en fortsatt avveckling av kreditgarantierna till bostadsfinansieringsföretaget Venantius AB.

Tabell 14.1 Uppgifter om Riksgäldskontorets garantiverksamhet 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Miljoner kronor</i>					
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	105 775	143 305	69 834	68 496	64 107
- Venantius AB	21 923	16 023	13 640	9 885	6 515
Garantiavgifter ¹	73	132	104	46	34
Anslagsmedel ²	–	1 016	108	201	141
Återvinningar	4	9	9	7	8
Utgifter ³	27	36	34	30	28
Saldo på garanti-reserver⁴					
- Ordinarie reserv	487	1 040	1 233	1 474	1 629
- Venantius AB		500	515	531	543

¹ Ej periodiserade avgifter.

² Avsatta anslagsmedel motsvarande subventionerade avgifter för respektive år.

³ Avser utgifter för administration och infrianden.

⁴ Avser de medel som avsatts på räntekonto i Riksgäldskontoret för framtida infrianden av garantier, inklusive räntor.

Inbetalda avgifter till den ordinarie garantireserven uppgick till 175 miljoner kronor 2004 och till ett totalt ackumulerat belopp på 1 629 miljoner kronor. Anslagsmedel som ersätter garantiavgifter stod för huvuddelen av inkomsterna (141 miljoner kronor). Kostnader

för administration sjönk jämfört med tidigare år till knappt 27 miljoner kronor.

Under 2004 återvanns 8 miljoner kronor i fodringar för infriade garantier. Sedan 1998 har totalt 39 miljoner kronor återvunnits. Resterande fodringar uppgår till 329 miljoner kronor där möjligheten till återvinning är mycket begränsad.

I den separata garantireserven för Venantius AB uppgår behållningen till 543 miljoner kronor, medan reserveringarna för framtida kreditförluster uppgår till 50 miljoner kronor.

Lån med kreditrisk

Riksgäldskontoret har lån med kreditrisk på 10,7 miljarder kronor. De största låntagarna är Botniabanan AB (4,9 miljarder kronor), Svensk-Danska broförbindelsen AB (SVEDAB, 3,5 miljarder kronor), A-train AB (1 miljard kronor) och Jernhusen AB (1 miljard kronor).

Sedan 2004 redovisar Riksgäldskontoret sina lån till verkligt värde i stället för till nominellt värde. Med anledning av stora risker för kreditförluster i viss utlåning har värdet på kreditportföljen skrivits ned med 19 procent (motsvarande drygt 2 miljarder kronor). Nästan hela nedskrivningsbeloppet, 1,9 miljarder kronor, berör utlåningen till SVEDAB där den förväntade återbetalningen är 1,6 miljarder kronor mot nominellt utlånat 3,5 miljarder kronor.

Särskilt åtagande för Venantius AB

Venantius AB:s huvudsakliga uppgift är att på ett ansvarsfullt sätt hantera obeståndssituationer i den övertagna stocken av bostadskrediter och att i det arbetet beakta statens totala kostnader i samband med låneförvaltningen. I uppdraget ingår att, i den takt det är möjligt, återföra kreditengagemang till den reguljära kreditmarknaden, så att staten kan få tillbaka det kapital som avsatts till verksamheten.

Den separata garantireserven för Venantius AB upplåning utgörs av ett särskilt räntekonto. Till Venantius AB garantireserv är knutet ett kreditutrymme på 22 miljarder kronor, vilket också utgör ramen för garantier för företagets lån.

Tabell 14.2 Utveckling av resultat och eget kapital i Venantius AB

Miljoner kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Resultat, före skatt	366	785	764	676	894
Eget kapital	4 253	5 129	6 034	6 546	7 356

Venantius AB har under 2004 fortsatt att minska sin nettoskuld genom att sälja fastigheter och avveckla delar av sin låneportfölj. Sannolikheten för att utställda kreditgarantier på totalt 6 500 miljoner kronor skall infrias minskar därmed. Reserveringarna på 300 miljoner kronor minskades under 2004 till 50 miljoner kronor. De medel som finns avsatta i särskild garantireserv för Venantius AB:s del bedöms därmed som mer än tillräckliga. Regeringens ambition är att slutreglera den separata garantireserven när garantierna till Venantius AB helt har avvecklats.

Den positiva utvecklingen i Venantius AB:s finanser innebär även att regeringen, inom ramen för riksdagens kreditbemyndigande om 22 000 miljoner kronor, överväger att minska de ekonomiska förpliktelserna gentemot bolaget.

Garantikapital till internationella finansiella institutioner

Förutom garantireserven för Venantius finns en särskild reserv för garantikapital till internationella finansiella institutioner. Ett infriande av en sådan garanti medför att reserven belastas vartefter motsvarande belopp avräknas från anslag inom respektive departements ansvarsområde. Förfarandet innebär att saldot på denna särskilda garantireserv normalt kommer att vara noll kronor. Kostnaden för dessa åtaganden görs synlig genom att ändamålet för de anslag som täcker kapitaltillskottet har vidgats till att även gälla infrianden av garantikapital.

14.5.2 Analys och slutsatser

Riksgäldskontoret bedöms ha uppfyllt målet om en ekonomiskt ansvarsfull prövning och hantering av garantier. Målet om långsiktig kostnadstäckning har varit styrande i garantiverksamheten och planliga reservationer av medel för att täcka framtida infrianden har avsatts. Kontoret har fortlopande

utvecklat och förbättrat metoder för prissättning och riskbedömning.

Riksgäldskontoret har även i övrigt fortsatt att utveckla garantihanteringen i staten och agera professionellt i de frågor som uppstått. Bland annat bedöms arbetet med en samordnad hantering av statens garantier leda till en ökad helhetsbild och överblick över statens samlade garantiåtagande.

De synpunkter som i olika sammanhang förts fram av Riksrevisionen på statens hantering av garantier och krediter har i de delar som rör

kontoret tagits om hand. Exempelvis redovisar Riksgäldskontoret fr.o.m. 2004 sin utlåning till verkligt värde i stället för som tidigare till nominellt värde.

Riksgäldskontoret har även fortsatt att utveckla kreditverksamheten och har bl.a. pekat på behovet av en kreditmodell med liknande principer såsom i garantimodellen. Modellen syftar främst till att synliggöra kostnader och uppnå full kostnadstäckning i den statliga långivningen.

15 Övrig finansiell förvaltning

15.1 Omfattning

Övrig finansiell förvaltning omfattar verksamhet som syftar till en effektiv finans- och kapitalförvaltning inom staten och verksamheten inom premiepensionssystemet, insättningsgarantin och investerarskyddet. Förvaltningen bedrivs av Statens internbank inom Riksgäldskontoret, Insättningsgarantinämnden (IGN) och Premiepensionsmyndigheten (PPM).

15.2 Mål

Statens internbank i Riksgäldskontoret skall bidra till en effektiv likviditetsstyrning och finansförvaltning i staten. Mer specifikt skall Riksgäldskontoret sätta marknadsmässiga villkor på lån och placeringar till statliga myndigheter och vissa bolag med villkor som baseras på statens upplåningskostnader på kapitalmarknaden. Kontoret skall även verka för att det statliga betalningssystemet möjliggör effektiva betalningar, håller hög säkerhet, är anpassat till statens redovisningssystem, tillgodoser statens informationsbehov och är konkurrensneutralt. Därutöver skall Riksgäldskontoret verka för minskade räntekostnader i staten, vidareutveckla statens betalningssystem samt erbjuda myndigheter en god service.

Målet för Insättningsgarantinämndens verksamhet är att bidra till konsumentskyddet avseende insättningar och till stabiliteten i det finansiella systemet. Nämnden skall också bidra till konsumentskyddet avseende värdepapper och andra medel som hanteras för kunders räkning.

Målen för PPM är att:

- administration och förvaltning av premiepensionerna skall bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionspararna, samt
- de erbjudna försäkringsprodukterna över tiden var för sig bär sina egna kostnader.

15.3 Politikens inriktning

Insättningsgarantinämnden

IGN administrerar insättningsgarantin och investerarskyddet. Till IGN:s huvudsakliga uppgifter hör att fastställa, debitera och förvalta garantiavgifter samt att – i förekommande fall – hantera ersättningsfall.

Regleringen avseende insättningsgarantin och investerarskyddet har sin utgångspunkt i varsitt EG-direktiv. Utifrån de minimikrav som fastställs i direktiven utformas de nationella garanti-systemen.

Premiepensionsmyndigheten

PPM:s verksamhet drivs inom ramen för det allmänna pensionssystemet som består av inkomst- och premiepension. PPM:s huvudsakliga uppgift är att hantera individuella konton för pensionsmedel i olika värdepappersfonder, att förvalta medlen i den traditionella försäkringen, att besluta om utbetalning av pensioner samt att informera om premiepensionssystemet. PPM ansvarar också för den tillfälliga förvaltningen av

avgiftsmedel. PPM leds av en styrelse med fullt ansvar inför regeringen. Myndighetens centrala förvaltning är lokaliserad till Stockholm. I Söderhamn bedriver PPM kundservice, pensionshandläggning och dokumenthanteringsverksamhet. Övriga delar av pensionssystemet administreras främst av Försäkringskassan.

15.4 Insatser

Statens internbank

Från och med 1 januari 2004 använder myndigheterna nya ramavtal för betalningsförmedlingstjänster där ersättningsformen float ersatts med avgifter. De nya avtalen ökar transparensen och konkurrensen i betalningssystemet vilket möjliggör förbättrad produktutveckling, lägre risker och lägre kostnader för staten.

I övrigt har Riksgäldskontoret under 2004 genomfört en rad olika aktiviteter som förbättrar kassahållningen i staten bl.a. ny modell för internstatliga betalningar, förbättrad uppföljning av statliga betalningar och nya avtal om betalkort och köpkort. Riksgäldskontoret söker även genom information och kommunikation stimulera myndigheter att effektivisera sin finansiella hantering, bland annat genom seminarieverksamhet och den årligt återkommande Finansdagen. Tidningen internbanksnytt informerar löpande om aktuella frågor och förhållanden.

Insättningsgarantinämnden

Regeringen tillsatte 2004 en utredning med uppdraget att göra en genomgripande översyn av systemen för insättningsgaranti och investerarskydd. Utredningen lämnade sitt betänkande (SOU 2005:16 Reformerat system för insättningsgaranti) i mars 2005. Betänkandet innehåller bl.a. förslag till ett reformerat garantisystem som i högre grad än i dag bygger på de principer som gäller för statens övriga garantigivning. Utredningen har även föreslagit att statens samtliga garantiverksamheter läggs i en och samma myndighet.

Under våren beslutade riksdagen om proposition Ändrade avgifter för insättningsgarantin (prop. 2004/05:92, bet. 2004/05:FiU25, rskr. 2004/05:226). I propositionen föreslogs att den

sammanlagda årliga avgiften som tas ut för insättningsgarantin låses fast på den nivå som i dag tillämpas, dvs. 0,1 procent av de garanterade insättningarna. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Syftet med ändringarna är att, fram till dess Insättningsgarantiutredningens förslag har hunnit leda till lagstiftning, undvika en höjning av garantiavgiften vid flytt av större bestånd av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet. Ett exempel på detta är Nordeas planerade ombildning till europabolag som innebär att Nordeas kunder i Danmark, Finland och Norge kommer att omfattas av den svenska insättningsgarantin. Enligt tidigare regler skulle en sådan ombildning innebära att avgiften för insättningsgarantin höjdes, inte bara för Nordea utan också för de andra instituten inom insättningsgarantisystemet.

Delvis mot bakgrund av de problem som uppmärksammats med anledning av Nordeas planerade ombildning till europabolag har det inom EU inletts en översyn av det EG-direktiv som ligger till grund för de europeiska insättningsgarantiordningarna. Den svenska regeringen har inom ramen för denna översyn aktivt arbetat för att regelverket skall anpassas till en allt högre grad av integration på de finansiella marknaderna inom EU.

IGN fick i regleringsbrevet för 2005 i uppdrag av regeringen att se över formerna för förvaltningen av de avgifter som tas ut för insättningsgarantin. Bakgrunden var att avkastningen i den förvaltningsmodell som IGN valt inte nått upp till uppställda mål.

IGN konstaterade i redovisningen av uppdraget att mot bakgrund av det icke tillfredsställande resultatet fanns skäl att ändra formerna för förvaltningen. Enligt beslut av nämnden förvaltas därför avgiftsmedlen sedan den 15 april 2005 av Kammarkollegiet, som fått i uppdrag att bedriva en passiv indexförvaltning (Fi2005/1351). Passiv indexförvaltning innebär att avgiftsmedlen placeras så att portföljsammansättningen blir densamma som för ett valt jämförelseindex.

Premiepensionsmyndigheten

Regeringen har inlett ett arbete med granskning av administrationskostnaderna inom ålderspensionssystemet. En del i översynen rör frågan om

att hitta en kostnadseffektiv myndighetsstruktur. Administrationen i dag är uppdelad på flera myndigheter, främst PPM och Försäkringskassan.

En utredning pågår med syfte att utvärdera premiepensionssystemets funktion inom ramen för pensionsreformens grundläggande principer och mål (dir. 2004:77). Utredaren skall bl.a. identifiera och lämna förslag avseende eventuella problem med den enskildes val och byte av fond, fondutbudets omfattning och avgifterna till fondförvaltarna. Uppdraget skall redovisas senast i oktober 2005.

15.5 Resultatbedömning

15.5.1 Resultat

Statens internbank

De statliga betalningarna uppgick till över 4 100 miljarder kronor 2004, en ökning med 2 procent sedan 2003. En ökad andel betalningar (85 procent) sker via de nya ramavtal som trädde i kraft den 1 januari 2004. Avtalen är tecknade med Föreningssparbanken, Nordea och SEB. Övriga betalningar sker via Danske bank, Svenska handelsbanken och Riksbanken som tillhandahåller tjänster som inte ingår i ramavtalen. Den enskilt största förändringen i de nya ramavtalen är att myndigheterna direkt faktureras för de betalningstjänster de utnyttjar. Detta har fått många myndigheter att anpassa sin efterfrågan av banktjänster till sina behov. Till exempel har antalet statliga bankkonton minskat med ca 20 procent.

Genomsnittlig kostnad för en statlig betalning var 1,47 kronor under 2004 med en stor spridning mellan ramavtalsbankerna. Exempelvis uppgick genomsnittskostnaden för en betalning via Nordea till 2,14 kronor vilket i stor utsträckning beror på att banken används som "allsortimentsbank" dvs. att vissa myndigheter uteslutande nyttjar Nordeas tjänster trots att vissa tjänster är billigare hos de andra ramavtalsbankerna. Den totala ersättningen till ramavtalsbankerna uppgick till 176 miljoner kronor 2004. För 2005 beräknas genomsnittskostnaden per betalning falla med 10 procent som följd av ökad ekonomisk rationalitet hos de myndigheter som använder systemet.

Under 2004 infördes en ny modell för omföringar mellan Riksgäldskontoret och myndigheternas konton. Modellen innebär en automatiserad hantering av lån, placeringar och anslag samt leder till besparingar då internttransaktioner inte längre behöver ske som betalningar via bankerna. Ett 70-tal myndigheter använder systemet hitintills.

Enligt den årliga kundenkäten ser myndigheterna positivt på kvaliteten och servicen i de produkter och tjänster som Riksgäldskontoret erbjuder; nöjd kundindex uppgick till 81 (av totalt 100) för 2004.

Insättningsgarantinämnden

Insättningsgarantin och investerarskyddet finansieras genom avgifter från de institut som omfattas av systemen.

Reglerna avseende avgiftsuttaget för insättningsgarantin ändrades den 1 juli 2005. Från och med detta datum gäller att den sammanlagda årliga avgiften skall uppgå till 0,1 procent av de garanterade insättningarna.

Avgifterna för 2005 fastställdes enligt de regler som gällde innan den 1 juli. Enligt dessa ska de sammanlagda årliga avgifterna uppgå till 0,1 procent av de garanterade insättningarna om de totala fonderade avgiftsmedlen överstiger 2,5 procent av de garanterade insättningarna. Om de fonderade avgiftsmedlen understiger 2,5 procent skall avgifter tas ut så att den nivån uppnås, dock lägst 0,1 procent och högst 0,3 procent av insättningarna.

I och med att de fonderade avgiftsmedlen i dagsläget överstiger den ovan angivna nivån hade avgiftsuttaget för 2005 blivit detsamma oavsett vilken regel som tillämpats.

De totala garanterade insättningarna uppgick vid utgången av år 2004 till 490 300 miljoner kronor. Enligt ovan nämnda huvudregel ger detta en avgift på 490,3 miljoner kronor. Avgifter togs dessutom ut för del av kalenderår 2004 för två banker och tio kreditmarknadsbolag som anslöts till systemet under det året. Sammanlagt uppgick detta avgiftsuttag till 55,6 miljoner kronor. Under förutsättning att inga ersättningsfall ägt rum tas avgifter för investerarskyddet enbart ut för att täcka nämndens kostnader för administrationen av skyddet. Ersättningsfall finansieras i efterhand av de institut som tillhör investerarskyddet. Den del avgiften för 2005 som

avser nämndens administrationskostnader uppgick till 486 163 kronor. Den del av avgiften som avser det ersättningsfall som IGN för närvarande hanterar är ännu inte fastställd.

I IGN:s uppdrag ingår att förvalta de avgifter som på förhand tas ut för att täcka framtida ersättningsfall inom insättningsgarantin. Marknadsvärdet på de förvaltade medlen uppgick den 30 juni 2005 till 15 300 miljoner kronor. Målet för förvaltningen är att uppnå en god avkastning samtidigt som riskspridning och betalningsberedskap upprätthålls. På IGN:s uppdrag har förvaltningen fram t.o.m. den 14 april 2005 skötts av tre externa förvaltare som har bedrivit en aktiv förvaltning inom ramen för nämndens fastställda placeringspolicy. Målet har varit att den genomsnittliga avkastningen från förvaltningen över rullande femårsperioder ska överträffa ett av nämnden fastställt jämförelseindex (OMRX-GOVT) med 0,25 procentenheter. Under 2004 blev förvaltningsresultatet 6,53 procent. Jämförelseindexet uppgick under samma period till 6,87 procent. Avkastningen hamnade således 0,34 procentenheter lägre än index för 2004. Sedan den aktiva förvaltningen togs i bruk har avkastningen överträffat index med 0,05 procentenheter.

Tabell 15.1 Resultat för kapitalförvaltningen, exkl. förvaltningskostnader

Procent			
Tidsperiod	Årsavkastning	Index	Differens
2004	6,53	6,87	-0,34
2003	4,43	4,37	+0,06
2002	7,20	7,70	-0,50
2001	3,91	3,25	+0,66
2000	8,45	8,53	-0,08
1999	0,99	0,58	+0,41
1998	9,55	9,34	+0,21
1997 07 31 – 2004 12 31	5,86	5,81	+0,05

Resultatet för de femårsperioder som varit möjliga att beräkna visar att den årliga avkastningen i genomsnitt legat under avkastningsmålet.

Tabell 15.2 Resultat rullande femårsperioder

Procent			
Tidsperiod	Årsavkastning	Index	Differens
2000–2004	6,10	6,14	-0,04
1999–2003	5,00	4,89	+0,11
1998–2002	6,02	5,88	+0,14

Under 2004 fick IGN sitt första ersättningsfall. Ett av värdepappersbolagen som omfattas av investerarskyddet försattes i konkurs. Orsaken till konkursen är att kundklientmedel har frånhänts bolaget. Utbetalning av ersättningar har ännu inte kunnat göras på grund av att det fortfarande är oklart hur mycket av investerarnas fordringar som har frånhänts bolaget. Handläggningen av ersättningsfallet kompliceras av att den del av bolagets verksamhet som ersättningsfallet avser har bedrivits i Italien och att vederbörlig bokföring saknas.

En viktig del i nämndens arbete är att samarbeta med företrädare för utländska ersättningssystem där gemensamma intressen finns. Detta gäller särskilt i de fall då eventuella ersättningsfall omfattas både av hemlandets och av värdlandets ersättningssystem. Nämnden söker löpande ökade kontakter med företrädare för utländska garantisystem. Under 2004 har nämnden arbetat för att få till stånd samarbetsavtal med insättningsgarantisystemen i Norge och Estland. Något nytt samarbetsavtal har dock inte slutits under året.

Premiepensionsmyndigheten

PPM har t.o.m. december 2004 betalat ut premiepension till 160 310 pensionssparare. Av dessa hade 8 procent valt att ta ut sin premiepension i form av traditionell försäkring, resterande som fondförsäkring. Antalet pensionerade pensionssparare och därmed antalet ansökningar om premiepension har ökat och kommer att öka. För att effektivare kunna hantera dessa stora volymer med ansökningar och beslut har PPM under 2004 startat driften av ett nytt ärendehanteringssystem.

Under 2004 ökade antalet fonder inom premiepensionssystemet något. Vid utgången av 2004 var 697 fonder fördelade på 84 förvaltare registrerade i systemet.

Tabell 15.3 Antal registrerade fonder och fondförvaltare den 31 december resp. år

År	Fonder	Fondförvaltare
2000	461	69
2001	597	81
2002	644	87
2003	664	85
2004	697	84

År 2000 fick 4,4 miljoner pensionssparare möjlighet att välja fonder, varav 3 miljoner gjorde ett aktivt val. Valen därefter har haft en betydligt lägre andel aktiva väljare, vilket kan förklaras med att de som kunnat välja är yngre och har därav mindre pengar att placera. Det skall dock noteras att en ickeväljare mycket väl kan göra ett medvetet val i vetskapen om att medlen placeras i Premiesparfonden, som förvaltas av Sjunde AP-fonden.

Tabell 15.4 Andelen aktiva väljare

Procent

År	Andel av väljarna
2000	67
2001	18
2002	14
2003	8
2004	9

Den 30 juni 2005 hade totalt ca 5,4 miljoner pensionssparare ett fondbesittande i premiepensions-systemet till ett marknadsvärde om 169 miljarder kronor, vilket motsvarade en genomsnittlig behållning på 31 000 kronor per sparare.

Tabell 15.5 Värde fördelat på fondkategori

Miljarder kronor

Fondkategori	Förvalt kapital den 30 juni 2005	Förvalt kapital den 31 dec. 2004	Förvalt kapital den 31 dec. 2003	Förvalt kapital den 31 dec. 2002
Aktiefonder	84,5	60,7	45,8	27,9
Blandfonder	6,6	5,1	4,0	2,6
Generationsfonder	20,6	15,2	11,6	8,2
Räntefonder	4,8	3,7	2,7	1,9
Premiesparfonden	52,8	40,1	29,8	18,6
Totalt	169,3	124,8	93,9	59,3

Fördelningen mellan de olika fonderna är helt och hållet ett val som pensionsspararna gör.

PPM kan genom information och kunskapsförmedling i viss mån söka påverka fördelningen. Trots att andelen aktiva val i dag är betydligt lägre i jämförelse med hur det var när verksamheten startade så ligger merparten av fondkapitalet utanför Premiesparfonden.

Premiepensionsspararen betalar två typer av avgifter, dels en årlig administrationsavgift till PPM på maximalt 0,3 procent av tillgodohavandet på kontot, dels en avgift till fondförvaltarna. Avgiften till fondförvaltarna uppgick till ca 1 miljard kronor 2004 exklusive transaktionskostnaderna. Av dessa har 476 miljoner kronor återförts till pensionsspararna som rabatt avseende 2004.

Av tabellen framgår omfattningen av administrationsavgiften.

Tabell 15.6 Avgifter som pensionsspararna betalar

År	Avgift i procent	Avgift i mnkr
2001	0,3	261
2002	0,3	234
2003	0,3	242
2004	0,27	331
2005	0,22	335

Uppbyggnaden av PPM har bl.a. finansierats genom lån hos Riksgäldskontoret. Den 31 december 2004 uppgick lånen till 1 697 miljoner kronor. Avsikten är att PPM:s lån skall vara helt amorterade inom en tjuugoårsperiod från det att PPM inledde sin verksamhet. Under denna tjuugoårsperiod kommer avgiften successivt att minska till omkring 0,4 %, bl.a. eftersom fondkapitalet i systemet ökar. Avgiftsintäkterna från pensionsspararna är numera myndighetens huvudsakliga finansieringskälla.

PPM fördelar årligen ut arvsvinster till premiepensionsspararnas konton. Ett belopp på 259 miljoner kronor fördelades till pensionsspararnas konton avseende 2004.

PPM ansvarar tillfälligt för förvaltningen av de preliminära avgiftsmedel som Försäkringskassan månadsvis överför till Riksgäldskontoret. När pensionsrätt för premiepension fastställs, vilket kan ske tidigast under året därpå, skall PPM föra över medel som motsvarar pensionsrätten samt avkastning till förvaltning i pensionsspararnas värdepappersfonder. I slutet av 2004 uppgick värdet av medlen i den tillfälliga förvaltningen till

44,7 miljarder kronor. För förvaltningen fastställer PPM en policy och ett jämförelseindex.

Premiepension i form av fondförsäkring innebär att medlen finns kvar i fonderna under hela pensionstiden. Den pension som utbetalas kan då både öka och minska. Premiepension i form av traditionell försäkring ger däremot en garanterad miniminivå på pensionen under hela pensionstiden. Återbäringsräntan för dem som hade valt traditionell försäkring uppgick i genomsnitt under 2004 till 4,8 procent och motsvarande under 2003 var 3,3 procent. PPM anlitar Kammarkollegiet för förvaltning av tillgångar inom den traditionella försäkringen. Värdet på de förvaltade tillgångarna uppgick till 94 miljoner kronor i slutet av 2004. Den kollektiva konsolideringsnivån (förhållandet mellan värdet på PPM:s tillgångar inom den traditionella försäkringen och värdet av de på pensionspararnas konton fördelade tillgångarna uppgick per den 31 december 2004 till 103,3 procent.

PPM och Försäkringskassan har redovisat några gemensamma regeringsuppdrag vilka syftat till att utveckla och effektivisera administrationen och informationen inom gemensamma delar. Myndigheterna har också inrättat ett s.k. myndighetsgemensamt program som ett led i strävan att bredda, fördjupa och vidareutveckla samarbetet.

PPM arbetar för närvarande med att utveckla en placeringsmodell vilket skall kunna utgöra en vägledning för pensionspararna. Modellen som skall vara internetbaserad skall kunna ge pensionspararna stöd vid valet av fondportföljer med olika fördelning mellan ränte- och aktiefonder.

PPM, Försäkringskassan och Statens Pensionsverk har också i samarbete med Sveriges Försäkringsförbund utarbetat en pensionsportal på Internet (minpension.se). Portalen skall kunna ge de försäkrade en samlad information i första hand om den allmänna pensionen och den kollektivavtalade tjänstepensionen. I ett senare skede skall även privat pensionsparande kunna redovisas.

Antalet pensionsparare som gjort fondbyten har ökat kontinuerligt sedan systemet infördes.

Tabell 15.7 Antal pensionsparare som gjort fondbyten uppdelat på kön

Kön	2001	2002	2003	2004
Man	48 136	79 522	113 257	162 779
Kvinna	34 135	62 467	96 430	139 108

Ungefär 300 000 pensionsparare gjorde åtminstone ett byte under 2004. Totalt genomfördes 639 731 fondbyten under 2004. PPM:s kontakter med pensionsparare har ökat med undantag för personliga telefonsamtal, vilket har sin förklaring i det generellt ökade användandet av Internet.

Tabell 15.8 PPM:s kontakter med pensionspararna fördelar sig enligt följande

Tjänst	2002	2003	2004
Samtal, personlig telefonservice	96 949	124 732	102 662
Inloggningar på personligt konto via telefon	175 769	175 358	187 351
Inloggningar på personligt konto via Internet	1 633 858	2 869 523	5 569 261

Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har inom ramen för administration av ålderspensionssystemet kostnader för administrationsuppgifter med direkt betydelse för premiepensionssystemets funktion. Dessa myndigheter och PPM har träffat en överenskommelse om principerna för hur kostnaderna skall fördelas. För 2005 har regeringen fastställt att PPM skall erlägga 57,6 miljoner kronor till de aktuella myndigheterna. Resterande delar av administrationskostnaderna av inkomstpensionssystemet bekostas genom utbetalning från AP-fonderna till de aktuella myndigheterna.

PPM har också som ett led i målet om kostnadseffektivitet (Fi2005/2327) haft som uppdrag att redovisa hur effektivisering bedrivs inom myndigheten samt vilka effekter detta kommer att medföra eller förväntas medföra. PPM har redovisat uppdraget och pekar på olika åtgärder som vidtagits bl.a. inom områden såsom styrning, samt verksamhets- och systemutveckling.

PPM beviljades under 2004 en särskild kredit på 200 miljoner kronor hos Riksgäldskontoret som skall användas för att täcka det temporära likviditetsbehovet som uppstår vid fondbyten. Krediten utnyttjas allt efter dagligt behov. Behovet av denna kredit har ökat och har nyligen efter riksdagens godkännande höjts till 750 miljoner

kronor. Prognosen visar att behovet av denna kredit ytterligare kommer att öka i framtiden. De främsta faktorerna som styr behovet av denna kredit är antalet fondbyten under en enskild handelsdag och eventuella avvecklingar av fonder. Antalet fondbyten har ökat och är särskilt omfattande vid vissa tidpunkter. PPM har i enlighet med ett regeringsuppdrag redovisat det framtida behovet av denna kredit (Fi2005/2739).

15.5.2 Analys och slutsatser

Statens internbank

Regeringen anser att de uppställda målen för verksamheterna inom Statens internbank har uppfyllts. Gjorda insatser har inte bara lett till ökad kvalitet och säkerhet i statens finansiella hantering utan även inneburit besparingar och effektiviseringar i statens betalningar. Exempelvis har de nya ramavtal som trädde i kraft 2004 inneburit en rad fördelar för den statliga betalningshanteringen och beräknas därutöver, vid ett rationellt utnyttjande av avtalen, ha en framtida besparingspotential på flera tiotals miljoner kronor.

Riksgäldskontoret har även under 2004 för tjänstfullt fortsatt att utveckla statens betalningssystem, bl.a. genom att utveckla statens hantering av valutasäkring och genom att pröva nettokonton i betalningssystemet. I årliga enkäten till internbankens kunder uppgick andelen nöjda kunder till 81 procent vilket regeringen anser vara fullt tillfredställande.

Insättningsgarantinämnden

IGN har redovisat verksamheten i enlighet med uppställda krav. Målen för verksamheten har i allt väsentligt uppnåtts.

Det kan dock konstateras att den aktiva förvaltningen av avgiftsmedlen fram till årsskiftet 2004/2005 inte har uppvisat tillfredställande resultat. Med anledning av förvaltningsresultatet har IGN emellertid under innevarande verksamhetsår beslutat om att övergå till en passiv förvaltning av avgiftsmedlen. Regeringen anser att de åtgärder IGN vidtagit är tillfredsställande och i linje med de mål som gäller för verksamheten.

I det aktuella ersättningsfallet har ännu inga ersättningar betalats ut. Även om målet för verk-

samheten innefattar en snabb hantering av ersättningsfall bedömer regeringen att IGN i stort uppfyller målet.

Förslagen i betänkandet om reformerat system för insättningsgaranti (SOU 2005:16) har remissbehandlats (Fi2005/1477) och bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Premiepensionsmyndigheten

PPM har redovisat verksamheten i enlighet med uppställda krav. Verksamheten har kunnat genomföras utan störningar och PPM har i allt väsentligt nått upp till ställda mål.

Det är av central betydelse att PPM:s verksamhet bedrivs med största möjliga effektivitet. Kostnaderna för fondförvaltning och myndighetsadministration har betydelse för den pension som senare utges. Även små årliga kostnader innebär över tiden en märkbar reducering av den slutliga pensionen. Det är därför viktigt att det arbete som bedrivs inom PPM avseende kostnadsreduceringar ges hög prioritet i syfte att värna pensionsspararnas bästa.

Den nuvarande uppdelningen mellan Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten ställer stora krav på samarbete för en sammanhållen pensionshantering. För att förbättra samarbetet har regeringen vid olika tillfällen gett myndigheterna gemensamma uppdrag i syfte att förbättra samarbetet. Två myndigheter innebär dock alltid en gränsdragning och det har också visat sig svårt att få detta att fungera helt tillfredsställande. Att samordna nuvarande organisation så att pensionshanteringen blir mer sammanhållen kan medföra fördelar. Inom ramen för regeringens arbete med översyn av administrationskostnaderna inom pensionssystemet finns därför skäl att utvärdera myndighetsstrukturen genom en analys av den nuvarande strukturens för- och nackdelar, samt genom en analys av möjligheter till och effekter av andra former som kan vara mer ändamålsenliga sett ur perspektivet pensionärernas bästa. Regeringen avser därför att ge en särskild utredare i uppdrag att utvärdera den administrativa strukturen. Utredaren skall också vid behov lämna förslag till ändringar.

Inom ramen för regeringens granskning av administrationskostnaderna för ålderspensionssystemet har även frågan om kostnaderna inom PPM aktualiserats. När riksdagen beslutade om

att införa ett premiepensionssystem anfördes bl.a. att det i hög grad var angeläget med en kontroll av PPM:s kostnader (prop.1997/98:151). Vidare anges i propositionen att regeringen, på samma sätt som gäller för annan statlig verksamhet som finansieras med avgifter utanför statsbudgeten, skall kontrollera och följa upp verksamheten. PPM:s verksamhet finansieras inte med anslag på statsbudgeten och blir därför inte med automatik föremål för den prövning som en budgetprocess inom staten innebär. Eftersom försäkringen är obligatorisk, kan inte heller pensionsspararna reagera effektivt mot ett högt kostnadsläge. PPM:s verksamhet skall över tiden finansieras med årliga avgifter som dras från tillgodohavandena på spararnas konton, som högst får uppgå till 0,3 procent. Det faktiska avgiftsuttaget har fr.o.m. 2004 varit lägre bl.a. mot bakgrund av att fondkapitalet ökat. För att nå en bättre kostnadskontroll över PPM:s kostnader avser regeringen att inför nästkommande budgetår besluta om maximinivåer för olika delar av PPM:s driftkostnader.

Regeringen kommer också noga att följa utvecklingen av de utgifter som PPM bekostar för administration av premiepensionssystemet vid andra myndigheter.

PPM:s verksamhet i Söderhamn bör bedrivas så att befintliga resurser används effektivt. PPM bör regelbundet också pröva om ytterligare funktioner av myndighetens verksamhet kan placeras i Söderhamn.

Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid

Regeringens förslag: Starten för premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid flyttas fram till 2008.

Ärendet och dess beredning: PPM skall inom ramen för premiepensionssystemet, enligt lag, erbjuda pensionssparare möjlighet att under tiden före pension teckna ett efterlevandeskydd för sin familj.

PPM har gjort en bedömning av den ekonomiska risken i premiepensionens efterlevande-

skydd före pensionstid. Bedömningen mynnade ut i konstaterandet att riskerna för ett betydande ekonomiskt underskott för skyddet är så stora att det finns anledning att, innan reglerna börjar tillämpas, utreda om och i så fall på vilka villkor ett efterlevandeskydd före pensionstid bör erbjudas inom premiepensionssystemet. Riksdagen har därför beslutat att flytta fram införandet av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid. Det senaste beslutet om senareläggning innebär att skyddet skall träda i kraft den 1 januari 2007.

Finansdepartementet remitterade, efter samråd med Genomförandegruppen (arbetsgruppen med representanter för de riksdagspartier – s, m, fp, kd och c – som står bakom pensionsöverenskommelsen från 1994), i januari 2005 en promemoria med förslag till ett förnyat efterlevandeskydd (Fi2001/4111). Remisstiden har löpt ut.

Förslaget om att nu på nytt senarelägga starten för efterlevandeskyddet har beretts med Genomförandegruppen. Vid beredningen av ärendet har PPM, Försäkringskassan, Finansinspektionen och Sveriges Försäkringsförbund beretts tillfälle att lämna synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Beredningen av ärendet om premiepensionssystemets efterlevandeskydd pågår inom Regeringskansliet. Beredningen av frågan hinner inte avslutas inom den tidsram som krävs för att PPM inom rimlig tid och till rimlig kostnad skall kunna anpassa sina tekniska system till att hantera också ett efterlevandeskydd före pensionstid redan per den 1 januari 2007. Det finns därför skäl att överväga en senareläggning av starten. För detta talar också att utredningen om premiepensionssystemets funktion (dir. 2004:77), som skall lämna sitt betänkande senast den 31 oktober 2005, kan komma att påverka systemets utformning.

Regeringen föreslår därför i samråd med Genomförandegruppen att starten för ett efterlevandeskydd före pensionstid inom premiepensionssystemet bör senareläggas ytterligare ett år. Som en följd av detta bör också den ”extra” möjlighet för pensionssparare som fyllt 50 år att gå in i efterlevandeskyddet när systemet startar flyttas fram till början av 2008.

16 Internationella finansiella institutioner

16.1 Omfattning

Internationella finansiella institutioner omfattar anslagsmässigt en kompletterande inbetalning för kapitalhöjning i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) samt medlemsavgift till Europarådets utvecklingsbank (CEB). Till området hör även åtaganden gentemot andra internationella institutioner såsom Världsbanken (IBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB) och Nordiska investeringsbanken (NIB).

Genom åren har flera olika insatser och anslag avseende skilda internationella finansiella institutioner förekommit i statsbudgeten för särskilda finansierings- och garantiåtaganden. Dessa åtaganden har bl.a. avsett såväl klart tidsbegränsade bidrag (inbetalningar) till institutionernas grundkapital som långsiktiga nationella garantiåtaganden.

16.2 Mål

Inom ramen för de internationella finansiella institutionernas verksamhetsmandat bedrivs ett arbete med att främja ekonomisk utveckling och stabilitet i vid bemärkelse. Utöver sina direkta finansiella åtaganden bidrar institutionerna bl.a. med rådgivning och analys.

16.3 Insatser

Utifrån de mål och den allmänna inriktning av det svenska agerandet som fastlagts präglas arbe-

tet avseende de internationella finansiella institutionerna av att utarbeta och verka för svenska ståndpunkter i de organ och styrprocesser som har upprättats.

Institutionernas agendor påverkas i allt högre grad av det ökade internationella utbytet – globaliseringen. Internationella systemfrågor har härmed fått ökad uppmärksamhet och prioritet.

Inom EBRD har Sverige verkat för en expansion av bankens verksamhet österut samtidigt som aktiviteten i de mer avancerade transitionsländerna består så länge behov finns. Andra viktiga frågor har varit att driva på bankens arbete inom miljö- och kärnsäkerhetsområdet.

Sverige verkar i CEB:s styrande organ för att bankens kreditgivning till låntagare i Central- och Östeuropa skall ges ökad vikt.

Sverige deltar även i ett antal andra multilaterala finansiella institutioner, där verksamheten delvis är parallell med den som bedrivs i ovan behandlade institutioner. Dessa är bl.a. Internationella valutafonden (IMF), Internationella utvecklingsfonden (IDA), Internationella finansieringsbolaget (IFC), Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB), Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) och Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB). Vissa av dessa institutioner behandlas under utgiftsområde 7, Internationellt bistånd.

16.4 Resultat

I linje med en långsiktig plan för att höja kapitalet i EBRD har Sverige under 2005 betalat in cirka 6,3 miljoner euro. Sveriges sista inbetalning av den kapitalhöjning som beslutades 1997 var

planerad att genomföras under 2005. På grund av en stigande valutakurs kunde dock betalningen inte ske fullt ut. Den återstående inbetalningen av kapitalhöjningen kommer att göras med 36 640 euro/år under 2006–2009. Expansionen av bankens verksamhet österut har fortsatt med inriktning mot de fattigaste medlemsländerna i Centralasien och södra Kaukasus. Vidare har EBRD aktivt bedrivit miljö- och kärnsäkerhetsarbete i framför allt Ryssland och Ukraina.

Anslutningen av EU:s nya medlemsstater till EIB har lett till att bankens grundkapital ökat. Sveriges del av kapitalet är oförändrad 4 901 miljoner euro. Eftersom det totala kapitalet ökat har Sveriges andel av detta emellertid minskat till 2,99 procent (från tidigare 3,27 procent).

NIB har kunnat uppvisa en god och stabil avkastning på det insatta kapitalet. Detta har

möjliggjort årliga utdelningar till ägarna. NIB är den enda av de internationella finansiella institutionerna som ger utdelning och har över åren givit en tämligen jämn utdelning. För 2004 uppgick utdelningen till Sverige till 20,9 miljoner euro.

Vad beträffar CEB antogs under 2004 ett femårigt utvecklingsprogram där ett viktigt inslag är att en ökad andel av lånen skall ges till låntagare i Central- och Östeuropa.

För en mer utförlig beskrivning av verksamheten i de internationella finansiella institutionerna hänvisas till regeringens Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna under 2003/04 (skrivelse 2004/05:54).

17 Tillsyn av spelmarknaden

17.1 Omfattning

Tillsyn av spelmarknaden omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är central förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn av spelmarknaden. I detta ingår bl.a. åtgärder för att motverka illegalt spel och utfärdande av förelägganden samt yttranden till domstol. Lotteriinspektionen ansvarar även för utbildning och information, bl.a. till handläggare hos länsstyrelser och kommuner. Inspektionen skall också informera regeringen om utvecklingen på spelmarknaden såväl nationellt som internationellt.

17.2 Mål

Målet för spelpolitiken är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

17.3 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att bedriva en ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad.

Statens ansvar är att säkerställa att de oönskade effekterna av anordnandet av lotterier och

spel i form av spelberoende m.m. blir så små som möjligt. Staten ansvarar också för att bevaka att olagligt spel begränsas i möjligaste mån. Staten skall därför möjliggöra för de nationella aktörerna att erbjuda spel under sådana former att risken för spelberoende och andra negativa sociala konsekvenser begränsas.

17.4 Insatser

Tillståndsgivning till lotterier sker för närvarande på både kommunal, regional och riksnivå. Tillstånd ges av kommuner, länsstyrelser, Lotteriinspektionen och regeringen.

Sedan den 1 januari 2005 ansvarar Lotteriinspektionen även för tillståndsgivning och tillsyn beträffande så kallade förströelseautomater enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Under 2004 har den nya uppgiften medfört arbete med att bl.a. utveckla administrativa rutiner.

Ett pågående utvecklingsarbete syftar till att ta fram en tillsynsstrategi som skall tillämpas för all tillsynsverksamhet inom myndigheten. Ett resultat av arbetet är att Lotteriinspektionens tillsyn i större utsträckning än tidigare har kommit att omfatta bestämmelser av social skyddscharakter såsom åldersgränser och kreditförbud, och att även anordnarnas ombud är föremål för tillsynsinsatser. I likhet med tidigare år har central tillsyn, bl.a. i form av åtgärder mot misstänkta överträdelser av lotterilagens främjandeförbud samt åtgärder mot misstänkt olagliga lotterier och spel, utgjort en väsentlig del av inspektionens arbete. Sammanlagt genomfördes 5 735 kontroller under 2004, vilket är en minskning med

6 procent från föregående år. Denna minskning förklaras av att tillsynen avseende illegalt automatspel var särskilt omfattande under 2003 på grund av genomförandet av regeringsuppdrag.

Regeringsrätten har i oktober 2004 i två principiellt viktiga domar bl.a. slagit fast att den svenska spelregleringen är i överensstämmelse med EG-rätten (RÅ 2004 ref 95 resp. 96). Domarna, som tillsammans med övriga processer har tagit relativt stora resurser i anspråk hos Lotteriinspektionen, har förbättrat förutsättningarna för myndigheten att vidta åtgärder mot såväl illegalt spel som otillåtet främjande.

Lotteriinspektionens arbete med föreskrifter och allmänna råd har varit mindre omfattande under 2004. Myndigheten har utfärdat föreskrifter för bingospel samt tagit fram riktlinjer för villkor för förströelseautomatspel.

Samtliga tillstånd till värdeautomatspel har omprövats under hösten. Beslut har fattats i ca 2 600 ärenden. Antalet ansökningar om s.k. EMV-lotterier, dvs. lotterier över Internet var fortsatt relativt lågt (sex stycken). Handläggningstiderna för dessa ärenden är långa, vilket förklaras av att kompletteringar varit nödvändiga och att lotterikoncepten ofta förändras under handläggningen.

I maj 2004 har regeringen tillkallat en särskild utredare med uppdrag att se över lagstiftningen inom spel- och lotteriområdet (dir. 2004:76). Uppdraget skall redovisas senast den 15 december 2005.

17.5 Resultatbedömning

17.5.1 Resultat

Spelmarknaden

De huvudsakliga aktörerna på den svenska spel- och lotterimarknaden är AB Svenska Spel, AB Trav och Galopp (ATG) och folkrorelserna. Folkrorelserna är en samlad benämning för ideella föreningar som bedriver allmännyttig verksamhet. AB Svenska Spel är ett helägt statligt bolag. ATG ägs av Svenska Travsportens Centralförbund och Svenska Galoppförbundet.

AB Svenska Spel bedriver bl.a. vadhållning på idrottstävlingar och hundkapplöpningar, automatspel och lotterier. ATG bedriver vadhållning på hästkapplöpningar. Folkrorelserna bedriver lotterier och bingospel.

Den svenska reglerade spelmarknaden omsatte 2004 cirka 36,6 miljarder kronor och de största spelformerna är vadhållning, lotterier, automatspel och bingospel. AB Svenska Spel och ATG är de största aktörerna med marknadsandelar om cirka 55 respektive 29 procent. Folkrorelsernas andel uppgår till cirka 13 procent. Hushållens spelutgifter uppvisar små förändringar över de senaste tio åren. I genomsnitt använder hushållen drygt 1 procent av den disponibla inkomsten på spel och lotterier, eller i genomsnitt ca 1 700 kronor per person. Marknadens utveckling de senaste fem åren framgår av nedanstående tabell. Denna statistik inkluderar inte spel hos anordnare som är etablerade utom landet. Enligt olika uppskattningar omsätter sådant spel flera miljarder kronor.

Tabell 17.1 Spel- och lotterimarknadens utveckling

Miljarder kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Omsättning före utbetalda vinster	32,2	33,3	35,1	36,2	36,6
Omsättning efter utbetalda vinster	14,0	15,1	14,3	14,7	15,1

Källa: Lotteriinspektionen

Internationellt har utvecklingen präglats av en ökning beträffande Internetpoker och vadslagning-börser. Även i Sverige har intresset ökat för dessa spelformer, som tillhandahålls över Internet av anordnare etablerade utomlands. Även när det gäller traditionell poker märks ett ökat intresse.

När det gäller utvecklingen på spelmarknaden hittills under 2005 kan följande noteras.

AB Svenska Spel redovisar en liten ökning av omsättningen, med undantag för sportspelen som minskar något. Värdeautomatspelet ökar något, men inte alls i samma takt som under åren före 2003. Casino Cosmopols omsättning fortsätter att öka.

ATG:s totala omsättning minskar något, vilket förklaras av att banspelet går tillbaka medan ombuds- och Internetspelet däremot ökar.

Folkspels samtliga produkter inklusive Bingo-lotto minskar kraftigt. Rikslotterianordnarna IOGT-NTO och A-lotterierna noterar mindre förändringar.

Internetspelet utgör fortfarande en relativt liten andel av omsättningen hos de svenska lotterianordnarna. Den internationella konkurrensen på den svenska spelmarknaden har ökat främst genom spel över Internet.

Tillsynen av spelmarknaden

Liksom under tidigare år har en väsentlig del av Lotteriinspektionens tillsyn utgjorts av åtgärder mot illegalt spel och misstänkta överträdelse av lotterilagens främjandeförbud. Åtgärderna tar relativt stora resurser i anspråk, i synnerhet som domstolsprocesser ofta följer på åtgärderna. Genom de prejudicerande domar som meddelades av Regeringsrätten klagades att den svenska regleringen är i överensstämmelse med EG-rätten, något som mycket ofta har ifrågasatts.

Vad gäller illegalt automatspel tycks inspektionens tillsynsverksamhet ha liten effekt. Här måste dock framhållas att myndighetens möjligheter att beivra denna brottsliga verksamhet är begränsade. Det är i stället polisen, bl.a. genom sina möjligheter att använda tvångsmedel, som har de bästa förutsättningarna – och det primära ansvaret – för att stävja det illegala automatspelet. Från och med den 1 januari 2005 har tillståndsgivningen och tillsynen avseende s.k. förstörelseautomater överförts till Lotteriinspektionen som ett led i att komma tillrätta med de problem som råder på området.

När det gäller överträdelse av lagstiftningen i övrigt kan konstateras att pyramidspelet tycks

ha minskat något i omfattning jämfört med 2003.

Vad gäller tillsynen över lotterier som bedrivs med tillstånd arbetar Lotteriinspektionen med utvecklandet av en ny tillsynsstrategi. Hittills har detta arbete bl.a. resulterat i att tillsynen i större utsträckning än tidigare har kommit att omfatta bestämmelser av social skyddskaraktär såsom åldersgränser och kreditförbud, och att även anordnarnas ombud numera är föremål för tillsynsinsatser.

17.5.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionen under året har bidragit till upprätthållandet av en sund spelmarknad där sociala skyddshänsyn, konsumentintressen och risk för bedrägerier beaktats. Myndighetens utveckling av tillsynsverksamheten bör medverka till att dessa målsättningar kan uppnås i ännu högre grad fortsättningsvis. Budgetförslag för anslaget 2:1 *Lotteriinspektionen* redovisas i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

18 Budgetförslag

18.1 2:1 Finansinspektionen

Tabell 18.1 Anslagsutveckling för 2:1 Finansinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Resultat
2004	Utfall	180 272	Anslags-sparande	-782
2005	Anslag	176 901 ¹	Utgifts-prognos	174 753
2006	Förslag	187 756		
2007	Beräknat	188 357 ²		
2008	Beräknat	191 738 ²		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21).

² Motsvarar 185 297 tkr i 2006 års prinsnivå.

Finansinspektionen är central förvaltningsmyndighet för tillsyn, reglering och tillståndsprövning av finansiella företag och marknader. Finansinspektionen anvisas årligen ett ramanslag.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 18.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	192 722	23 909	201 322	15 309
Prognos 2005	199 000	39 000	205 000	33 000
Budget 2006	194 000	23 000	227 000	-10 000

Baserat på kostnaderna för verksamheten tar Finansinspektionen ut en årlig avgift från företagen under tillsyn. Avgiftsintäkterna förs till inkomsttitel på statsbudgeten. Finansinspektionen tar också ut förseningsavgifter och sanktionsavgifter vilka också förs till inkomsttitel. Från år 2003 fanns ett ackumulerat underskott

som påverkade uttaget av de årliga avgifterna under 2004.

Därutöver tar Finansinspektionen ut avgifter också för prövning av anmälningar och ansökningar om tillstånd vilka disponeras av inspektionen. Avgifterna tas ut enligt principen om full kostnadstäckning. Därutöver utges ersättning från andra myndigheter för utförd service och medverkan avseende uppgifter inom området för civil beredskap. Avgifter för prövning av ärenden tas ut i samband med att ett ärende lämnas in till Finansinspektionen. De högre intäkterna 2005 förklaras av ärenden inlämnade 2005, men där inspektionen kommer att utföra det huvudsakliga arbetet först under 2006.

Regeringens överväganden

Tabell 18.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:1 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	178 401	178 401	178 401
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 476	6 480	9 799
Beslut	13 430	11 152	11 352
Överföring till andra anslag	-7 551	-7 676	-7 814
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	187 756	188 357	191 738

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 1 070 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för för-

valtnings- eller investeringsändamål. Medel förs också till anslaget för Ekobrottsmyndigheten som ett led i en tidigare beslutad reform.

För att Finansinspektionen skall kunna klara de utökade kraven föreslås en förstärkning med 14,5 miljoner kronor 2006, varav 12 miljoner utgör en permanent nivåhöjning. I samband med förra årets budgetproposition gjordes en tillfällig förstärkning med 5 miljoner kronor. Medlen som nu föreslås tillföras skall användas till förstärkningar av tillsyn och reglering inom främst följande områden finansiella konglomerat, penningtvätt, försäkringsförmedling, tjänstepensionsinstitut, marknadsmissbruk och prospekt. Därutöver tillförs tillfälliga medel för att nödvändig systemutveckling skall kunna genomföras.

Finansinspektionens aktiva medverkan avseende civil beredskap och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred inom samverkansområdet Ekonomisk säkerhet (under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet) skall ges fortsatt prioritet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 187 756 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 188 357 000 kronor och för 2008 till 191 738 000 kronor.

18.2 2:2 Insättningsgarantinämnden

Tabell 18.4 Anslagsutveckling för 2:2 Insättningsgarantinämnden

Tusental kronor				
2004	Utfall	6 445	Anslags-sparande	1 909
2005	Anslag	7 518	Utgifts-prognos	7 417
2006	Förslag	7 590		
2007	Beräknat	7 740 ¹		
2008	Beräknat	7 914 ¹		

¹ Motsvarar 7 590 tkr i 2006 års prisnivå.

Insättningsgarantinämnden administrerar de statliga ersättningssystemen insättningsgarantin och investerarskyddet. Nämnden anvisas årligen ett ramanslag för verksamhetens utgifter för förvaltningen. Motsvarande belopp avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel i statsbudgeten. Resterande avgiftsmedel placeras på räntekonto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten.

Tabell 18.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	6 548	–	6 445	103
Prognos 2005	5 398	–	7 417	-2 019
Budget 2006	8 464	–	7 590	874

¹ Beloppet motsvaras normalt av föregående års anslagsförbrukning.

Regeringens överväganden

Tabell 18.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:2 Insättningsgarantinämnden

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005	7 518	7 518	7 518
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ¹	117	268	443
Beslut	-45	-46	-47
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	7 590	7 740	7 914

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 45 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 7 590 000 kronor. För 2007 beräknas anslaget till 7 740 000 kronor och för 2008 till 7 914 000 kronor.

18.3 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader

Tabell 18.7 Anslagsutveckling för 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader

Tusental kronor				
2004	Utfall	266 846	Anslags-sparande	17 204
2005	Anslag	265 576	Utgifts-prognos	262 008
2006	Förslag	267 805		
2007	Beräknat	273 255 ¹		
2008	Beräknat	279 603 ¹		

¹ Motsvarar 267 085 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras för löne-, systemutvecklings-, lokal- och övriga förvaltningskostnader. Anslaget disponeras även för att täcka omkostnader i upplåningen och låneförvaltningen samt kostnader för samtliga verksamheter inom statens internbank.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Från och med 2002 hanteras samtliga garantier utställda av Riksgäldskontoret i enlighet med den nya garantimodellen. Garantiverksamheten finansieras med riskbaserade avgifter som betalas av garantiobjektet, eller efter beslut av riksdagen, över statsbudgeten om det är fråga om subventioner. Avgifterna, liksom återvinningar på regressfordringar efter infrianden, förs till en garantireserv på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Garantireserven skall på sikt täcka förväntade infrianden och administrativa kostnader.

Garantireserven konsolideras med statens finanser i övrigt. Det innebär att influtna avgifter avräknas direkt mot statens upplåningsbehov. Någon verklig fondering sker inte utan effekten är att statsskulden blir i motsvarande mån mindre och statens löpande räntekostnader reduceras därigenom. Garantireserven i Riksgäldskontoret är således inte någon öronmärkt reserv med medel tillgängliga vid ett eventuellt infriande av en garanti. Infriandet belastar garantireserven, men det är enbart en redovisningsfråga. Pengarna hämtas i praktiken in genom statlig upplåning.

Garantiverksamheten uppvisade ett underskott på 932 miljoner kronor 2004. Underskottet beror dels på minskade reservationer för förväntade förluster i garantiverksamheten (931 miljoner kronor), dels på de nedskrivningar som gjorts i Riksgäldskontorets kreditportfölj (2 010 miljoner kronor).

Administrationskostnaderna förväntas öka något jämfört med 2004 till ca 30 miljoner kronor i år och nästa år.

Tabell 18.8 Budget för Riksgäldskontorets garantiverksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Förändring i reservering för framtida garanti-förluster	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	246 278	-2 109 445 ¹	930 800	-932 367
Prognos 2005	237 863	29 405	–	208 458
Budget 2006	260 499	30 065	–	203 434

¹ Inkluderar kostnader för omvärdering för lån med kreditrisker med 2 010 000 tkr

Från och med 2003 finansieras samtliga verksamheter inom avdelningen Statens internbank via förvaltningskostnadsanslaget. Avgifter skall dock tas ut avpassade för att användas som styrmedel för att effektivisera den finansiella verksamheten inom staten. Vidare är det också möjligt att ta ut avgifter för att undvika subventionering av kunder som inte är myndigheter eller av verksamheter inom andra samhällssektorer än den statliga. De avgifter som Riksgäldskontoret tar ut inlevereras till inkomsttitel 2557 Avgifter till statens internbank i Riksgäldskontoret.

Tabell 18.9 Budget för in- och utlåningsverksamheten i statens internbank i Riksgäldskontoret

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004 ¹	9 204	–	9 270	-66
Prognos 2005	7 000	–	7 000	0
Budget 2006	7 000	–	7 000	0

¹ In- och utlåningsverksamheten anslagsfinansieras fr.o.m. 2003. Intäkterna förs på inkomsttitel.

De kostnader som förväntades täckas av avgiftsintäkter uppgick till knappt 9,3 miljoner kronor för 2004.

Regeringens överväganden

Tabell 18.10 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	265 576	265 576	265 576
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	3 822	9 304	15 690
Beslut	-1 593	-1 625	-1 663
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	267 805	273 255	279 603

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 1 593 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 267 805 000 kronor. I anslaget ingår pris- och löneomräkning med 3 822 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 273 255 000 kronor och 2008 till 279 603 000 kronor.

18.4 2:4 Bokföringsnämnden

Tabell 18.11 Anslagsutveckling för 2:4 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	7 161	1 303
2005	Anslag	8 153	8 043
2006	Förslag	8 291	
2007	Beräknat	8 423 ¹	
2008	Beräknat	8 567 ¹	

¹ Motsvarar 8 291 tkr i 2006 års prislivå.

Bokföringsnämnden är statens expertorgan avseende redovisningsfrågor. Nämnden utfärdar kompletterande normgivning, biträder Regeringskansliet i redovisningsfrågor och yttrar sig över författningsförslag m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 18.12 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:4 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	8 153	8 153	8 153
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	187	320	465
Beslut	-49	-50	-51
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	8 291	8 423	8 567

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 49 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 8 291 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 8 423 000 kronor och för 2008 till 8 567 000 kronor.

18.5 2:5 Avsättning för garantiverksamhet

Tabell 18.13 Anslagsutveckling för 2:5 Avsättning för garantiverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	1 400	0
2005	Anslag	1 400	1 392
2006	Förslag	1 400	
2007	Beräknat	1 400	
2008	Beräknat	1 400	

Anslaget avser garantiavgift för Sveriges Hus i Sankt Petersburg. Då anslaget 2:5 Insatser i internationella finansiella institutioner upphör vid utgången av 2005, föreslås detta anslagsändamål vidgas till att i enlighet med garanti-modellen även kunna belastas om garantier till internationella finansieringsinstitut behöver infrias.

Regeringens överväganden

Tabell 18.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:5 Avsättning för garantiverksamhet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	1 400	1 400	1 400
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	–	–	–
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	1 400	1 400	1 400

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 1 400 000 kronor. För 2007 och 2008 beräknas samma belopp.

18.6 2:6 Finansmarknadsrådet

Tabell 18.15 Anslagsutveckling för 2:6 Finansmarknadsrådet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	–	–	–
2005	Anslag	1 000	0
2006	Förslag	1 016	
2007	Beräknat	1 032 ¹	
2008	Beräknat	1 050 ¹	

¹ Motsvarar 1 016 tkr i 2006 års prisnivå.

Ett Finansmarknadsråd föreslogs inrättas i budgetpropositionen för 2005 men har av verksamhetsmässiga och statsfinansiella skäl ännu inte inrättats.

Regeringens överväganden

Tabell 18.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 2:6 Finansmarknadsrådet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005	1 000	1 000	1 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ¹	22	38	56
Beslut	-6	-6	-6
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	1 016	1 032	1 050

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Rådet bör påbörja sin verksamhet under 2006. Rådets interna verksamhet bör finansieras över statsbudgeten.

Anslaget minskas med 6 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 1 016 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 1 032 000 kronor och för 2008 till 1 050 000 kronor.

18.7 Premiepensionsmyndigheten

Premiepensionsmyndighetens (PPM) verksamhet finansieras främst med avgifter från pensionssparare. Vidare medges lån hos Riksgäldskontoret för rörelsekapitalbehov och för investeringar i anläggningstillgångar. Därutöver har PPM en rörlig kredit för att kunna sköta handeln med fondandelar. Utgifterna uppgick till 335 miljoner kronor 2004.

Tabell 18.17 PPM:s kreditnyttjande

Tusental kronor

	Akkumulerad utnyttjad ram 2004-12-31	Akkumulerad ram 2005 (prognos)
Rörelsekapital	1 696 932	1 624 000
Anläggningstillgångar	113 236	114 000

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Delar av utgifterna för PPM:s administration täcks från och med oktober 2000 med avgifter som tas ut från pensionsspararna. Avgiften som tas ut får högst uppgå till 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensions-spararnas konton.

Tabell 18.18 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras
Utfall 2003	241 689
Utfall 2004	330 663
Prognos 2005	335 000
Budget 2006	351 000

Regeringens överväganden

Regeringen avser att i regleringsbrev för budgetåret 2006 avseende Premiepensionsmyndigheten ange den maximala nivån för myndighetens driftskostnader.

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 3 000 000 000 kronor för att tillgodose Premiepensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

Skälen för regeringens förslag: PPM bör, i likhet med vad som gäller i dag, medges en rörlig fondhandelskredit för 2006. PPM:s behov av denna kredit kan variera kraftigt mellan de olika handelsdagarna. Behovet av denna kredit har ökat och krediten bör därför höjas. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret

omfattande högst 3 000 miljoner kronor. Ett bemyndigande finns för innevarande år som omfattar 750 miljoner kronor. Denna nivå fastställdes av riksdagen i samband med tilläggsbudget 1 (prop. 2004/2005:100).

Mot bakgrund av att PPM:s kreditbehov för fondhandel ökat påtagligt beslutade regeringen den 3 mars 2005 att ge PPM i uppdrag att i samråd med Riksgäldskontoret redovisa de faktorer som påverkar behovet av den särskilda krediten. Kreditbehovet uppstår till följd av den dagliga fondhandeln genom pensionsspararnas fondbyten samt PPM:s innehav av fondandelar. Innan PPM genomför extern handel (dvs. handel mot respektive fondförvaltare) sammanräknas internt hos PPM alla pensionssparares enskilda köp- och säljorder brutto per fond. I den mån en köporder kan avräknas mot en säljorder i samma fond sker endast en intern transaktion mot PPM:s handelslager. PPM:s handelslager består av ett litet innehav av fondandelar i respektive fond och syftet är att undvika transaktionskostnader vid små handelsposter. Sedan PPM:s verksamhet inleddes har en tydlig ökning av antalet fondbyten kunnat iakttas. Mellan åren 2003 och 2004 ökade antalet byten i genomsnitt med 20 procent. Under 2005 har antalet byten per månad ökat ytterligare.

Behov av kredit uppstår även i samband med att en fond i premiepensionssystemet avregistreras. För närvarande finns ca 700 fonder i systemet. Av dessa fonder har (utöver Premie-sparfonden) 20 fonder ett placerat kapital hos PPM överstigande 1 miljard kronor och ytterligare ca 70 fonder har ett placerat kapital överstigande 300 miljoner kronor. Vid ett fondavslut uppgår finansieringsbehovet under ett antal dagar till ett belopp motsvarande marknadsvärdet av PPM:s samlade innehav i fonden. Prognosen från PPM visar att behovet under vissa förutsättningar en enskild dag kan komma att uppgå till ca 500 miljoner kronor 2006 och ca en miljard kronor 2010. Det kan dock inte uteslutas, på grund av osäkerheten i bedömningen, att kreditbehovet vid vissa tidpunkter kan bli betydligt större. På grund av de allvarliga konsekvenser en sådan situation skulle innebära, finns det behov av en utökad kredit om 3 000 miljoner kronor för att täcka extrema utfall av fondhandeln inom premiepensionssystemet. Regeringen avser dock att i regleringsbrevet för PPM begränsa krediten till ett lägre belopp. Regeringen har i dessa fall

möjlighet att med mycket kort varsel i samband med extrema situationer fatta ett beslut om att utöka krediten, vilket är en förutsättning för att

PPM skall kunna fungera under givna förutsättningar.

19 Riksrevisionen

Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ansvarar för granskning av statlig verksamhet. Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. omfattar granskningen såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Riksrevisionen bedriver även internationell verksamhet. Verksamheten disponerar två anslag, nämligen anslaget 90:1 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning och anslaget 8:6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

19.1 90:1 Riksrevisionen

Tabell 19.1 Anslagsutveckling för 90:1 Riksrevisionen

Tusental kronor

2004	Utfall	258 161	Anslags- sparande	21 800
2005	Anslag	278 149 ¹	Utgifts- prognos	279 100
2006	Förslag	279 987		
2007	Beräknat	284 461 ²		
2008	Beräknat	289 341 ²		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 279 987 tkr i 2006 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för Riksrevisionens verksamhet utom Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Riksrevisionens styrelses överväganden

Mål för Riksrevisionen

Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Det är grundläggande att verksamheten tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter för Riksrevisionen som riksdagen lagt fast i regeringsformen och i övrig lagstiftning. Uppgiften att revidera hela beslutskedjan i den verkställande makten och förse riksdagen och regeringen med ett kvalificerat beslutsunderlag ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen och dess verksamhet bör därför präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen bör sträva efter att betraktas som ett föredöme i statsförvaltningen.

Verksamhetsmål

Målen för verksamhetsgrenarna årlig revision respektive effektivitetsrevision har av riksdagen lagts fast i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Den *årliga revisionen* skall ske enligt god revisionsred. Den skall ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. För Regeringskansliet gäller att revisionen inte skall avse ledningens förvaltning.

Effektivitetsrevisionen skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksam-

het och åtaganden i övrigt men får också avse de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Riksrevisionen arbetar fortlöpande med att utveckla mål och resultatindikatorer för sin verksamhet med utgångspunkt i de av riksdagen fastlagda riktlinjerna. För 2005 gäller följande:

- Målet för den årliga revisionen är att på utsatt tid och i enlighet med god revisionssed avge revisionsberättelser i enlighet med lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Verksamheten omfattar över 270 myndigheter och vissa andra organisationer, ett 40-tal bolag och ett 20-tal stiftelser.
- Målet för effektivitetsrevisionen är att slutföra minst 30 granskningar med hög kvalitet.

Riksrevisions tredje verksamhetsgren *Internationell verksamhet* bedrivs med utgångspunkt i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen. Enligt denna får myndigheten inom sitt verksamhetsområde också utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Resultat

Revisionen har uppnått goda resultat under 2004. Den årliga revisionen har i rätt tid och med god kvalitet genomfört den granskning av delårsrapporter och årsredovisningar som Riksrevisionen enligt lag är ålagd. Inom ramen för den årliga revisionen har Riksrevisionen lämnat revisionsberättelser avseende samtliga uppdrag, 268 stycken, och förordnat revisorer i ett 60-tal bolag och stiftelser.

Målet för effektivitetsrevisionen 2004 var att slutföra minst 35 granskningar. Under året har 29 granskningar slutförts. Några prioriterade teman har varit *Regeringens styrning av myndigheter* och bolag samt *Regeringens rapportering till riksdagen*. Därtill har fem förstudier avslutats med skrivelser som överlämnats till riksdagen och regeringen eller den berörda myndigheten. Vidare avslutades två förberedande undersökningar samt fem fördjupade granskningar. Ett antal granskningar som planerades att slutföras under 2004 har försenats och har

avrappoterats i början av 2005. Av de 21 rapporter som vid utgången av 2004 hade slutbehandlats i Riksrevisionens styrelse har styrelsen i 17 fall utnyttjat sin initiativrätt i riksdagen. 12 av riksdagens 16 utskott har hittills berörts av de ärenden som överlämnats till riksdagen.

Den internationella verksamheten bedrivs bl.a. inom ramen för det anslag för internationellt bistånd som Riksrevisionen disponerar. Biståndsprojekt har under 2004 pågått i bl.a. Bosnien, Mocambique, Rwanda och Litauen. Verksamhetsgrenen består av tre delar: internationella kontakter och EU, internationella uppdrag och internationella revisionsuppdrag. De internationella uppdragen finansieras via anslag och till en mindre del av avgifter medan internationella kontakter och EU finansieras enbart av anslag.

Riksrevisionen har under året lett arbetet med INTOSAI:s⁵ Auditing Standards Committee. Samarbetet med International Federation of Accountants (IFAC) för utveckling av internationella riktlinjer för årlig/finansiell revision har fortskridit under Riksrevisionens ledning. Omfattande insatser har gjorts av experter från ett tjugotal länder för att utveckla internationella revisionsstandarder och vägledningar gemensamma för offentlig och privat sektor. För detta arbete har Riksrevisionen också etablerat ett utbyte av expertsynpunkter rörande enskilda standarder med representanter för den svenska kommunala revisionen.

Kostnaderna oavsett finansieringskälla för verksamhetsgrenarna fördelade sig under 2004 enligt följande:

Tabell 19.2 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna

Miljoner kronor

Årlig revision	133,0 mnkr
Effektivitetsrevision	108,4 mnkr
Internationell verksamhet	40,6 mnkr
Summa	282,0 mnkr

⁵ International Organisation of Supreme Audit Institutions

Analys och slutsatser

En viktig uppgift för Riksrevisionen har varit att utveckla en gemensam syn på och inriktning av granskningsverksamheten. Det har handlat om att tydliggöra riksdagens uppdrag och omsätta det i kraftfull revision. En annan uppgift har varit att bygga upp och utveckla det interna arbetet med sikte på en gemensam myndighetskultur. Insatser har under 2004 gjorts för att utveckla normer och rutiner för den administrativa verksamheten bland annat syftande till att förstärka den interna styrningen och kontrollen.

Under 2004 har medarbetarna varit delaktiga i utvecklingen av en strategisk plan för 2005–2007. Denna innefattar myndighetens vision, långsiktiga mål och prioriterade utvecklingsområden. Utifrån strategin har ett arbete påbörjats bland annat när det gäller utvecklingen av uppdraget och myndighetens produkter, externa relationer samt kompetensförsörjning.

Arbetet med att utveckla och bygga upp Riksrevisionen till en organisation med gemensam kultur och identitet har förts ett stort steg framåt under året. Denna process har krävt stora insatser från myndighetens medarbetare.

Verksamhetens volym har under 2004 inte nått den av riksdagen anvisade nivån. Anslaget 90:1 *Riksrevisionen* uppvisar därför ett anslags-sparande. En verksamhetsnivå som överensstämmer med anslaget som Riksrevisionen disponerar beräknas uppnås under 2005.

Riksdagen föreslås besluta att det anslagssparande på anslaget 90:1 *Riksrevisionen* som vid slutet av budgetåret 2004 översteg tre procent av anslagsbeloppet av myndigheten skall föras bort som indragning av anslagsbelopp.

Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning som i allt väsentligt rättvisande.

Riksdagsstyrelsens yttrande

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) skall yttra sig över Riksrevisionens budgetunderlag. Riksdagsstyrelsen yttrade sig den 11 maj 2005

över Riksrevisionens budgetunderlag. Yttrandet saknar invändningar mot förslagets innehåll.

Budgetförslag

Riksrevisionens styrelse föreslår att anslaget 90:1 *Riksrevisionen* för 2006 anvisas med 279 987 000 kronor och att anslaget för 2007 och 2008 beräknas till 284 461 000 kronor respektive 289 341 000 kronor. Den föreslagna minskningen är en konsekvens av att anslaget 2005 ökades med 4 200 000 kronor för att finansiera ett s.k. EU-kontaktkommittémöte.

För 2006 bör vidare Riksrevisionen enligt styrelsen beviljas en anslagskredit på tre procent av anslagsbeloppet och en räntekontokredit på 32 499 000 kronor.

Riksrevisionens styrelse föreslår dessutom att riksdagen beslutar att det anslagssparande på anslaget 90:1 *Riksrevisionen* som vid slutet av budgetåret 2004 översteg tre procent av anslagsbeloppet av myndigheten skall föras bort som indragning av anslagsbelopp.

Riksdagen föreslås godkänna Riksrevisionens investeringsplan för 2006–2008.

Styrelsen föreslår också att Riksrevisionen 2006 bemyndigas att ta upp lån i Riksgäldskontoret för anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 45 000 000 kronor.

All årlig revision som Riksrevisionen utför är avgiftsfinansierad. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 Avgifter för årlig revision.

Tabell 19.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	120 626	–	122 385	-1 759
Prognos 2005	128 814	–	128 162	652
Budget 2006	131 390	–	131 390	0

Tabell 19.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	2 590	2 705	-115
Prognos 2005	5 100	5 100	0
Budget 2006	5 200	5 200	0

Tabell 19.5 Investeringsplan för Riksrevisionen

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Investeringar, materiella	2 951	10 935	7 995	5 357	4 890
Investeringar, immateriella	3 548	0	2 000	6 000	1 000
Summa investeringar	6 499	10 935	9 995	11 357	5 890
Finansiering med lån	6 499	10 935	9 995	11 357	5 890

Tabell 19.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 90:1 Riksrevisionen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	278 149	278 149	278 149
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 072	10 614	15 567
Beslut	-4 234	-4 302	-4 375
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	279 987	284 461	289 341

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

20 Försöksverksamhet med trängselskatt i Stockholms kommun

20.1 Bakgrund

I juni 2004 antog riksdagen regeringens förslag till lag om trängselskatt (prop. 2003/04:145, bet. 2003/04:SkU35, rskr. 2003/04:265).

För att påverka trafikmängden och skapa större framkomlighet under högtrafikerade delar av dygnet skall det bli möjligt att ta ut en trängselskatt.

Lagen (2004:629) om trängselskatt är utformad så att den kan tillämpas i olika tätorter, men kommer inledningsvis endast att på försök tillämpas vid passage av vissa angivna betalstationer i Stockholms innerstad.

Försöket med trängselskatt kommer att genomföras i Stockholms kommun med beräknad start i januari 2006 och avslutas den 31 juli 2006. Upphandlingen av det tekniska systemet för försöket har prövats rättsligt vilket har förordat starttidpunkten kraftigt

Skatteuttaget kommer att differentieras beroende på veckodag och tid på dygnet samtidigt som vissa trafikantgrupper undantas.

I samband med försöket sker också en satsning på utökad kollektivtrafik. Kollektivtrafiksatsningen startade den 22 augusti i år och pågår fram till och med den 31 december 2006.

Den del av intäkterna som överstiger ett års avskrivningskostnader för försöket, skall återföras till Stockholms län i form av satsningar på kollektivtrafiken.

20.2 90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm

Tabell 20.1 Anslagsutveckling för 90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	Utfall	0	
2005	Anslag	1 532 837 ¹	1 522 937
2006	Förslag	1 358 860	
2007	Beräknat	929 860	
2008	Beräknat	0	

¹Inklusive förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget skall täcka såväl statens som Stockholms kommuns och AB Storstockholms Lokaltrafiks kostnader för försöket. Anslaget får användas för att finansiera t.ex. den extra satsning på kollektivtrafik som genomförs i samband med försöket, ökade kostnader inom vissa av de myndigheter som blir berörda samt kostnader för administration av det tekniska systemet med portaler vid skattebelagda passager, för information om försöket och för att löpande utvärdera försöket utifrån en rad olika aspekter.

Regeringens överväganden

Tabell 20.2 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 690 000	1 690 000	1 690 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-331 140	-760 140	-1 690 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 358 860	929 860	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Under 2005 väntas de kontraktbundna utgifterna för systemet bli högre än vad som tidigare beräknats. Förklaringen är tillkommande utgifter orsakade av den långvariga rättsprocessen samt vissa tekniska anpassningar av systemet. Den fördröjning som rättsprocessen har inneburit har även påverkat fördelningen av utgifter så att vissa utgifter nu beräknas under 2006 i stället för under innevarande år. Detta tillsammans med en högre skattning av övriga avtalsbundna utgifter och att det även för dessa beräknas ske en omfördelning av utgifter mellan åren, gör att ut-

gifterna för 2006 förväntas bli högre än vad som tidigare beräknats.

Anslaget minskas med 331 140 000 kronor 2006 och 760 140 000 kronor 2007. Däri ingår en minskning med 10 140 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Det är under 2005 som huvuddelen av investeringarna sker, främst i det tekniska systemet men också i kollektivtrafiksatsningen med tillhörande infartsparkeringar, bussdepåer m.m. Därefter avser utgifterna i huvudsak driftskostnader. Efter att försöket avslutas den 31 juli 2006 återstår utgifter för kollektivsatsningen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 1 358 860 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 929 860 000 kronor.

För anslaget begärs i denna proposition på tilläggsbudget ett bemyndigande om att ingå åtaganden för 2005 på 2 210 000 000 kronor. För 2006 begärs inget bemyndigande eftersom nya förpliktelser inte kommer att ingås. Vid utgången av 2006 kommer det fortfarande att finnas utestående förpliktelser som beräknas uppgå till ca 900 miljoner kronor. Dessa förpliktelser täcks helt av beräknat anslag 2007.

Bilaga 1

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga 1

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Inriktningen av förvaltningspolitiken	7
3. Organisations- och strukturförändringar	8
3.1 Antalet myndigheter har minskat något sedan 2000.....	8
Lokala och regionala myndigheter slås samman.....	8
Domstolar	8
Allmänna förvaltningsmyndigheter	9
3.2 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser	9
4. Kompetensförsörjningen i staten	13
4.1 Antal anställda i staten	13
4.2 Antal uppsägningar i staten	14
4.3 Övergripande insatser avseende kompetensförsörjningen	15
4.4 Åldersstruktur i staten	15
4.5 Jämställdhet och könsfördelning i staten.....	17
4.6 Etnisk och kulturell mångfald i staten	18
4.7 Personalomsättning i staten.....	20
4.8 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro i staten.....	21
4.9 Lönenivåer och lönebildning i staten	22

Tabellförteckning

3.1	Antal statliga myndigheter 2005 fördelat efter myndighetskategori	8
3.2	Bedömningar av personalkonsekvenser inom resp. departements ansvarsområden för 2005–2008	9
3.3	Personalkonsekvenser i Försvarsmakten	10
3.4	Redovisning sysselsättningspaket	13
4.1	Andel uppsagda respektive total andel i staten fördelade på kvinnor och män, 1995–2004	14
4.2	Uppsagda i staten som fick nya arbeten 2004	15
4.3	Antal individer med nybeviljad ålderspension, 1998–2004	16
4.4	Antal individer med nybeviljad tillfällig respektive definitiv sjukpension, 1998–2004	16
4.5	Beviljade delpensioner, 2003–2004	17
4.6	Myndighetschefer fördelade på kvinnor och män den 1 juli 2005	17
4.7	Andel med utländsk bakgrund bland statsanställda, samtliga förvärvsarbetande och i hela befolkningen, 2000–2004	18
4.8	Andel anställda med utländsk bakgrund fördelade på kompetens kategorier, 2003–2004	19
4.9	Andel anställda med utländsk bakgrund inom olika sektorer och kompetens kategorier, 2004	19
4.10	Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid fördelad på sektor och kön, 2004	22
4.11	Nominell och real löneutveckling, 1997–2004	25

Diagramförteckning

4.1 Antal anställda i olika statliga verksamheter, 1981–2004	13
4.2 Antal uppsägningar fördelade per sektor, 2003 och 2004	14
4.3 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt, 2004.....	16
4.4 Fördelning av kvinnor och män inom ledningskompetens, 1998–2004.....	18
4.5 Personalomsättning fördelad på kvinnor och män, 1997–2004	20
4.6 Personalomsättning fördelad på kompetenskategori och ålder, 2003–2004	20
4.7 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid, 2003–2004	21
4.8 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid fördelad på sektor och ålder, 2004	22
4.9 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden, 2003	23
4.10 Löneutvecklingen i staten, september 2003 till september 2004	24
4.11 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden, 1994–2003	24

1. Inledning

Grunden för en gemensam förvaltningskultur redovisades i regeringens proposition Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (prop. 1997/98:136, bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:294). År 2000 beslutade regeringen om ett förvaltningspolitiskt handlingsprogram – En förvaltning i demokratins tjänst. Programmet innehåller dels regeringens grundläggande värden för en långsiktig utveckling av förvaltningen, dels de åtgärder som regeringen genomför för att uppnå de förvaltningspolitiska målen.

Regeringen redogör i denna bilaga kortfattat för den fortsatta inriktningen av förvaltningspolitiken. Regeringen ger också en allmän beskrivning av statsförvaltningens utveckling i termer av organisations- och strukturförändringar med särskild inriktning på perioden 2000–2004. Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser för staten.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling till riksdagen, se avsnitt 6. I denna bilaga redovisas regeringens övergripande iakttagelser för 2004.

2. Inriktningen av förvaltningspolitiken

Regeringen redovisade i den ovan nämnda propositionen Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst riktlinjer för och krav på den statliga förvaltningen. Utöver propositionen har ett flerårigt handlingsprogram legat till grund för regeringens förvaltningspolitik. Av de omkring 40 åtgärder som programmet tar upp har nu i stort sett alla vidtagits och är antingen avslutade eller under fördjupad beredning.

Svensk statsförvaltning fungerar bra. De senaste åren har tyngdpunkten legat på att utveckla enskilda myndigheter och verksamhetsområden. Denna inriktning behöver nu skifta mot att modernisera statsförvaltningen som helhet – att skapa en sammanhållen förvaltning i medborgarnas tjänst. Syftet är att åstadkomma mer med samma resurser för medborgare och företag samt att tydliggöra och stärka Sverige som en enhetlig aktör i internationella sammanhang, inte minst i EU-arbetet. Det handlar också om att motverka sektorisering och fragmentering.

Utmaningen ligger i att bevara den svenska modellens fördelar och samtidigt stärka helheten, bl.a. genom bättre utnyttjande av kunskap, teknik och nya arbetsformer, men också genom förbättrad styrning och ett klimat som främjar innovation, lärande och nytänkande i förvaltningen. Inriktningen för förvaltningspolitiken formuleras i tre sammanhängande strategier:

- En sammanhållen förvaltning 2010.
- En effektiv och rättssäker förvaltning.
- En innovativ och lärande förvaltning.

Regeringens riktlinjer för organisering av statsförvaltningen

Renodlingen av den statliga verksamheten bör fortsätta och det statliga åtagandet prövas med stor omsorg. Syftet med att omstrukturera den statliga verksamheten är att öka dess effektivitet och ändamålsenlighet, samt att anpassa den interna och externa verksamheten till förändringarna i samhället. Inte minst den tekniska utvecklingen skapar nya möjligheter att förbättra servicen till medborgarna. Detta ställer nya krav på sättet att organisera olika verksamheter och på samverkan mellan myndigheter. Det finns fortfarande effektivitetsproblem som beror på att myndigheter inte är ändamålsenligt organiserade, att myndigheter har överlappande uppgifter o.s.v. Vissa tjänster som i dag utförs i egen regi bör kunna effektiviseras om de upphandlas i konkurrens. En ökad samverkan mellan myndigheter behövs för att hindra fragmentering och stärka en sammanhållen förvaltning. När det gäller den regionala nivån är utgångspunkten att, där så är lämpligt, inordna regional statlig verksamhet i länsstyrelsen.

Antalet små myndigheter bör också minska. Nämndmyndighetsformen bör användas i begränsad omfattning. När inrättandet av en liten myndighet övervägs skall en noggrann prövning göras om det finns andra alternativ att välja, t.ex. att ge ansvaret för uppgiften till en befintlig myndighet. Myndigheter med färre än tio anställda bör förekomma endast i undantagsfall.

Regeringens arbete med att se över småmyndigheternas verksamhet kommer att intensifieras. Den 1 januari 2006 kommer flera små myndigheter att avvecklas och verksamheterna, i den mån det bedöms motiverat, föras över till större myndigheter. Följande exempel kan nämnas: Statens bostadsnämnds verksamhet slås samman med Statens bostadskreditnämnd,

Turistdelegationen inordnas i NUTEK, Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU inordnas som ett sekretariat i Vinnova och delar av verksamheten vid Statens institut för särskilt utvecklingsstöd läggs in i Socialstyrelsen.

3. Organisations- och strukturförändringar

Den statliga myndighetsstrukturen måste ständigt omprövas och förändras. Detta har under 1990-talet resulterat i en kraftig minskning av antalet statliga myndigheter. Mellan 1990 och 1998 mer än halverades det totala antalet myndigheter från 1 360 till 590. Antalet har därefter fortsatt att minska och trenden håller i sig. Den främsta orsaken är att små regionala och lokala myndigheter slås samman eller upphör att vara egna myndigheter för att i stället ingå i en gemensam myndighet.

Statskontoret har regeringens uppdrag att redovisa utvecklingen inom statsförvaltningen, främst beträffande antalet myndigheter och den statliga sysselsättningen.

I den delredovisning som överlämnades i juni 2005 (dnr Fi2005/3425) lyfter Statskontoret fram några förändringar av statsförvaltningen under 2000-talets första år som är särskilt framträdande: sammanslagning av lokala och regionala myndigheter, bildande respektive nedläggning av allmänna förvaltningsmyndigheter, ökning av sysselsättningen inom högskoleväsendet och minskning av sysselsättningen inom försvaret.

3.1 Antalet myndigheter har minskat något sedan 2000

Statskontoret konstaterar i sin rapport att antalet myndigheter har minskat marginellt under 2000-talet.

Som framgår av betänkandet Från verksamhetsförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23) saknas en allmänt vedertagen definition av myndighetsbegreppet. Statskontoret har avgränsat myndighetsbegreppet till att avse myndigheter som lyder under regeringen eller riksdagen och som följaktligen styrs av en instruktion eller en särskild lag. Med den definitionen fanns det 552 statliga myndigheter den 31 maj 2005.

Tabell 3.1 Antal statliga myndigheter 2005 fördelat efter myndighetskategori

Domstolar	112
Affärsverk	3
Högskolor/universitet	37
Myndigheter i myndighetskoncerner	135
Myndigheter utan egen personal	65
Allmänna förvaltningsmyndigheter	200
<i>Förvaltningsmyndigheter totalt</i>	<i>440</i>
Samtliga myndigheter	552

Källa: Statskontoret

Enligt denna definition räknas också som egna myndigheter sådana myndigheter som ingår i myndighetskoncerner, domstolar och myndigheter utan egen personal. Utan en särredovisning av dessa myndigheter uppgick antalet myndigheter till 231 år 2004. Sedan 2000 har antalet myndigheter enligt detta sätt att räkna sjunkit något.

Lokala och regionala myndigheter slås samman

Sedan 1990-talet har flera stora myndighetskomplex, som i sig inrymt flera myndigheter, slagits samman till sammanhållna myndigheter. Sedan 2000 gäller detta Arbetsmiljöverket, Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Försäkringskassan. Förslag finns även om att bilda sammanhållna myndigheter för bl.a. kriminalvården och kronofogdemyndigheterna.

Syftet med sammanslagningarna är att uppnå bättre styrning av verksamheten, ökad effektivitet, större enhetlighet och ökad rättssäkerhet.

Domstolar

Även inom domstolsväsendet har det pågått ett omfattande arbete med koncentration av verksamheten. Arbetet har inneburit både ett minskat antal myndigheter och lägre antal sysselsatta inom området jämfört med 2000. Mellan 2000 och 2005 har antalet domstolar minskat med 33. Syftet med reformerna är att utveckla rättsväsendet för att bättre kunna sörja för medborgarnas rättssäkerhet utifrån krav på snabbhet, kvalitet och service.

Allmänna förvaltningsmyndigheter

För de allmänna förvaltningsmyndigheterna är det svårare att peka ut en lika entydig trend som för myndigheter i myndighetskoncerner och för domstolar. Strukturförändringarna är mer mångfasetterade. Att enbart redovisa antalet myndigheter ger inte en korrekt och rättvisande bild av de strukturförändringar som pågår. Många viktiga reformer sker inom ramen för den befintliga förvaltningsstrukturen, utan att myndighetsantalet för den skall ändras.

Nyskapande och nedläggning hör ihop

I flera fall hänger nyskapande och nedläggning av de allmänna förvaltningsmyndigheterna ihop. Ett exempel är avvecklingen av Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor och bildandet av Myndigheten för internationella adoptionsfrågor den 1 januari 2005. Ett annat exempel är den nya organisationen för handikappolitisk samordning som också visar komplexiteten i en strukturförändring. En ny handikappolitisk myndighet inrättas den 1 januari 2006 samtidigt som Statens institut för särskilt utvecklingsstöd (Sisus) avvecklas. Vissa delar av Sisus verksamhet förs över till den nya myndigheten medan andra delar läggs in i Socialstyrelsen som ett särskilt beslutsorgan. Samtidigt sker en renodling av Handikappombudsmannens verksamhet genom att viss verksamhet förs över till den nya handikappolitiska myndigheten. Handikappinstitutets verksamhet påverkas också.

Tillsyn

En grupp myndigheter bland de nybildade är de tillsynsorgan som brutits loss från större förvaltningsmyndigheter och bildat fristående myndigheter. Dessa myndigheter har bildats för att säkerställa medborgarnas rättssäkerhet och tydliggöra statens ansvar för granskning av verksamheten. Exempelvis inledde Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen sin verksamhet 2004. Myndigheten skall bl.a. utöva tillsyn över arbetslöshetskassorna och granska Arbetsmarknadsverket i frågor som rör arbetslöshetsförsäkringen.

EU-samarbetet

Nya myndigheter har också inrättats för att svara för verksamhet som knyter an till EU. EU-myndigheter som är placerade i de europeiska länderna genererar också allt fler uppdrag till den

svenska förvaltningen, både utifrån formella skyldigheter och på frivillig basis.

3.2 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Nedan redovisas respektive departements bedömningar av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition (exkl. sysselsättningsåtgärder enligt tabell 3.4) och andra särpropositioner som förelagts riksdagen under året.

Tabell 3.2 Bedömningar av personalkonsekvenser inom resp. departements ansvarsområden för 2005–2008

<i>Personer</i>				
Departement	2005	2006	2007	2008
Justitie	- 115	481	29	341
Utrikes	57	-610	55	-45
Försvar	- 770	- 2 200	- 60	300
Social	- 159	- 386	- 435	- 85
Finans	- 210	- 285	- 265	- 275
Utbildnings- och kultur	75	395	800	1 100
Jordbruk	0	42	0	0
Miljö- och samhällsbyggnads	0	2	0	0
Närings	0	35	0	0
Summa	- 1 122	- 2 526	124	1 336

Nedan följer övergripande kommentarer till de bedömningar som gjorts. Siffrorna inom parentes avser bedömningar under perioden 2005–2008. Bedömningarna avser nettoförändringar.

Bedömningarna är liksom tidigare år preliminära eftersom det finns många osäkra faktorer. Huruvida bedömda minskningar av personalen faktiskt leder till uppsägningar och arbetslöshet är något som inte kan förutses. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet: (+ 736)

Förändringarna inom polisväsendet är en följd av regeringens mål om att utbilda 4 000 nya poliser under mandatperioden. Antalet poliser beräknas öka med 1 084 åren 2005–2008. Som ett led i effektiviseringsarbetet bedöms antalet civilanställda minska under de kommande tre åren.

Den nya instans- och processordningen för utlännings- och medborgarskapsärenden beräknas leda till att totalt ca 500 personer anställs vid tre länsrätter och en kammarrätt. Samtidigt minskar antalet anställda inom domstolsväsendet till följd av strukturförändringar och organisationsförändringar. Försöket med trängselskatt i Stockholms innerstad under 2006 beräknas leda till en tillfällig ökning av antalet anställda inom domstolsväsendet. Denna ökning ingår inte i tabellen ovan.

Antalet anställda inom kriminalvården beräknas öka till följd av den planerade platsutbyggnaden. Samtidigt pågår arbete för att bl.a. effektivisera användandet av personalresurserna. Det är för tidigt att kvantifiera vilka nettoeffekter detta kommer att ge.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering tillförs ytterligare medel. Detta kan i förlängningen leda till ytterligare anställningar.

Utrikesdepartementet: (- 543)

Regeringen har till riksdagen föreslagit en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden (prop. 2004/05:170). Förslaget innebär att Utlänningsnämnden upphör den 31 mars 2006. Antalet personer som söker asyl i Sverige fortsätter att minska. Detta leder till successiva minskningar av såväl personal som boendeplatser inom hela asylprocessen.

Ett institut för utvärdering av internationellt utvecklingsamarbete kommer under 2006 att inrättas i Karlstad. Den beräknade personalstyrkan vid fullt utbyggd verksamhet är 15–20 personer.

Försvarsdepartementet: (- 2 730)

Under åren 2005–2007 genomförs de beslut om försvarspolitikens inriktning som riksdagen fattade under 2004 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143, prop. 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143, prop. 2004/05:1, utg.omr. 6, bet. 2004/05:FöU1, rskr. 2004/05:130). Trots att omfattningen av den personella omstruktureringen inom Försvarsmakten är betydande förutsätter regeringen ett visst behov av nyrekrytering. Detta beror främst på att systemet med anställda soldater nu införs och på behovet av att rekrytera inom de kompetensområden där det redan är eller uppstår brist på personal.

Tabell 3.3 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten

Personer				
År	2005	2006	2007	2008
Minskning	1 000	3 000	900	1 300
Ökning	200	800	800	1 600
Summa	- 800	- 2 200	- 100	+ 300

För perioden 2006–2008 beräknas antalet anställda vid Krisberedskapsmyndigheten (KBM) öka från ca 180 till ca 200 anställda. Ökningen sker med anledning av arbetet med den nationella portalen och det webbaserade informationssystemet, utvecklingen av myndighetens tekniska kompetens, dess övningsverksamhet samt utbyggnad, drift och förvaltning av RAKEL (Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet).

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i dagsläget medger att inskrivning av bl.a. totalförsvarspiktiga räddningsmän till den kommunala krigsorganisationen kan avbrytas och att utbildningen skall upphöra från den 1 september 2005. Det medför för Statens räddningsverks (SRV) del att antalet anställningar vid verket minskar med 10 under 2005 och med ca 40 under 2006.

På grund av neddragningar inom det militära försvaret, med utfästelse om nya arbetstillfällen i Karlskoga, fick SRV i uppdrag av regeringen att genomföra utvecklingsprojektet Nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor. Under 2005 har antalet anställda ökat med ca fem personer.

SRV:s förstärkning av beredskapen för att hjälpa svenskar utomlands sammanfaller med att regeringen har beslutat att utöka verkets internationella verksamhet. Med början 2006 kommer SRV:s internationella verksamhet att utökas till att omfatta upp till 130 personer, mot nuvarande ca 25. Personalökningen kommer att ske successivt och SRV beräknar att ca 15 personer kommer att anställas under 2006.

Den 1 september 2005 gick 15 personer från kommittén Nationellt råd för samordning och stöd till drabbade med anledning av naturkatastrofen i Asien över till Styrelsen för psykologiskt försvar. Under 2006 kommer antalet anställda att minskas med sex personer, varav tre från Estoniaarbetet och tre från det nationella rådet.

För att möta de pensionsavgångar som uppstår inom Kustbevakningen fram till 2010 och för att kunna säkerställa bemanningen på de nya kombinationsfartygen rekryteras 25 aspiranter

under 2005. Under 2006–2007 rekryteras ytterligare 75 aspiranter.

Statens haverikommission kommer att utöka antalet anställda med fem personer under 2005. Införandet av EU:s säkerhetsdirektiv inom spår-bunden trafik innebär en utökad utrednings-skyldighet.

Socialdepartementet: (- 1 065)

Förändringarna inträffar främst vid den nya myndigheten Försäkringskassan, där en minskning av antalet anställda beräknas ske med totalt ca 1 095 under perioden 2005–2008.

Den främsta orsaken till personalminskningarna är pensionsavgångar om cirka 900 personer. Dessutom beräknas personalen minska med i storleksordningen 700 personer till följd av organisationsöversyner inom huvudkontoret och länsorganisationerna i och med att Försäkringskassan bildats samt på grund av kravet på omlokalisering och övriga krav på effektivisering av verksamheten.

Under 2005 har fem nyrekryteringar av chefer skett till huvudkontoret. Personalökningar framöver kommer att ske till följd av nyrekryteringar såväl för en del av kommande pensionsavgångar som till de orter dit delar av verksamheten flyttar.

Pensionsavgångarna beräknas efter 2008 att öka kraftigt och beräknas under ett tiotal år uppgå till 650 per år.

En nybildad myndighet för handikappolitisk samordning kommer att inrättas den 1 januari 2006. Myndigheten kommer att ta över vissa uppgifter från befintliga myndigheter inom området, Handikappombudsmannen (HO) och Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus).

Beroende av tidigare arbetsuppgifter och ansvar kommer således vissa anställda vid dessa myndigheter att erbjudas övergång till den nyinrättade myndigheten. Övrig personal vid Sisus kommer att erbjudas övergång till Socialstyrelsen eftersom Sisus avvecklas den 1 januari 2006. Verksamheten med bidragsgivning inom utbildningsområdet övergår då till ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen.

Omstruktureringen innebär att antalet myndigheter inom området förblir oförändrat och eventuella förändringar i det totala antalet anställda i de berörda myndigheterna bedöms bli marginella.

Med anledning av regeringens beslut att omlokalisera Statens folkhälsoinstitut till Östersund

väntas de personalpolitiska konsekvenserna på myndigheten bli omfattande de kommande åren. I enkätundersökningar som myndigheten har gjort har framkommit att mycket få medarbetare avser att flytta med till Östersund. I ovanstående bedömningar har antagits att tio personer flyttar med till Östersund.

Myndigheten skall ha genomfört flytten till Östersund senast den 1 juli 2007. På myndigheten arbetar för närvarande 138 personer. Regeringen har utlovat 150 arbetstillfällen, dvs. en ökning med tolv personer.

Om endast tio personer flyttar med till Östersund innebär det att 128 personer slutar före den 1 juli 2007. Socialdepartementet har räknat med att hälften (64) slutar under 2005 och hälften under 2006. Vidare har antagits att inga nyrekryteringar görs under 2005 utan att de nyrekryteringar som behöver göras för att nå de av regeringen utlovade 150 arbetstillfällena görs successivt under 2006–2008.

Finansdepartementet: (- 1 035)

Huvuddelen av personalförändringarna på Finansdepartementets område härrör från utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

Strukturförändringar som en följd av tidigare fattade beslut medför minskningar av personal inom Fortifikationsverket.

En organisationskommitté har tillsatts för att vidta de åtgärder som krävs för att en ny förvaltningspolitisk myndighet skall kunna inrättas den 1 januari 2006, samtidigt som Statens kvalitets- och kompetensråd avvecklas. Vilka eventuella personalkonsekvenser detta får för berörda stabsmyndigheter (Statskontoret, Ekonomistyrningsverket och den förvaltningspolitiska myndigheten) går f.n. inte att bedöma.

Inom Skatteverket och kronofogdemyndigheterna minskar personalen vilket till största delen beror på skillnaden mellan naturliga avgångar och en beräknad återrekrytering på 60 procent.

Personalökningar p.g.a. uppgiftsförändringar till följd av förslag i budgetpropositionen för 2006, utg.omr. 2 resp. utg.omr. 18 beräknas ske vid Finansinspektionen resp. Länsstyrelserna.

Utbildnings- och kulturdepartementet: (+ 2 370)

En personalökning beräknas ske vid universitet och högskolor under perioden med anledning av regeringens satsningar på forskning enligt den forskningspolitiska propositionen (prop. 2004/05:80) samt med anledning av regeringens förslag i denna budgetproposition avseende en

ökning av antalet högskoleplatser. Bedömningen är att personalen vid universitet och högskolor med anledning av forskningssatsningen kommer att öka med 75 personer 2005, 375 personer 2006, 375 personer 2007 samt 1 100 personer 2008.

Den 1 januari 2006 införs ett särskilt tilläggsbidrag till studerande i studiestödet. För administration av detta tillägg tillförs Centrala studie-stödsnämnden (CSN) cirka 9 miljoner kronor, vilket motsvarar 15–20 personer. Även Överklagenämnden för studiestöd tillförs resurser för en person av samma anledning.

Regeringen avser att inom kort lämna en proposition med förslag till en samlad svensk språkpolitik, där det bland annat föreslås att språkvården bör organiseras i myndighetsform. En organisationskommitté kommer att tillsättas med uppgift att förbereda organisationen.

Regeringen har beslutat att Riksutställningar samt delar av Riksantikvarieämbetet skall omlokaliseras till Visby. För Riksutställningars del skall omlokaliseringen påbörjas 2006 och vara avslutad den 31 december 2007, medan Riksantikvarieämbetets omlokalisering skall påbörjas 2007 och vara avslutad den 31 december 2008. Från CSN:s Stockholmskontor skall 25 befattningar flyttas till Visby. Vidare kommer 20 befattningar att omlokaliseras till Kalmar. Flytten skall inledas 2006 och vara slutförd senast 2008. Omlokaliseringen innebär inte några förändringar i antalet personer på respektive myndighet.

Övriga förslag i förevarande proposition bedöms inte leda till några personalkonsekvenser.

Jordbruksdepartementet: (+42)

Med anledning av regeringens beslut att omlokalisera Konsumentverket till Karlstad väntas de personalpolitiska konsekvenserna på myndigheten bli omfattande de kommande åren. Det kan dock förutspås att antalet personer anställda vid Konsumentverket kommer att minska innan all ersättningsrekrytering genomförts.

I samband med miljömålsarbetet föreslås satsningar som får konsekvenser på Statens jordbruksverk och Fiskeriverket. För Fiskeriverket motsvarar ökningen fem anställningar.

Kapaciteten vid de djurförsöksetiska nämnderna förstärks med sju anställningar.

De personalpolitiska konsekvenserna för Sveriges lantbruksuniversitet redovisas i samband med redovisningen för högskolan under Utbildnings- och kulturdepartementets avsnitt.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet: (+ 2)

Från och med den 1 januari 2006 övertar Statens energimyndighet ansvaret för den verksamhet som för närvarande bedrivs vid Konsumentverket inom 2002 års energipolitiska program. Övertagandet innebär att ca åtta befattningar flyttas från Konsumentverket till Statens energimyndighet och att en omfördelning av medel motsvarande 10 miljoner kronor görs mellan dessa två myndigheter. Därutöver tillförs Statens energimyndighet 2,4 miljoner kronor genom omfördelning av medel inom utgiftsområde 21 Energi fr.o.m. 2006 för tillkommande myndighetsuppgifter motsvarande ca två anställningar.

En sammanslagning av Statens bostadsnämnd och Statens bostadskreditnämnd skall genomföras per den 1 januari 2006. Sammanslagningen bedöms inte innebära några personalförändringar.

Omlokaliseringsbeslutet bedöms inte leda till några personalförändringar hos Naturvårdsverket och Elsäkerhetsverket.

Näringsdepartementet: (+ 35)

I 2005 års ekonomiska vårproposition angav regeringen att Rikskvinnocentrum i Uppsala skall ombildas till ett Nationellt Kunskapscentrum. Detta bedöms innebära att ytterligare 25 personer till kommer att anställas.

I denna budgetproposition föreslås att Handelsflottans kultur- och fritidsråds (HKF) verksamhet överförs till Sjöfartsverket. En administrativ samordning med Sjöfartsverket bör leda till att de årliga kostnaderna för administration minskar utan att det påverkar verksamheten. Förslaget kan komma att påverka den totala personalstyrkan vid Sjöfartsverket.

JämO kommer att tillföras 6 miljoner kronor. Tillskottet innebär att antalet anställda vid myndigheten kommer att öka med ca 10 personer.

Skogsstyrelsen och de tio skogsvårdsstyrelserna bör enligt regeringens bedömning bli en myndighet. Genomförandet av omorganisationen torde medföra vissa personalförändringar. Hur dessa kommer att se ut är dock i dagsläget inte möjligt att närmare beskriva.

En sammanfattning av regeringens sysselsättningspaket, som redovisas i volym 1, avsnitt 4.4, ges nedan avseende den statliga sektorn. Dessa satsningar ingår inte i redovisningarna ovan.

Tabell 3.4 Redovisning sysselsättningspaket

Tillfällig sysselsättningsåtgärd		Arbetsstillfällen 2006–2007
Inom kultursektorn	Museisamlingar m.m. (registrera, restaurera, konservera)	650
Skatteverket	Satsning på ökad skattekontroll för att åtgärda fel och fusk	420
Arbetsmarknadsverket	Satsning för ökad kontroll och plusjobben m.m.	500
Försäkringskassan	Satsning för ökad kontroll	300
Domstolarna	Satsning på att förstärka beredningsorganisationen med fler notarier	100
Länsstyrelserna	Statlig traineeutbildning och förstärkning av tillsynsverksamheten	310
Tullverket	Satsning för att bekämpa illegal införsel av narkotika, alkohol och tobak	50
Inom statsförvaltningen	Statliga kompetensöverföringsjobb	1000

4. Kompetensförsörjningen i staten

Regeringen har delegerat stora delar av arbetsgivarpolitiken till myndigheternas chefer. Delegeringen innebär en betydelsefull frihet för myndigheterna att självständigt utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning med hänsyn till verksamhetens krav.

För att regeringen skall kunna följa utvecklingen och vid behov vidta åtgärder redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Med kompetensförsörjning avses arbetet med att säkerställa att erforderlig kompetens finns för att nå verksamhetens mål på ett effektivt sätt.

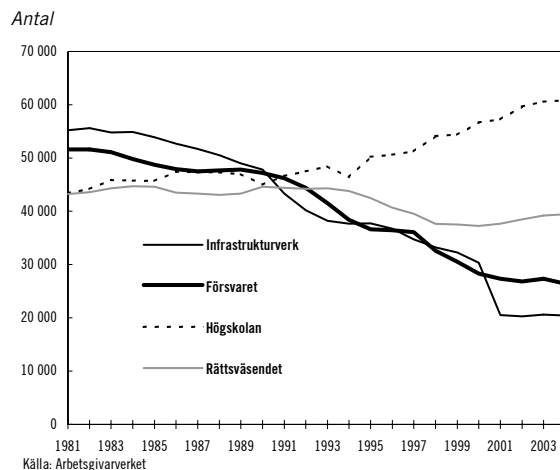
I det följande redovisas en uppföljning av kompetensförsörjningen i staten utifrån myndigheternas redovisningar, övriga rapporter samt relevant statistik. Regeringens bedömning av kompetensförsörjningen redovisas i avsnitt 6.

4.1 Antal anställda i staten

Antalet statsanställda i stort sett oförändrat

Antalet anställda i den statliga sektorn har varit närmast oförändrat de senaste tio åren. Under 2000-talet har det dock skett en svag ökning som till stor del kan förklaras med en fortsatt expansion inom högskoleväsendet. Under de senaste fem åren har antalet anställda i denna sektor ökat med över 4 000 personer. Antalet anställda har också ökat inom rättsväsendet, även om de är färre än i början av 1990-talet.

Sedan början av 1980-talet har dock nedgången i antalet anställda i statlig sektor varit betydande. Ett område som minskat drastiskt är infrastrukturområdet, vilket till stor del beror på att verksamhet har bolagiserats och därmed inte längre räknas till den statliga sektorn, t.ex. Posten, Televerket och Vattenfall (se diagram 4.1).

Diagram 4.1 Antal anställda i olika statliga verksamheter, 1981–2004

Liten ökning det senaste året

År 2004 uppgick antalet anställda inom statlig sektor till 224 600 personer.¹ I förhållande till 2003 har antalet statsanställda ökat med knappt 300 personer, vilket är en mycket liten förändring jämfört med tidigare år. Sektorn universitet, högskolor och forskning står även detta år för den största ökningen, medan Försvars-

¹ Inklusive personer med betings-, dag- och timanställning, vilka uppgick till ca 15 000 i september 2004. Anställda vid försäkringskassorna 2004 ingår inte. Från 1 januari 2005 bildar försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket den statliga myndigheten Försäkringskassan. Om försäkringskassorna inkluderas uppgick antalet till ca 239 750 anställda

makten svarade för den mest betydande nedgången.

Totalt utgör de statsanställda knappt sex procent av det totala antalet sysselsatta på arbetsmarknaden. Anställda inom kommuner och landsting utgör tillsammans 25 procent.

Lokalisering, heltid och deltid

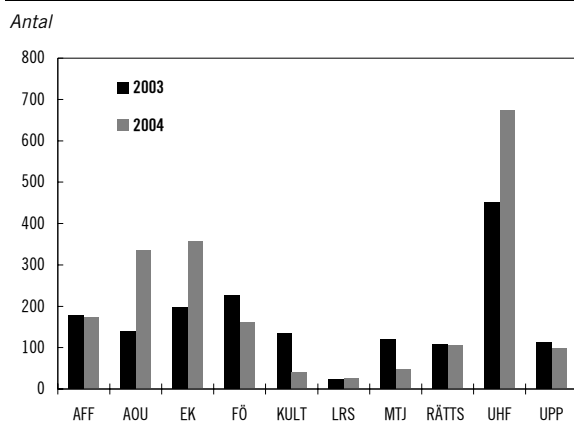
Nästan 30 procent av de statligt anställda arbetar i Stockholms län. Knappt 20 procent finns i Östra Mellansverige (exklusive Stockholm). Om man i stället ser till andelen statsanställda i förhållande till samtliga anställda i olika regioner var andelen störst i Övre Norrland med knappt åtta procent statligt anställda.

Cirka 30 000 statsanställda arbetar deltid. Det är fler kvinnor som arbetar deltid, drygt 20 procent, medan det bland männen är knappt 10 procent.

4.2 Antal uppsägningar i staten

Sedan 1990 har drygt 74 000 statsanställda sagts upp. Under 2004 uppgick antalet till 2 015 personer, varav ungefär en tredjedel kom från universitets- och högskolesektorn (se diagram 4.2). Denna sektor sysselsätter ca en fjärdedel av alla statsanställda vilket gör den till den största sett till antalet. Den största minskningen stod kultursektorn för.

Diagram 4.2 Antal uppsägningar fördelade per sektor, 2003 och 2004

Källa: Trygghetsstiftelsen

Arbetsgivarverkets sektorsindelning: AFF: Affärsverk och infrastruktur; AOU: Arbetsliv, omsorg och utbildning; EK: Ekonomi; FÖ: Försvarsmakten; KULT: Kultur; LRS: Länsstyrelser, regeringskansli och stabsmyndigheter; MTJ: Miljö, teknik och jordbruk; RÄTTS: Rättsmyndigheter; UHF: Universitet, högskolor och forskning; UPP: Uppdragsmyndigheter

Anm. Här ingår även personer som är registrerade i tidiga åtgärder före uppsägningstillfället.

Av tabell 4.1 framgår andelen uppsagda fördelade på kvinnor och män sedan 1995.

Tabell 4.1 Andel uppsagda respektive total andel i staten fördelade på kvinnor och män, 1995–2004

Procent				
År	Andel uppsagda kvinnor	Andel kvinnor i staten	Andel uppsagda män	Andel män i staten
2004	51	46	49	54
2003	49	45	51	55
2002	48	45	52	55
2001	49	45	51	55
2000	41	44	59	56
1999	45	43	55	57
1998	45	42	55	58
1997	54	42	46	58
1996	55	41	45	59
1995	48	41	52	59

Källa: Trygghetsstiftelsen

Anm. Här ingår även personer som är registrerade i tidiga åtgärder före uppsägningstillfället.

Att andelen uppsagda kvinnor varierat över tiden hänger samman med orsakerna till att övertalighet uppkommer. Under mitten av 1990-talet skedde omfattande besparingar och teknikerförändringar som i hög grad drabbade kvinnliga administratörer. Under slutet av 1990-talet har de uppsagda i högre grad bestått av övertaliga från Försvarsmakten och infrastrukturmyndigheterna, där andelen män är högre.

Statsanställda hävdar sig väl

Den öppna arbetslösheten bland de uppsagda i staten sjunker relativt snabbt över tid och ligger efter två år på cirka tio procent av de uppsagda och efter ytterligare ett år under fem procent. Enligt Trygghetsstiftelsen kan de goda resultat som uppnås delvis hänföras till att de statsanställda hävdar sig väl på arbetsmarknaden.

Av de uppsagda som fick nya arbeten (fasta och tidsbegränsade på mer än ett år) under 2004 gick

- 37 procent till den statliga sektorn (29 procent 2003, 27 procent 2002),
- 16 procent till den kommunala sektorn (21 procent 2003 och 2002),
- 47 procent till den privata sektorn (50 procent 2003, 52 procent 2002).

Av dem som fått nytt arbete går fler kvinnor än män till den offentliga sektorn, vilket framgår av tabell 4.2.

Tabell 4.2 Uppsaidga i staten som fick nya arbeten 2004

Procent			
	Statliga sektorn	Kommunala sektorn	Privata sektorn
Kvinnor	41	18	41
Män	33	14	53

Källa: Trygghetsstiftelsen

Knappt hälften av dem med nytt arbete får högre lön, medan den är oförändrad för ungefär en fjärdedel. Hälften uppger sig ha fått ett bättre och mer utvecklande arbete, medan endast tolv procent anser att arbetsuppgifterna är sämre och mindre utvecklande.

4.3 Övergripande insatser avseende kompetensförsörjningen

Myndigheterna redovisar varje år sin kompetensförsörjning till regeringen i årsredovisningen. Av redovisningen skall framgå myndighetens mål, vidtagna åtgärder och måluppfyllelse på området.

Av årsredovisningarna för 2004 framgår att det på flera myndigheter bedrivs ett aktivt arbete för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Bland de redovisade insatserna finns exempel på arbete med kompetensutveckling, kompetensanalyser samt medarbetar- och utvecklingssamtal. I vissa fall används olika modeller för t.ex. inventering av efterfrågad och befintlig kompetens. Flera myndigheter uppger att de vidtar åtgärder för att utveckla ledarskapet, t.ex. genom utbildningar, mentorskap eller annat stöd. Andra insatser som nämns är arbete med individuella utvecklingsplaner.

Kartläggning av kompetensförsörjningen

På uppdrag av regeringen har Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR) kartlagt och analyserat kompetensförsörjningen i staten (dnr Fi2005/3781). Studien bygger på en webbenkät till samtliga myndigheter samt intervjuer med 15 myndighetsrepresentanter. Av studien framgår bl.a. inriktningen på arbetet, risk- och framgångsfaktorer samt utmaningar.

KKR:s övergripande tolkning är att många myndigheter uppfattar sitt arbete med kom-

petensförsörjningen som positivt. Som exempel på goda förutsättningar i detta arbete nämner KKR bl.a. att en stor andel av myndigheterna anser sig ha lätt att rekrytera och behålla personal samt att de uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Dessutom anges att prioriteringen av kompetensförsörjningsfrågorna ökar.

Som exempel på svagare sidor nämns avsaknad av genomarbetade kompetensidéer, bristande kunskapshandling och otillräcklig uppföljning av kompetensförsörjningen. KKR bedömer dock att det finns en växande medvetenhet om behovet av kompetensförsörjningsinsatser samt en ökad kunskap om hur man kan arbeta med dessa frågor.

Sammantaget bedömer knappt 75 procent av de som svarat på enkäten att arbetet med kompetensförsörjningen fungerar ganska eller mycket bra.

Även om den huvudsakliga beskrivningen av arbetet med kompetensförsörjningen är positiv, sammanfattar KKR också några hinder och svårigheter såsom otydliga mål och styrning av kompetensförsörjningen. Bland de utmaningar som myndigheterna anger kan nämnas den förändrade åldersstrukturen och generationsväxlingen samt behovet av tydliga strategier för bl.a. kompetensöverföring.

Bland de utvecklingsområden som uppmärksammas finns t.ex. chefsfrågor, behov av systematik och metodutveckling samt metoder för uppföljning och utvärdering.

4.4 Åldersstruktur i staten

En strategisk fråga för statsförvaltningen är att hantera kommande års pensionsavgångar. Under åren 2005–2008 beräknas ca 24 400 personer i statsförvaltningen att uppnå pensionsåldern.

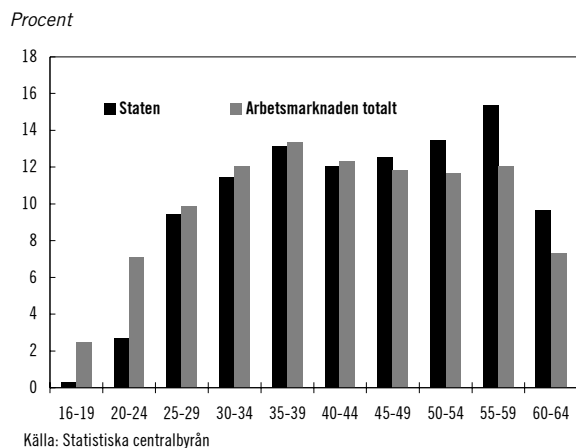
Fler äldre och färre yngre i staten

Staten har tillsammans med landstingen den i genomsnitt äldsta personalstyrkan. År 2004 var genomsnittsåldern 45 år för både statsanställda kvinnor och män, vilket är samma genomsnittsålder som föregående år. Det kan jämföras med 42 år för samtliga sysselsatta.

När det gäller åldersstrukturen avviker staten från hela arbetsmarknaden i två avseenden (se diagram 4.3). För det första finns det fler äldre i staten. År 2004 var 38 procent i staten mellan 50 och 64 år, medan motsvarande för hela arbets-

marknaden var 31 procent. För det andra är andelen statsanställda i de yngsta åldersgrupperna (16–24 år) mycket lägre än på arbetsmarknaden i sin helhet.

Diagram 4.3 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt, 2004

Åldersstrukturen i staten återspeglar 1960- och 1970-talens relativt kraftiga nyrekryteringar och efterföljande perioder av åtstramningar och färre nyanställningar. Till detta kommer att kraven på utbildning är högre inom staten än inom den övriga arbetsmarknaden, vilket förklarar den låga andelen anställda under 25 år. Andelen statsanställda med en högskoleutbildning på tre år eller längre var 46 procent 2004, vilket är mer än dubbelt så stor andel som på den svenska arbetsmarknaden i sin helhet.

Nybeviljade ålderspensioner ökar något

Under 2004 beviljades drygt 3 000 statsanställda ålderspension, vilket är något fler än tidigare år (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Antal individer med nybeviljad ålderspension, 1998–2004

Antal	1998	2002	2003	2004
Kvinnor	842	917	836	1 013
Män	2 113	1 880	1 589	2 039
Samtliga	2 955	2 797	2 425	3 052

Källa: Statens pensionsverk

Fler tar ut ålderspension efter att de har fyllt 65 år

Jämfört med tidigare år har andelen statsanställda som tar ut ålderspension från pensionsåldern 65 år eller senare ökat. Enligt statistik från Statens pensionsverk utgjorde denna grupp 57 procent 2004. Motsvarande andel 1998 var 50 procent. Framför allt har antalet individer som arbe-

tar längre och tar ut ålderspension efter den månaden de fyllt 65 år ökat.

Genomsnittsåldern för statsanställda kvinnor som beviljas ålderspension har ökat något medan den för männen har minskat marginellt. År 2004 var den knappt 65 år för kvinnorna och knappt 62 år för männen. En förklaring till skillnaden mellan kvinnor och män i detta avseende kan vara att yrkesgrupper med lägre pensionsålder, t.ex. inom försvaret, huvudsakligen består av män.

Definitiva sjukpensioner minskar

Antalet statsanställda med nybeviljad definitiv sjukpension har minskat de senaste åren (se tabell 4.4). Antalet med nybeviljad tillfällig sjukpension har dock ökat, framför allt tillfälliga sjukpensioner med omfattningen 25 procent. Mer än två tredjedelar av dem med tillfällig sjukpension 2004 hade lägre omfattningsgrad än 100 procent.

Tabell 4.4 Antal individer med nybeviljad tillfällig respektive definitiv sjukpension, 1998–2004

Antal	1998	2002	2003	2004
Tillfällig <100 procent	272	748	778	1 001
Tillfällig 100 procent	344	487	352	413
Definitiv	969	1 104	758	752

Källa: Statens pensionsverk

Knappt 60 procent av dem som beviljades tillfällig eller definitiv sjukpension på heltid i staten var kvinnor 2004. För tillfällig sjukpension på deltid var andelen kvinnor 70 procent. Genomsnittsålder för personer med nybeviljad sjukpension 2004 var 58 år för kvinnor och knappt 59 år för män.

Delpension för att kunna arbeta längre

För att öka möjligheterna för äldre att arbeta till ordinarie pensionsålder trädde ett nytt avtal om delpension i kraft i januari 2003. Avtalet innebär att arbetsgivaren kan bevilja en minskning av arbetstiden till som mest hälften av ordinarie arbetstid för anställda över 61 år. Under 2003 och 2004 beviljades sammanlagt 3 764 personer i statsförvaltningen delpension (se tabell 4.5). Det är ca 20 procent av den åldersgrupp, dvs. 61–64 år, som kan komma ifråga.

Tabell 4.5 Beviljade delpensioner, 2003–2004

Antal			
Delpensionens omfattning	Kvinnor	Män	Totalt
50 procent	593	1 162	1 755
40–49 procent	161	176	337
21–39 procent	127	147	274
20 procent	766	632	1 398
Summa	1 647	2 117	3 764

Källa: Statens pensionsverk

Som framgår av tabell 4.5 är det fler män än kvinnor som har beviljats delpension. Det kan också konstateras att flertalet av männen har en omfattningsgrad på 50 procent, medan den för kvinnorna i första hand är 20 procent eller lägre. Det stora flertalet av delpensionärerna, 57 procent, beviljades förmånen från 61 års ålder.

Medvetenhet finns om generationsväxlingen

De senaste årens redovisningar av kompetensförsörjningen visar på en hög medvetenhet om åldersstrukturen och kommande generationsväxling hos myndigheterna. Cirka 70 procent av de som deltagit i KKR:s enkätundersökning uppger att myndigheten strävar efter att skapa en åldersbalans och generationssamverkan p.g.a. generationsväxlingen.

Myndigheternas arbete syftar i flera fall till att öka antalet yngre anställda. Ett antal myndigheter uppger att de sett över åldersstrukturen och arbetar för att underlätta kompetensöverföring. Mentorprogram och traineeutbildningar för att säkra chefsförsörjningen förekommer också.

Vid Affärsverket svenska kraftnät görs en bedömning ett till två år innan en medarbetare skall gå i pension, av vilka aktiviteter som måste genomföras för att behålla viktiga kunskaper. Det kan t.ex. bli fråga om att tidigarelägga en rekrytering för att den nya medarbetaren skall kunna gå parallellt, seminarier och programlagd kunskapsöverföring till andra medarbetare.

Skolverket uppger att de bl.a. planerar att undersöka vad som gör och kan göra Skolverket attraktivt för personer i yngre medelåldern. Andra insatser för att klara generationsskiftet med bibehållen kvalitet i verksamheten är att erbjuda delpension samt uppmuntra seniora medarbetare att fortsätta arbeta.

4.5 Jämställdhet och könsfördelning i staten

Regeringen har angett att det personalpolitiska arbetet i staten skall intensifieras för att öka jämställdheten. Staten skall vara ett föredöme för övriga arbetsgivare vad gäller jämställdhet. Andelen kvinnor skall öka på ledande befattningar.

Andelen kvinnor i staten ökar stadigt

Andelen kvinnor i staten har ökat stadigt de senaste åren. År 2004 var 46 procent av de statsanställda kvinnor och 54 procent var män. Motsvarande uppgifter för 1998 var 42 procent kvinnor och 58 procent män.

Sammantaget innebär detta att staten har den jämnaste könsfördelningen bland sektorerna på arbetsmarknaden. Inom kommun- och landstingssektorn är fyra av fem kvinnor, medan motsatt förhållande råder inom bygg- och tillverkningsindustrierna där fyra av fem är män.

Skilnaderna kvarstår mellan olika befattningar ...

Inom staten varierar dock könsfördelningen kraftigt mellan olika typer av befattningar. Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 33 procent i juli 2005 (se tabell 4.6). På stora myndigheter med minst 1 000 anställda (30 stycken) var andelen lägre, 20 procent. Jämfört med tidigare år har dock andelen kvinnor bland myndighetscheferna ökat. År 1993 utgjorde de endast 17 procent. Under 2004 nyutnämnde regeringen totalt 38 myndighetschefer varav 15 var kvinnor, dvs. 39 procent.

Tabell 4.6 Myndighetschefer fördelade på kvinnor och män den 1 juli 2005

Antal			
	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer ¹	50	106	156
Landshövdingar ²	5	16	21
Museichefer ³	7	3	10
Rektorer ⁴	11	26	37
Myndighetschefer totalt	73	151	224

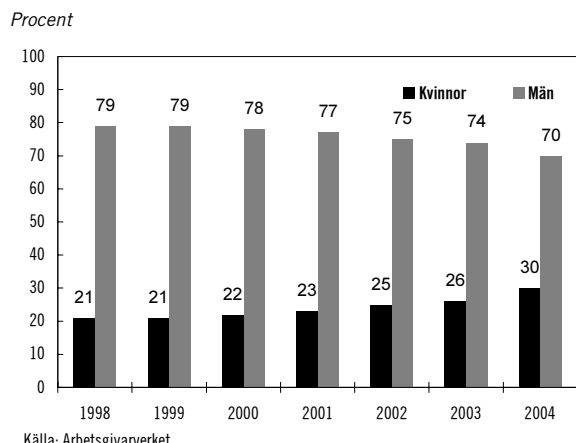
¹ Inklusive motsvarande befattning, t.ex. Rikspolischefen, Riksåklagaren, etc. samt nio vikarierande myndighetschefer.

² Inklusive en vikarierande landshövding.

³ Inklusive överintendenter, varav en tillförordnad.

⁴ Regeringen utser rektorer efter förslag från högskolestyrelsen.

Andelen kvinnor med chefsuppgifter på olika nivåer i staten är också lägre än andelen män med motsvarande uppgifter. Som framgår av diagram 4.4 har dock kvinnornas andel ökat från 21 procent 1998 till 30 procent 2004.

Diagram 4.4 Fördelning av kvinnor och män inom ledningskompetens, 1998–2004

Inom myndigheternas kärn- respektive stöd-kompetens finns också skillnader, men även här har könsfördelningen jämnats ut något över tiden. Inom myndigheternas kärnverksamhet var andelen kvinnor 43 procent 2004, vilket kan jämföras med 42 procent året innan. Inom myndigheternas stödverksamhet var andelen män 44 procent. Motsvarande uppgift för 2003 var 43 procent.

... och inom olika sektorer

Fördelningen mellan kvinnor och män skiljer sig också åt mellan olika sektorer inom staten. Inom sektorerna ekonomi respektive arbetsliv, omsorg och utbildning var ca 60 procent av de anställda kvinnor. Inom Försvarsmakten och sektorn affärsverk och infrastruktur var andelen kvinnor lägre, 20 respektive 24 procent.

Arbete för jämnare könsfördelning

Jämställdhet och strävan efter en jämnare könsfördelning har varit ett återkommande tema i flertalet av myndigheternas redovisningar av kompetensförsörjningen. I KKR:s studie framförs att myndigheterna själva är nöjda med sitt jämställdhetsarbete.

Myndigheternas arbete avser i flera fall mål om en jämn könsfördelning, insatser för att underlätta att kombinera familjeliv och arbetsliv, lönekartläggning och arbete med olika policys. I KKR:s enkätundersökning uppger t.ex. ca 65 procent av de som svarat att de arbetar aktivt med chefsförsörjningen på alla nivåer med beaktande av jämställdhetsaspekten.

Åklagarmyndigheten har inom ramen för sitt jämställdhetsarbete haft som mål att den anställda skall kunna förena föräldraskap och arbete. Bland annat har diskussioner förts med

vissa domstolar om en anpassning av sessionsplaneringen för att underlätta för föräldrar att passa tider för hämtning vid förskola och fritidshem. Ett delmål har tagit sikte på att främja föräldradighetsuttaget för män.

Polismyndigheten i Västra Götaland deltar tillsammans med ett antal andra verksamheter från offentlig och privat sektor i projektet Women to the Top. Projektet bedrivs av Jämställdhetsombudsmannen i syfte att få fler kvinnor i ledande befattning.

4.6 Etnisk och kulturell mångfald i staten

Regeringen har vid ett flertal tillfällen betonat vikten av mångfald i arbetslivet och statens särskilda ansvar att vara ett föredöme som arbetsgivare. Målet är att den etniska och kulturella mångfalden skall öka på alla nivåer.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökar

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten har ökat de senaste åren (se tabell 4.7).² År 2004 uppgick andelen statsanställda med utländsk bakgrund till 10,6 procent, vilket kan jämföras med 9,1 procent 2000. Motsvarande uppgift för 2003 var 10,4 procent. För hela befolkningen i åldrarna 20–64 år 2004, var dock andelen avsevärt högre, 17,8 procent.

Tabell 4.7 Andel med utländsk bakgrund bland statsanställda, samtliga förvärsarbetande och i hela befolkningen, 2000–2004

Procent

	2000	2001	2002	2003	2004
Staten ¹	9,1	9,7	10,2	10,4	10,6
Förvärsarbetande 20–64 år	12,5	12,9	13,2	13,4	i.u.
Befolkningen 20–64 år	16,3	16,6	17,0	17,4	17,8

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Anställda med tim-, dag eller veckoavlönad anställning ingår ej. År 2002–2004 ingår anställda hos de allmänna försäkringskassorna samt personer med en arbetstidsomfattning understigande 40 procent. Effekten av att införa dessa grupper i redovisningen är marginell.
Källa: Arbetsgivarverket

² Med utländsk bakgrund avses 1) individer födda utomlands, 2) individer med två föräldrar födda utomlands och 3) individer med ett okänt födelseland.

Det finns något fler kvinnor med utländsk bakgrund i statsförvaltningen än vad det finns män, 11,4 procent jämfört med 9,8 procent.

Andelen statsanställda som var utrikes födda uppgick till 8,7 procent 2004, vilket kan jämföras med 5,3 procent 1980. Av Arbetsgivarverkets studie framgår att tre av tio var födda i Norden, fyra av tio i Europa (exklusive Norden) och tre av tio utanför Europa. Den sistnämnda gruppen har ökat mest över tiden.

Störst andel inom kärnkompetens

Som framgår av tabell 4.8 är andelen statsanställda med utländsk bakgrund högre inom kategorin kärnkompetens än inom lednings- och stödkompetens.

Tabell 4.8 Andel anställda med utländsk bakgrund fördelade på kompetenskategorier, 2003–2004

Procent		
	2003	2004
Ledningskompetens	5,5	5,7
Kärnkompetens	11,1	11,4
Stödkompetens	9,3	9,3
Totalt	10,4	10,6

Källa: Arbetsgivarverket

En bidragande orsak till den låga andelen inom kategorin ledningskompetens är, enligt Arbetsgivarverket, att antalet anställda med utländsk bakgrund är flest inom sektorn universitet, högskolor och forskning (se tabell 4.9). Karakteristiskt för myndigheter inom denna sektor är att andelen anställda som klassas som ledningskompetens är låg. Som en konsekvens blir också antalet anställda med utländsk bakgrund inom denna kompetenskategori låg. Universitet, högskolor och forskning är den enskilt största sektorn i staten och sysselsätter en fjärdedel av alla statsanställda. Strukturen i den här delen av statsförvaltningen påverkar därmed i hög utsträckning genomsnittet för hela staten.

Högre andel inom högskolor och universitet

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar kraftigt mellan statsförvaltningens olika sektorer (se tabell 4.9). I likhet med föregående år fanns en högre andel inom sektorerna universitet, högskolor och forskning (18,1 procent), kultur (12 procent) respektive arbetsliv, omsorg och utbildning (11,7 procent). Inom Försvarsmakten och sektorn affärsverk och infrastruktur

var andelen betydligt lägre (3,7 respektive 5,6 procent).

Tabell 4.9 Andel anställda med utländsk bakgrund inom olika sektorer och kompetenskategorier, 2004

Procent	Totalt	Kompetenskategori		
		Ledning	Kärn	Stöd
Affärsverk och infrastruktur	5,6	3,2	5,6	5,8
Arbetsliv, omsorg och utbildning	11,7	8,5	14,0	11,2
Ekonomi	8,7	4,6	8,7	10,5
Försvarsmakten	3,7	2,7	3,3	4,2
Kultur	12,0	8,6	11,4	13,8
Länsstyrelser, regeringskansli och stabsmyndigheter	7,7	3,8	6,8	9,8
Miljö, teknik och jordbruk	9,2	7,0	9,6	8,5
Rättsmyndigheter	6,8	2,9	7,0	7,1
Universitet, högskolor och forskning	18,1	12,1	21,1	13,5
Uppdragsmyndigheter	7,0	5,5	6,9	7,4
Staten totalt	10,6	5,7	11,4	9,3

Källa: Arbetsgivarverket

Enligt Arbetsgivarverket kan skillnaderna till viss del förklaras av sektorsspecifika förhållanden. Inom sektorn universitet, högskolor och forskning finns t.ex. en tradition av internationellt samarbete inom forskningsverksamheten. Ett annat exempel är kravet på svenskt medborgarskap som framför allt finns för vissa anställningar inom försvaret och rättsväsendet, bl.a. som polis. Uppskattningsvis krävs svenskt medborgarskap för 20–25 procent av alla statliga anställningar. Ungefär en tredjedel av de statsanställda med utländsk bakgrund var utländska medborgare.

Insatser för att främja mångfald pågår

På flera myndigheter pågår ett arbete med att öka den etniska och kulturella mångfalden. Exempel på åtgärder är översyn av rekryteringsprocessen, seminarier om mångfaldsfrågor och arbete med olika policys. Flera myndigheter uppger att de har eller skall ta emot en eller flera praktikanter, t.ex. inom ramen för Högre praktisk förvaltningsutbildning som pågår vid Stockholms universitet.

Vid Stockholms universitet har en fördjupningsutbildning i arbetsmiljö genomförts för prefekter och skyddsombud med tema mångfald. Information om mångfaldsfrågor ingår också i introduktionsutbildningen för nyanställd personal.

Vid Totalförsvarets pliktverk har flertalet av medarbetarna vid de olika regionkontoren deltagit i någon form av utbildning inom mångfaldsområdet. Myndigheten har också tagit bort säkerhetsklassningen för ca 60 procent av anställningarna och därmed kravet på svenskt medborgarskap för dessa.

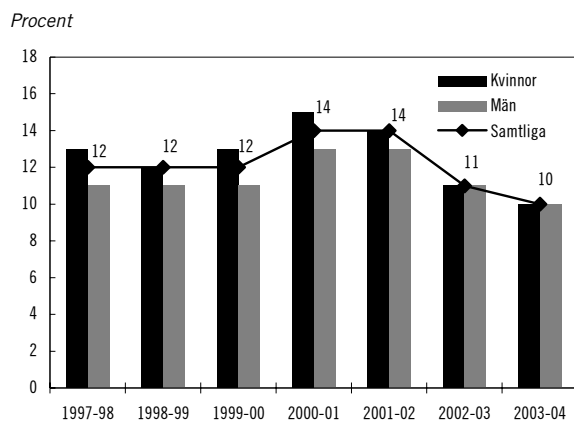
4.7 Personalomsättning i staten

Rörlighet bland personalen är en förutsättning för flexibilitet och förnyelse. Om personalomsättningen blir för stor kan det dock bli problem med kontinuitet och kostnaderna för introduktion av nyanställda ökar.

Något lägre personalomsättning än tidigare

Mellan september 2003 och september 2004 var personalomsättningen i staten 10 procent. Med personalomsättning avses här nyanställningar och avgångar på myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra sektorer.³ Som framgår av diagram 4.5 har därmed personalomsättningen minskat i förhållande till tidigare år. Det högsta värdet, 14 procent, uppmättes mellan åren 2000–2001 respektive 2001–2002 (mätperiod september – september).

Diagram 4.5 Personalomsättning fördelad på kvinnor och män, 1997–2004

Anm: Mätperioden avser september – september. Sifferuppgifter i diagrammet avser personalomsättning för samtliga.

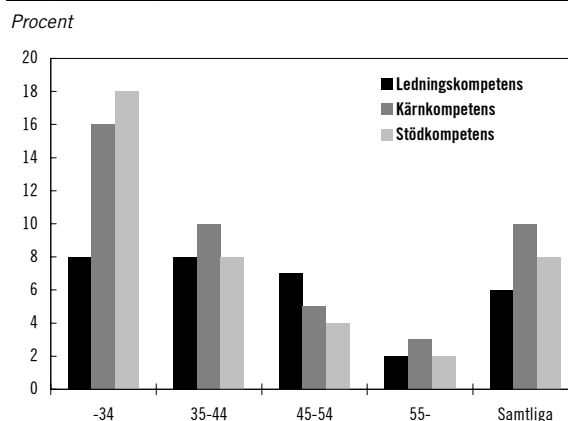
³ Personalomsättningen beräknas utifrån det lägsta av värdena för antalet nyrekryterade respektive antalet avgångna dividerat med medelvärdet av antalet anställda under de senaste två åren. Med nyrekryterade avses nytillkomna i staten samt nya från annan myndighet. Motsvarande gäller för avgångna.

Som framgår av ovanstående diagram har skillnaderna i personalomsättning mellan kvinnor och män minskat de senaste åren.

Högre omsättning bland yngre

Liksom tidigare år var personalomsättningen mellan september 2003 och september 2004 högre bland statsanställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 4.6). Personalomsättningen var också totalt sett högre inom kärn- och stödkompetens än inom ledningskompetens. Skillnaderna mellan olika åldersgrupper inom ledningskompetens var dock mindre och inom åldersgruppen 45–54 år stod denna grupp för den högsta omsättningen.

Diagram 4.6 Personalomsättning fördelad på kompetenskategori och ålder, 2003–2004

Anm: Mätperioden avser september – september.

Personalomsättningen förväntas bli oförändrad

Enligt Arbetsgivarverkets och Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer våren 2005 för den statliga sektorn, förväntas personalomsättningen bli oförändrad hos en majoritet av myndigheterna under 2005 i jämförelse med 2004. Uppsägningar och övertalighet fortsätter dock att öka svagt, medan bristen på arbetskraft fortsätter ner till den lägsta nivå som uppmättes sedan undersökningen inleddes 1996.

Introduktion och rekryteringsprocess ses över

Intrycket från myndigheternas redovisningar av kompetensförsörjningen är att det i princip inte är några större problem att rekrytera. Den bilden överensstämmer med KKR:s studie där en stor andel av myndigheterna i nuläget tycker sig ha lätt att rekrytera och behålla personal. Flera anser sig också uppfattas som en attraktiv arbetsgivare, både internt och externt.

Exempel på insatser inom detta område är översyn av rekryteringsprocesser och introduktionsutbildningar för nyanställda. Vissa myndigheter använder sig av tidsbegränsade chefsförordnanden och några uppger att de arbetar för att öka den interna rörligheten.

Migrationsverket har startat ett projekt kring utvecklingsvägar och chefsrörlighet. Under 2004 prövades bl.a. en metod för chefsrörlighet inom region Stockholm. Man har också startat ett nätverk med sju andra myndigheter för att utbyta erfarenheter av metoder för att främja rörlighet och pröva ett utbyte av specialister mellan myndigheterna.

Ett av Rättsmedicinalverkets mål för kompetensförsörjningen 2004 var att fortsätta arbetet med att rekrytera fler rättsmedicinska läkare. För att klara detta har verket anställt ett antal läkare för att prova på den rättsmedicinska verksamheten, s.k. prova på-läkare. Man har också tagit fram en bemanningsnorm som riktmärke för rekrytering och utbildning av rättsläkare.

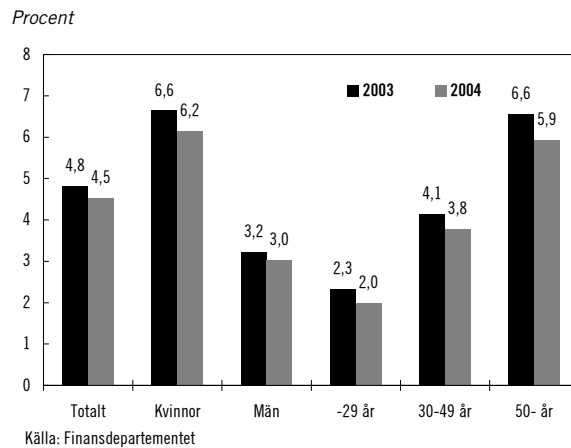
4.8 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro i staten

De statliga arbetsgivarna skall verka för en god arbetsmiljö i syfte att minska sjukfrånvaron. Staten skall bidra till regeringens mål om att halvera sjukfrånvaron till 2008 i förhållande till 2002 och därvid vara ett föredöme i kampen mot ohälsan.

Sjukfrånvaron i staten minskar

Mellan 2003 och 2004 minskade sjukfrånvaron i staten från 4,8 procent till 4,5 procent av tillgänglig arbetstid. Det framgår av en sammanställning av de uppgifter om sjukfrånvaron som myndigheterna har redovisat i sina respektive årsredovisningar.⁴ Sjukfrånvaron minskade inom samtliga grupper och mest för kvinnor samt anställda som var 50 år och äldre (se diagram 4.7).

Diagram 4.7 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid, 2003–2004

I likhet med arbetsmarknaden i stort är sjukfrånvaron bland de statsanställda högre för kvinnor än för män. År 2004 hade kvinnor en dubbelt så hög sjukfrånvaro som män. Sjukfrånvaron ökar också med de anställdas ålder.

Lägre sjukfrånvaro i staten

Med hjälp av Statistiska centralbyråns arbeidskraftsundersökningar (AKU) kan jämförelser göras mellan sjukfrånvaron i olika sektorer på arbetsmarknaden. Enligt AKU uppgick sjukfrånvaron i staten till 3,8 procent 2004 medan den i privat sektor var 4,8 procent och i kommunal sektor 6,4 procent. Staten har under hela perioden 1990–2004 haft lägre sjukfrånvaro än övriga sektorer. Skillnaden mellan AKU och uppgifterna för staten utifrån myndigheternas årsredovisningar kan bl.a. förklaras av att arbetstiden beräknas på olika sätt.

En bidragande orsak till att sjukfrånvaron är lägre i staten är att andelen anställda med tjänstemannayrken är högre i denna sektor än på övriga arbetsmarknaden. Bland annat har anställda med tunga arbeten i genomsnitt en högre sjukfrånvaro än tjänstemän med fysiskt lättare arbeten.

Högre sjukfrånvaro inom vissa sektorer

Det finns skillnader i nivån på sjukfrånvaron mellan de olika sektorerna i staten. Som framgår av tabell 4.10 hade arbetsliv, omsorg och utbildning den högsta sjukfrånvaron 2004. Lägst sjukfrånvaro hade universitet, högskolor och forskning med 3,5 procent i genomsnitt.

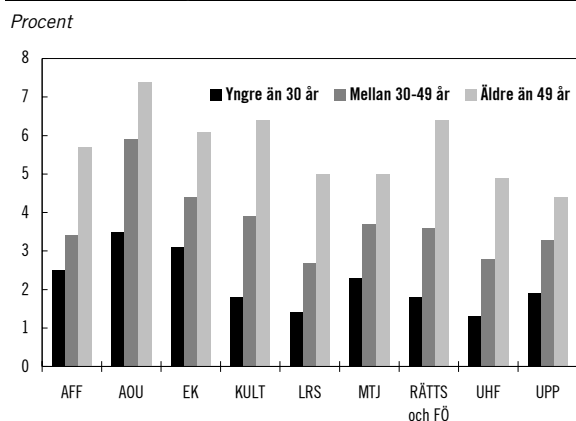
⁴ De medeltal som redovisas bygger på myndigheternas uppgifter och är viktade i förhållande till dess storlek (antalet årsarbetskrafter i respektive myndighet). Myndigheter med högst tio anställda ingår inte då de inte omfattas av redovisningskravet. Motsvarande gäller om antalet anställda i en av undergrupperna, t.ex. ålderskategori, är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Tabell 4.10 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid fördelad på sektor och kön, 2004

Procent			
	Totalt	Kvinnor	Män
Affärsverk och infrastruktur	4,2	6,1	3,6
Arbetsliv, omsorg och utbildning	6,5	7,4	4,4
Ekonomi	5,2	6,3	3,2
Kultur	4,8	5,6	4,0
Länsstyrelser, regeringskansli och stabsmyndigheter	3,7	4,6	2,4
Miljö, teknik och jordbruk	4,2	5,6	3,0
Rättsmyndigheter och Försvarsmakten	4,5	6,9	3,3
Universitet, högskolor och forskning	3,5	5,0	1,9
Uppdragsmyndigheter	3,7	5,6	2,4
Staten totalt	4,5	6,2	3,0

Källa: Finansdepartementet

Inom samtliga sektorer är sjukfrånvarotalen högre för kvinnor och medarbetare som är 50 år eller äldre, än för män och yngre medarbetare. Som framgår av tabell 4.10 och diagram 4.8 finns dock nivåskillnader.

Diagram 4.8 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid fördelad på sektor och ålder, 2004

Källa: Finansdepartementet

Verksamhet och personalstruktur kan ha betydelse

Skillnader i verksamhet och organisation kan vara en förklaring till att sjukfrånvaron varierar mellan såväl de olika sektorerna som myndigheterna. Inom vissa typer av verksamheter är möjligheten större att undvika kortare sjukskrivning genom flexibel arbetstid eller arbete hemifrån. Vissa verksamheter är också mer utsatta än andra och andelen anställda med särskilt påfrestande eller monotona arbetsuppgifter varierar.

En annan förklaring till skillnaderna kan vara att personalstrukturen ser olika ut, särskilt avseende könsfördelning.

Mindre fysiska besvär

Arbetsgivarverket har analyserat data ur Arbetsmiljöverkets arbetsmiljöundersökning för 2003. Analysen visar att de statsanställda upplever mindre fysiska besvär än sysselsatta i allmänhet. Samtidigt är det något fler anställda i statlig sektor som upplever besvär av psykisk karaktär, t.ex. en känsla av otillräcklighet med arbetsinsatsen. Av undersökningen framgår också att nästan 80 procent av de statligt anställda uppger att de i det stora hela är nöjda med sitt arbete. Motsvarande uppgift för samtliga sysselsatta var drygt 70 procent.

Satsningar på friskvård och rehabilitering

På flera myndigheter bedrivs ett aktivt och engagerat arbete för att öka hälsan. I myndigheternas redovisningar av kompetensförsörjningen redogörs för ett flertal olika åtgärder, däribland friskvårds- och rehabiliteringsinsatser samt översyn av arbetsorganisation och arbetsområden. Flera myndigheter uppger att cheferna får utbildning i arbetsmiljöfrågor. Det arrangeras seminarier om stress och i vissa fall görs regelbundna mätningar av Nöjd Medarbetarindex (NMI).

Vid Skatteverket har två forskningsprojekt avslutats, där grupper och individer i riskzonen för långvarig stress har identifierats. I ett av projekten konstaterades ett tydligt samband mellan förbättrat arbetsklimat och minskad sjukfrånvaro. Genom olika stödinsatser har den arbetsrelaterade stressen minskat, uppger Skatteverket.

Vid Livsmedelsverket har utarbetats ett strukturerat arbetssätt, Tidig återgång, i samband med sjukskrivning. Arbetssättet innebär aktiva och omfattande åtgärder för att förbättra rehabiliteringen och underlätta för alla som blir sjuka att återgå i arbete snabbt.

4.9 Lönenivåer och lönebildning i staten

Lönebildningen är ett viktigt personalpolitiskt verktyg i den statliga arbetsgivarpolitiken. Genom ramanslagsreformen 1993/94 fick myndigheterna fullt kostnadsansvar för den lönepolitik de bedriver.

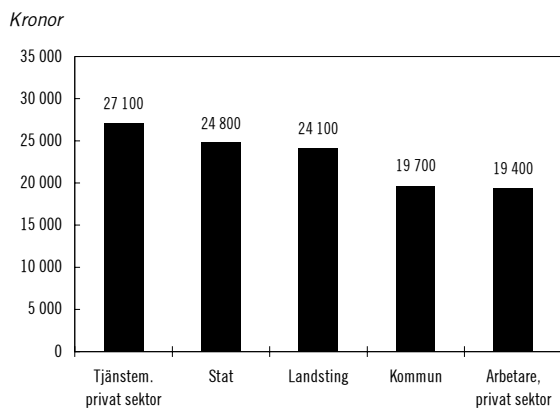
Lönenivåer i staten

Den genomsnittliga månadslönen för en årsarbetare i staten var 25 400 kronor i september

2004. För kvinnorna var genomsnittslönen 23 600 kronor medan den för de statsanställda männen var 26 800 kronor. Lönespridningen på det statliga avtalsområdet har ökat de senaste åren, dock i relativt långsam takt.

Nedan anges medellönerna i olika arbetsmarknadssektorer 2003. Som framgår av diagram 4.9 finns det skillnader mellan tjänstemäns och arbetares löner inom privat sektor. Totalt sett uppgick medellönen till 23 400 kronor i den privata sektorn 2003. Jämfört med medellönen i hela den privata sektorn ligger därmed staten högre. I och med att staten enbart har tjänstemannaavtal är det dock mer rättvisande att jämföra lönerna med tjänstemän i privat sektor än sektorns totala genomsnitt.

Diagram 4.9 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden, 2003

Totalt för hela arbetsmarknaden var medellönen 22 800 kronor 2003, omräknat till heltid. Kvinnornas medellön uppgick till 84 procent av männens. År 2002 var motsvarande uppgift 83 procent.

Löneskillnader mellan kvinnor och män

På uppdrag av regeringen har Arbetsgivarverket analyserat löneskillnaderna mellan statsanställda kvinnor och män under åren 2000–2004 (dnr Fi2005/3424). Syftet med studien har varit att kartlägga hur löneskillnaderna såg ut 2004 och hur de har utvecklats de senaste åren.

År 2004 var genomsnittslönen för statsanställda kvinnor totalt 14,7 procent lägre än männens genomsnittslön. Då har inte hänsyn tagits till skillnader i arbetstid, arbetsuppgifter, m.m. Den totala löneskillnaden har successivt minskat från 2000 då den låg på ca 17 procent.

Den främsta orsaken till den totala löneskillnaden på 14,7 procent 2004, enligt Arbetsgivarverkets analys, är att kvinnor och män har arbeten med olika svårighetsnivå. Det förklarar 4,7 procentenheter av löneskillnaden. Genom att justera för arbetstidens omfattning minskar skillnaden ytterligare med ca 2,6 procentenheter. Detta eftersom fler kvinnor arbetar deltid.

Andra viktiga faktorer är skillnader i arbetsinnehåll, utbildning, erfarenhet och att fler män än kvinnor är chefer. Sammantaget förklarar det ca fem procentenheter. Till detta kommer löneskillnader som beror på att olika myndigheter betalar olika löner för likartat arbete.

Om hänsyn tas till dessa faktorer, som inte bidrar till vad som i jämställdhetslagen (1991:433) benämns som osakliga löneskillnader, återstod 2004 en oförklarad skillnad på ca 1,5 procent. Hur stor del som kan vara osaklig enligt jämställdhetslagen går inte att beräkna med central individstatistik.

Sammantaget medför detta, enligt Arbetsgivarverket, att åtgärder som avser arbetets svårighetsnivå, yrke och arbetstidens omfattning bör prioriteras för att minska den totala löneskillnaden. Som exempel på åtgärder nämns att påverka de faktorer som gör att kvinnor inte har anställningar på högre nivåer i samma utsträckning som män.

I Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten (RALS 2004–2007) har parterna enats om att fortsätta arbetet från RALS 2002–2004 med målet att nå en jämnare könsfördelning i samtliga befattningskategorier inom staten. År 2003 startade projektet Lika möjligheter för kvinnor och män i regi av det partsammansatta Utvecklingsrådet för den statliga sektorn. Projektet verkar för att kvinnor och män får samma möjligheter och förutsättningar när det gäller karriär- och kompetensutveckling, arbetsuppgifter, anställningsförhållanden och anställningsvillkor.

Analys av samband mellan lön och vissa variabler

I en studie som är gjord i Samarbetsrådets regi analyseras sambandet mellan lön och vissa bakgrundvariabler i statens lönestatistik 1995 och 2002. I Samarbetsrådet ingår centrala och lokala representanter för arbetstagare och arbetsgivare.

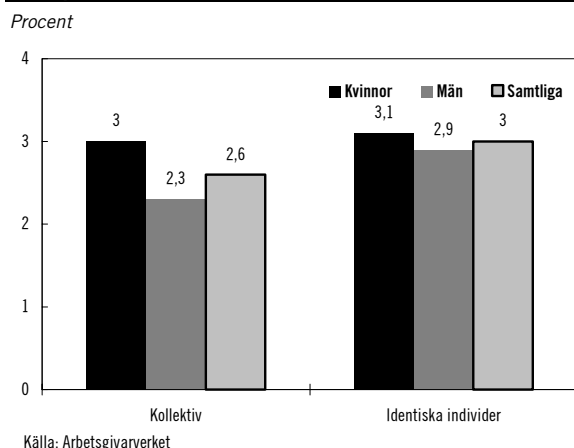
Enligt Arbetsgivarverket visar studiens resultat att lönegrundande faktorer såsom arbetsuppgifternas svårighetsnivå och arbetsområdets inriktning förklarar en stor andel av skillnaderna i lön. Traditionellt viktiga faktorer som ålder och

anställningstid har förlorat i förklaringsvärde under senare år. En tolkning, enligt Arbetsgivarverket, är att individuell prestationsbaserad lönesättning samt marknadsrelaterade faktorer har fått större betydelse än tidigare.

Löneutvecklingen i staten

Under perioden september 2003 till september 2004 ökade den genomsnittliga månadslönen i staten med 2,6 procent (se diagram 4.10). Huvuddelen av detta, 2,2 procent, kan hänföras till lokala lönerrevisioner från RALS 2002–2004. För identiska individer var löneutvecklingen tre procent. Med identiska individer avses personer som har varit anställda vid samma myndighet vid båda mättidpunkterna, dvs. både i september 2003 och i september 2004.

Diagram 4.10 Löneutvecklingen i staten, september 2003 till september 2004

Fördelen med att mäta löneutvecklingen för identiska individer framför kollektivet är att uppgifterna inte har påverkats av strukturella effekter till följd av t.ex. nyanställningar och avgångar. Däremot får löneökningar med anledning av befördringar, tariffuppflyttningar, etc. fullt genomslag. Löneutvecklingen för identiska individer är i regel högre än den kollektiva löneutvecklingen.

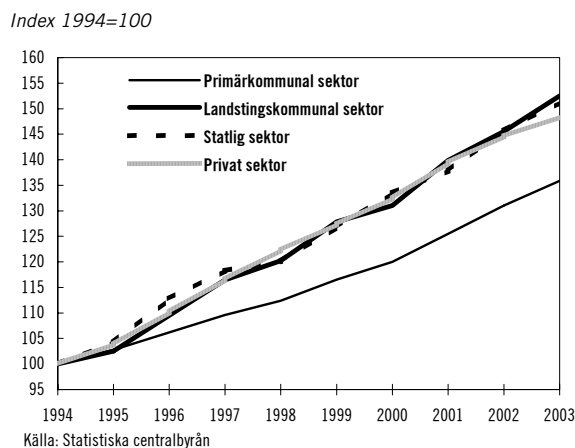
För hela avtalsperioden 2002–2004 beräknas den kollektiva löneutvecklingen i staten till 9,2 procent. Omräknat till årstakt blir det 3,6 procent. Löneutvecklingen för identiska individer var 4,4 procent per år under samma period.

Utveckling av genomsnittliga löner

Enligt jämförande statistik för tiden efter ramanslagsreformen har löneökningstakten på det statliga området förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i övrigt. Mellan 1994

och 2003 uppgick löneutvecklingen inom landstingen, staten och den privata sektorn till mellan ca 48 och 52 procent (se diagram 4.11). I den kommunala sektorn var löneutvecklingen ca 36 procent under samma period.

Diagram 4.11 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden, 1994–2003

Anm: Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

I regi av tidigare nämnda Samarbetsrådet har en studie genomförts om huruvida det funnits ett samband mellan lönebildning i statlig sektor och lönebildning i privat tjänstemannasektor mellan 1970–2002. Enligt Arbetsgivarverket visar studiens resultat att det inte finns något som antyder att den statliga sektorn skulle ha varit löneledande under denna period. Resultatet indikerar i stället att den privata tjänstemannasektorn påverkat den statliga lönebildningen. Bland annat framgår att den genomsnittliga lönen för privatanställda tjänstemän legat högre än för de statligt anställda mellan 1970 till 2002. Trots att löneskillnaden mellan sektorerna fluktuerat över tiden så finns det en tendens att återgå till en speciell nivå vad gäller löneskillnaden. Denna nivå brukar kallas för den långsiktiga jämviktslöneskillnaden. Om denna har rubbats har det varit staten som har anpassat sin lönebildning så att den långsiktiga jämviktslöneskillnaden återigen har nåtts.

Real och nominell löneutveckling

Tidpunkterna för lönerrevisionerna varierar ofta mellan olika myndigheter. Till detta kommer att de lokala lönerrevisionerna har blivit mer utspridda över året. Den löneutveckling som registreras i statistiken för ett enskilt år kan därför i regel inte tolkas som resultatet av det årets löneavtal. För att få en tydligare bild av löneutvecklingen har Arbetsgivarverket tagit fram

uppgifter om löneutvecklingen under perioden 1997–2004 kopplad till årstakt (se tabell 4.11).

av de anställdas indelning i kompetens kategorier till regeringen.

Tabell 4.11 Nominell och real löneutveckling, 1997–2004

Procent

	Avtalsperiod för centralt löneavtal	Nominell löneutveckling, årstakt	Förändring i KPI ¹	Real löneutveckling, årstakt
1997–98	RALS 1998-2001	3,8	-0,1	3,9
1998–99	RALS 1998-2001	3,8	0,4	3,4
1999–00	RALS 1998-2001	3,8	1,0	2,8
2000–01	RALS 2001	4,2	2,5	1,7
2001–02	RALS 2002-2004	3,8	2,1	1,7
2002–03	RALS 2002-2004	3,6	1,9	1,7
2003–04	RALS 2002-2004	3,4	0,4	3,0
Genomsnittlig årlig ökning 1997–2004		3,8		2,5

¹ Förändringen är beräknad som förändring i årsmedeltal.

Källa: Arbetsgivarverket

Utifrån dessa beräkningar har den nominella löneutvecklingen varit 3,8 procent per år. Om hänsyn tas till inflationen, dvs. förändringen i konsumentprisindex (KPI), har den reala löneutvecklingen inom staten varit 2,5 procent per år sedan 1997.

RALS 2004–2007

Gällande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten avser perioden 1 oktober 2004 till 30 september 2007 (RALS 2004–2007). Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal för sina medlemmar med de fackliga parterna OFR (Offentliganställdas förhandlingsråd), med SACO-S (Sveriges akademikers centralorganisation) samt med SEKO (Facket för service och kommunikation).

Från och med 2004 finns ett nytt system för gruppering av statliga befattningar efter arbetsuppgifternas innehåll och svårighetsgrad, Befattningsgruppering för statistik (BESTA). Det är främst avsett för analys av lönebildningen inom avtalsområdet samt som ett stöd för lokal lönebildning, men kan även fungera som ett stöd för den lönekartläggning som skall göras enligt jämställdhetslagen. Systemet ersätter det tidigare använda systemet Nyckel för statistikanalys (TNS) och har tagits fram gemensamt av Arbetsgivarverket, OFR, SACO-S och SEKO. För att underlätta myndigheternas uppgiftslämnade har systemet samordnats med Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) samt redovisningen